

**Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Powiecie Wrocławskim
w latach 2009-2015**

WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest podstawowym instrumentem zarządzania, wyznacza instytucjom pomocy społecznej syntetycznie sformułowaną misję. Wyraża cele długoterminowe, odpowiadające generalnym kierunkom działania, a także przedstawia alokację zasobów, jakie są niezbędne do realizacji przyjętych celów.

Obowiązująca dotąd Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wrocławskim została opracowana w 2004 roku, wytyczając kierunki działań do końca 2008 roku. W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wrocławskim na lata 2009-2015 zaprojektowano kontynuację podjętych przedsięwzięć do roku 2008 oraz zaktualizowano jej cele tak, aby odpowiadały bieżącym problemom mieszkańców Powiatu Wrocławskiego.

Potrzeba opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, traktowanej jako długofalowy program działania, wynika z kilku przesłanek.

Po pierwsze jest to prawny obowiązek nałożony na samorząd gminny i powiatowy. W przypadku powiatu zadanie budowania powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych określa ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. art.19 pkt.1.(Dz. U. z 2008r. Nr 115, poz. 728 ze zm.), który stanowi, iż do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

Po drugie, przyjęcie przez samorząd Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma istotne znaczenie dla realizacji lokalnej polityki społecznej. Cele polityki społecznej to:

- bezpieczeństwo socjalne, które obejmuje zapewnienie dochodów i usług w sytuacji wystąpienia ryzyka socjalnego (choroba, inwalidztwo, starość, śmierć, bezrobocie),
- inwestycja w człowieka, tworzenie równych szans rozwoju ludzi, kształcenie młodego pokolenia, promocja zatrudnienia.
- pokój społeczny, który jest podstawą stabilizacji życiowej ludzi, współpracy w osiąganiu celów, tolerancji różnic między ludźmi. Wartość pokoju społecznego rośnie wraz z osiąganiem dobrobytu i stabilizacji politycznej.
- akcentowanie życia rodzinnego, czyli powrót do wartości związków między ludźmi i poczucie bezpieczeństwa na podstawie więzi emocjonalnych i uczuciowych.

Podczas opracowywania dokumentu wykorzystane zostały obowiązujące dokumenty planistyczne województwa, powiatu i gmin, a także materiały udostępnione, m.in. przez Urząd Statystyczny, Powiatowy Urząd Pracy, Policję, Sądy Rejonowe, Urzędy Gmin oraz Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej. Nieocenione były również dane będące w dyspozycji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu uzyskane w bieżącym toku jego działalności. W opracowaniu Strategii wykorzystano również informacje pochodzące z badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób sprawujących funkcję rodzin zastępczych, wśród pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych oraz osób niepełnosprawnych.

Dokument ten powstał na bazie istniejących systemów wsparcia i jest spójny z „Narodowym Planem Rozwoju,” „Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku”, „Dolnośląską Strategią Integracji Społecznej na lata 2005 - 2013” oraz „Planem Rozwoju Lokalnego Powiatu Wrocławskiego na lata 2004 - 2013”.

Zdobyte w toku konstruowania Strategii informacje pozwoliły na stworzenie diagnozy problemów społecznych występujących w Powiecie Wrocławskim, wyznaczenie celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań umożliwiających osobom i rodzinom przewyższanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Dzięki Strategii możliwe jest planowanie rozwoju wyznaczonych obszarów polityki społecznej oraz podejmowanie racjonalnych działań na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców powiatu. Strategia wskazuje priorytety i wspólny kierunek działań dla wszystkich podmiotów działających w obszarze polityki społecznej. Strategia określa w szczególności kierunki działań zmierzających do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywaniu szans osobom niepełnosprawnym, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Na podstawie analizy danych dotyczących przyczyn korzystania osób i rodzin ze świadczeń pomocy społecznej, a także z obserwacji negatywnych skutków rozwoju społeczno – gospodarczego państwa i związanymi z nimi zmianami, zachodzącymi w obszarze polityki społecznej, zespoły biorące udział w opracowaniu dokumentu podzieliły swoje prace na dwa obszary tematyczne:

1. Opieka nad dzieckiem i rodziną.
2. Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym oraz ich rodzinom.

Dzięki diagnozie problemów społecznych w powiecie, zebraniu informacji na temat sytuacji społecznej oraz analizie otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego głównych obszarów problemowych polityki społecznej możliwe jest wskazanie priorytetowych działań.

Misję przewodnią budowanej Strategii stanowi:

„Zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego mieszkańców Powiatu Wrocławskiego”.

Sformułowana w ten sposób myśl przewodnia dokumentu pomogła w opracowaniu celów operacyjnych i strategicznych dla poszczególnych obszarów działalności naszej instytucji.

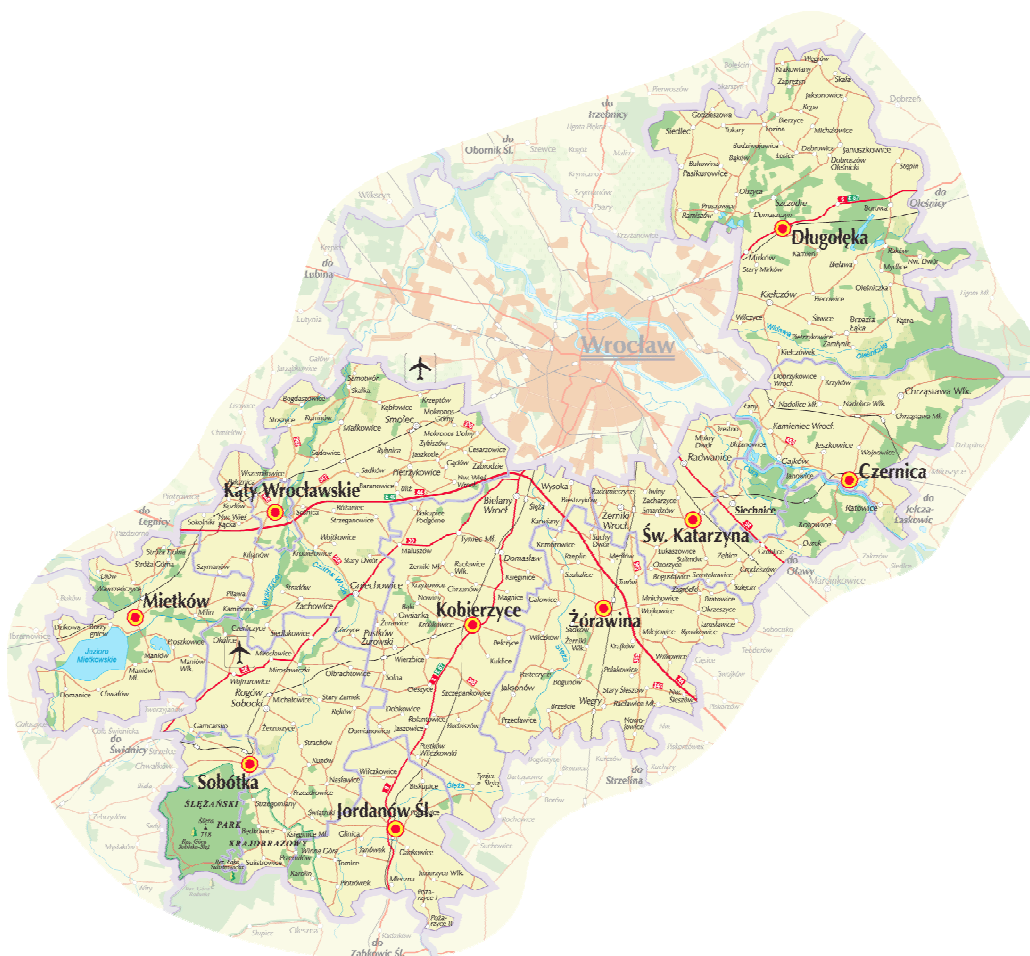
Istotne znaczenie dla powodzenia realizacji Strategii ma ustawiczny monitoring (pomiar faktycznie osiągniętych wyników oraz porównanie ich z zaplanowanymi) i ewaluacja, albowiem tylko permanentna ocena jej wdrażania zapewni zgodność efektów końcowych z przyjętymi założeniami.

ROZDZIAŁ I

CHARAKTERYSTYKA POWIATU WROCŁAWSKIEGO

1.1. Informacje dotyczące obszaru

POWIAT WROCŁAWSKI

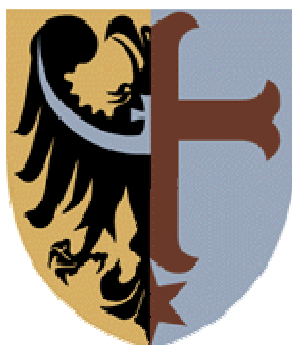

Powierzchnia Powiatu Wrocławskiego wynosi 111 620 ha. Pod względem wielkości powierzchni Powiat Wrocławski znajduje się na 3 miejscu spośród 26 powiatów ziemskich województwa dolnośląskiego.

Powiat Wrocławski graniczy ze stolicą Dolnego Śląska – Wrocławiem i stanowi integralną część aglomeracji wrocławskiej. Ponadto graniczy z innymi powiatami ziemskimi: dzierzoniowskim, oleśnickim, oławskim, strzelińskim, średzkim, świdnickim i trzebnickim.

W granicach administracyjnych Powiatu Wrocławskiego znajduje się dziewięć gmin:

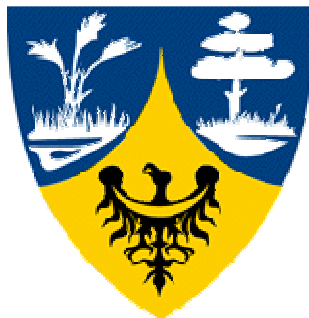
L.p.	Gmina	Powierzchnia	Ludność
1.	Czernica	8 381 ha	9 164
2.	Długołęka	21 280 ha	20 611
3.	Jordanów Śląski	5 662 ha	3 063
4.	Kąty Wrocławskie	17 650 ha	18 150
5.	Kobierzyce	14 911 ha	13 363
6.	Mietków	8 330 ha	3 896
7.	Sobótka	13 535 ha	12 410
8.	Święta Katarzyna	9 860 ha	14 061
9.	Żórawina	12 011 ha	8 019
Razem		111 620 ha	102 737

CZERNICA

Urząd Gminy
 ul. Kolejowa 3
 55-003 Czernica
 tel.: 0 (71) 318 01 77

Gmina Czernica jest gminą wiejską. Położona jest we wschodniej części województwa dolnośląskiego. Od zachodu graniczy z Wrocławiem, od północy z gminami: Długołęka i Oleśnica, od wschodu z Jelczem Laskowicami, od południa z gminami: Święta Katarzyna i Oława. Powierzchnia gminy wynosi: 8 381 ha, natomiast ludność: 9 164.

DŁUGOŁĘKA

Urząd Gminy

ul. Wrocławska 18

55-095 Mirków

tel.: (071) 315 21 86, 315 26 60/61

Gmina Długoleka jest gminą wiejską o powierzchni 21 280 ha, położoną w bezpośrednim sąsiedztwie Wrocławia, przy ważnej trasie krajowej nr 8. Ludność tej gminy to 20 611 osób.

JORDANÓW ŚLĄSKI

Urząd Gminy

ul. Wrocławska 55

55-065 Jordanów Śląski

tel.: 0 (71) 391 15 80

Gmina Jordanów Śląski położona jest na Nizinie Śląskiej, na wschód od Góry Ślęży. Zachodnia część jej obszaru objęta jest Ślązańskim Parkiem Krajobrazowym. Gmina ta leży na południe od Wrocławia, w odległości około 30 km od tego miasta. Gmina liczy 3 063 mieszkańców, a jej powierzchnia wynosi 5 662 ha.

KĄTY WROCŁAWSKIE

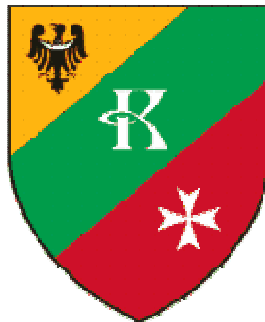
Urząd Miasta i Gminy w Kątach Wrocławskich

Rynek - Ratusz 1

55-080 Kąty Wrocławskie

tel.: (71) 390-72-00

Gmina Kąty Wrocławskie jest gminą wiejsko-miejską, leży na południowy – zachód od Wrocławia. Przez jej środek przebiega międzynarodowa autostrada A4. Powierzchnia gminy wynosi 17 650 ha, natomiast ludność 18 150 mieszkańców.

KOBIERZYCE

Urząd Gminy

al. Pałacowa 1

55-040 Kobierzyce

tel.: (71) 3111215

Gmina Kobierzyce jest gminą o charakterze wiejskim. Leży na południe od Wrocławia i graniczy: od wschodu ze Świętą Katarzyną i Żórawiną, od południa z Jordanowem Śląskim i Borowem, od zachodu z Sobótką, a od północnego zachodu z Kątami Wrocławskimi. Gminę zamieszkuje 13 363 mieszkańców w 33 wsiach, a jej powierzchnia wynosi 14 911 ha.

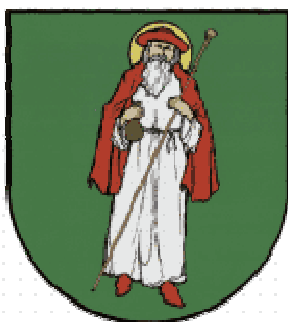

MIĘKÓW

Urząd Gminy
ul. Kolejowa 22a
55-081 Mięków
tel. (071) 31-68-113

Gmina Mięków położona jest w dolinach dwóch rzek – Strzegomki i Bystrzycy. Powierzchnia gminy wynosi 8 330 ha, a ludność 3 896 mieszkańców. Gmina graniczy z dwoma ważnymi szlakami komunikacyjnymi - autostradą wrocławską na północy oraz drogą krajową nr 5 do Wrocławia i Jeleniej Góry na południu.

SOBÓTKA

Urząd Miasta i Gminy Sobótka
ul. Rynek 1
55-050 Sobótka
nr tel.: 0 71 31 62 043 do 045

Gmina Sobótka to gmina miejsko-wiejska w województwie dolnośląskim. Cechą charakterystyczną ukształtowania terenu i atrakcją krajobrazową gminy Sobótka jest zwarta grupa górską – Masyw Ślęży. Prawie połowa obszaru gminy leży w granicach Ślężańskiego Parku Krajobrazowego. Powierzchnia tej gminy wynosi 13 535 ha, a ludność 12 410 osób.

ŚWIĘTA KATARZYNA

Urząd Gminy
ul. Wiosenna 7
55-011 Siechnice
tel.: 71 39 02 031

Gmina Święta Katarzyna położona jest w Dolinie Odry i na Równinie Wrocławskiej. Graniczy z Wrocławiem w jego południowo - wschodniej części. Gmina liczy 14 061 mieszkańców, a jej powierzchnia obejmuje 9 860 ha.

ŻÓRAWINA

Urząd Gminy
ul. Kolejowa 6
55-020 Żórawina

Gmina Żórawina leży na południu od miasta Wrocławia, graniczy z: Borowem, Domaniewem, Kobierzycami, Świętą Katarzyną. Jej powierzchnia wynosi 12 011 ha, natomiast ludność liczy 8 019 osób.

Na terenie Powiatu Wrocławskiego znajduje się 209 sołectw oraz 252 miejscowości, w tym 3 miasta i 249 wsi. Teren Powiatu Wrocławskiego charakteryzuje wysoki udział użytków rolnych, który wynosi 71% ogólnej struktury użytków. Udział lasów i gruntów leśnych wynosi 11% ogólnej struktury użytków, natomiast pozostałą część powierzchni powiatu zajmują tereny zabudowane oraz w niewielkiej ilości nieużytki i pozostałe grunty. To zestawienie świadczy o bardzo wysokim poziomie zagospodarowania terenów w Powiecie Wrocławskim. Przeważająca część mieszkańców Powiatu Wrocławskiego zamieszkuje na terenach wiejskich. Jest to cechą charakterystyczną tego regionu. Wskaźnik zamieszkania na terenach wiejskich wynosi 83,5% ogółu mieszkańców powiatu i wyraźnie wskazuje na typowo rolniczy charakter powiatu.

1.2. Ludność Powiatu Wrocławskiego

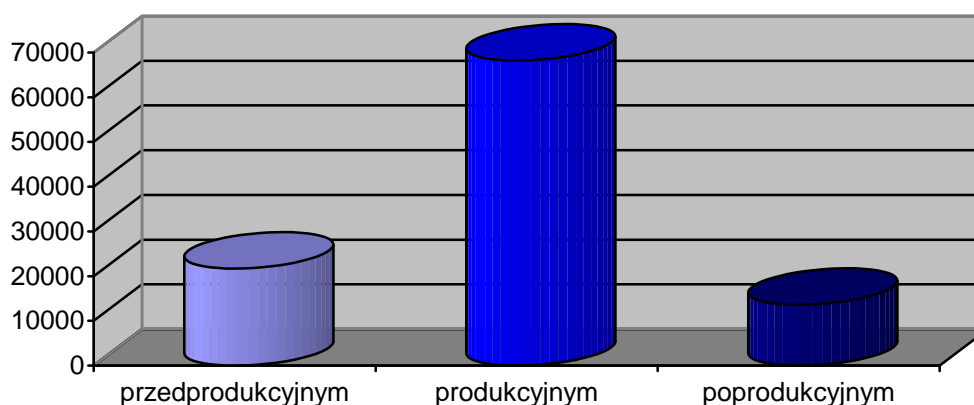
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2006 roku¹ ludność Powiatu Wrocławskiego wynosi 103 548 mieszkańców, w tym 52 692 kobiet. Powiat posiada stosunkowo młodą strukturę wiekową mieszkańców. Ilustruje to tabela nr 1.

Tabela nr 1.

Struktura wiekowa mieszkańców (w %)

Ludność w wieku	Powiat Wrocławski
Przedprodukcyjnym	21 694 os. /20,95%
Produkcyjnym	68 223 os. /65,88%
Poprodukcyjnym	13 631 os. /13,16%

Ludność Powiatu Wrocławskiego wg wieku

Wykres nr 1. Ludność Powiatu Wrocławskiego wg wieku

¹ Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Województwo Dolnośląskie 2007, podregiony powiaty, gminy, Wrocław 2007

1.3. Problemy społeczne i zasoby, którymi dysponuje Powiat Wrocławski

1.3.1 Przyczyny trudnej sytuacji życiowej mieszkańców powiatu

Przyczynami trudnej sytuacji życiowej mieszkańców Powiatu Wrocławskiego są: ubóstwo, bezradność, bezrobocie, niepełnosprawność, sieroctwo naturalne lub społeczne, trudności wychowawcze z dziećmi, konflikt wewnątrzrodzinny spowodowany rozwodem lub roszczeniami materialnymi, oziębłość emocjonalna, niepodejmowanie działań, przemoc fizyczna i psychiczna oraz uzależnienie od alkoholu lub narkotyków.

Pomoc społeczna jest uzależniona od innych dziedzin polityki społecznej takich jak: zdrowie, oświata czy polityka mieszkaniowa. Ma to związek z zadaniem pomocy społecznej, które polega na umożliwieniu osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać. W szczególnie trudnych sytuacjach znajdują się rodziny niepełne, wielodzietne, dotknięte chorobą (niepełnosprawnością), patologiczne. W rodzinach tych najczęściej występuje nakładanie się czynników negatywnych, np.: ubóstwo i niedostatek, niewydolność opiekuńczo - wychowawcza, niesprawność psychofizyczna. Wspólną cechą tej kategorii rodzin jest ograniczona zdolność pokonywania trudności w warunkach wzrostu kosztów utrzymania, spadku realnych dochodów, bezrobocia, znacznych ograniczeń w sferze polityki społecznej. Dlatego też najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej są: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, niepełnosprawność, długotrwała choroba. Z pomocy korzystają również osoby z trudnościami w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, powodem przyznania pomocy bywa także alkoholizm, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezdomność, sieroctwo i narkomania.

1.3.2 Pomoc społeczna

Z doświadczeń pracowników Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej wynika, że bezpośrednim i najbardziej widocznymi problemami społecznym jest bezrobocie i ubóstwo. Skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu materialnego rodziny, co wręcz wymusza konieczność korzystania z pomocy społecznej. Bezrobocie powoduje bowiem zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, zarówno dorosłych jak i dzieci. Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna – ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego zarówno ze znajomymi, jak i z dalszą rodziną. Bezrobocie wpływa także niekorzystnie na układ stosunków wewnątrzrodzinnych, przy czym okazuje się, że bezrobocie mężczyzn ma znacznie bardziej negatywne skutki dla rodziny, niż bezrobocie kobiet. Bezrobotny mężczyzna doświadcza obniżenia swojej pozycji w rodzinie, utraty autorytetu i silnej frustracji, które powodują sięganie po alkohol, co wśród bezrobotnych staje się zjawiskiem masowym.

Ubóstwo z kolei określa się jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” kryją się, poza wyżywieniem, którego niezbędności nikt nie kwestionuje, takie potrzeby jak: ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, zaspokojenie sfer intelektualnych.

Na terenie Powiatu Wrocławskiego funkcjonuje 9 Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej:

L.p.	Nazwa	Adres
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Długołęce	ul. Szkolna 40A 50-095 Mirków
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czernicy	ul. Kolejowa 3 55-003 Czernica
3.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świętej Katarzynie z siedzibą w Siechnicach	ul. Wiosenna 7 55-011 Siechnice
4.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jordanowie Śląskim	ul. Poczтовая 4 55-065 Jordanów Śląski
5.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żórawinie	Al. Niepodległości 9 55-020 Żórawina
6.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobierzycach	ul. Pałacowa 1 55-040 Kobierzyce
7.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Sobótce	ul. Strzelców 2/1 55-050 Sobótka
8.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich	Rynek – Ratusz 1 55-080 Kąty Wrocławskie
9.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mietkowie	ul. Kolejowa 22A 55-081 Mietków

Najczęstsze problemy, które można spotkać w poszczególnych gminach przedstawiają poniższe tabele (sporządzone wg ankiet):

Tabela nr 2. Rodzaje świadczeń z zakresu pomocy społecznej, z których korzystają osoby z terenu Powiatu Wrocławskiego

Okres	Gmina	Pomoc finansowa – zasiłki; stały, okresowy, celowy, pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie	Pomoc dla osób uzależnionych od alkoholu	Pomoc dla ofiar przemocy domowej	Praca socjalna	Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	Pomoc w umieszczeniu w domu pomocy społecznej	Udzielenie schronienia	Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	Zapewnienie posiłku i niezbędnego ubrania
II półrocze 2004	Czernica	198	29	0	96	5	1	0	0	0	188
	Długołęka	482	130	12	176	4	42	0	2	0	192
	Jordanów Śląski	88	17	7	32	0	2	0	0	0	35
	Kąty Wrocławskie	886	33	1	21	8	0	2	1	0	362
	Kobierzyce	224	13	0	294	13	0	0	-	-	111
	Mietków	93	11	0	42	2	1	1	0	2	63
	Sobótka	294	49	74	86	24	2	0	8	10	175
	Święta Katarzyna	279	25	2	211	13	2	0	0	28	115
Zórawina	190	13	5	99	10	0	0	18	83	70	
Ogółem		2734	320	101	1057	79	50	3	29	123	1311
2005	Czernica	362	39	0	120	16	0	0	1	4	223
	Długołęka	513	115	46	109	6	35	0	0	0	215
	Jordanów Śląski	77	29	1	27	0	1	0	0	0	50
	Kąty Wrocławskie	894	25	0	73	7	1	1	4	13	483
	Kobierzyce	325	15	1	181	20	3	0	-	-	134
	Mietków	147	11	0	64	2	2	1	0	4	69
	Sobótka	521	10	9	65	21	2	0	6	5	312
	Święta Katarzyna	285	27	1	221	17	1	0	0	31	171
Zórawina	402	13	1	90	6	0	0	27	126	195	
Ogółem		3526	284	59	950	95	45	2	38	183	1852
2006	Czernica	315	39	2	126	14	2	7	1	5	245
	Długołęka	430	92	30	126	3	24	0	6	0	214
	Jordanów Śląski	154	11	3	62	0	2	0	0	0	132
	Kąty Wrocławskie	730	20	0	222	6	6	2	2	94	335
	Kobierzyce	558	32	1	386	22	6	0	-	-	140
	Mietków	119	12	2	81	1	3	0	1	6	59
	Sobótka	764	21	15	228	27	5	0	9	14	248
	Święta Katarzyna	254	26	0	293	19	1	0	0	23	188
Zórawina	437	17	4	98	6	1	1	39	127	149	
Ogółem		3761	270	57	1622	98	50	10	58	269	1710
2007	Czernica	475	36	4	117	18	1	0	2	6	203
	Długołęka	447	112	42	124	4	26	8	4	5	211
	Jordanów Śląski	62	12	1	21	0	1	0	0	3	115
	Kąty Wrocławskie	476	15	0	163	9	12	3	6	64	208
	Kobierzyce	297	19	5	263	29	9	0	-	-	148
	Mietków	127	11	0	73	1	3	0	1	44	129
	Sobótka	623	17	4	212	30	6	0	17	12	357
	Święta Katarzyna	280	24	1	203	17	3	0	0	24	153
Zórawina	306	26	5	72	8	1	0	21	91	137	
Ogółem		3093	272	62	1248	116	62	11	51	249	1661
Razem za 2004-2007		13114	1146	279	4877	388	207	26	176	824	6534

Tabela nr 3. Problemy jakie występują w rodzinach z terenu Powiatu Wrocławskiego wychowujących dzieci do 18 roku życia.

Okres	Gmina	Alkoholizm	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczych – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	Rodzina wielodzietna	Rodzina niepełna	Ubóstwo	Bezdomność	Narkomania	Przemoc fizyczna	Przemoc psychiczna
I półrocze 2004	Czernica	58	140	65	75	42	3	12	167	2	2	12	4
	Długołęka	115	169	90	89	83	53	31	231	12	0	12	12
	Jordanów Śląski	13	38	29	17	25	12	24	60	0	2	4	4
	Kąty Wrocławskie	33	347	158	297	98	33	69	93	6	0	1	0
	Kobierzyce	13	180	71	49	48	23	19	227	0	1	0	0
	Mietków	9	21	4	7	9	15	13	11	0	0	0	0
	Sobótka	16	124	60	50	20	15	20	0	1	0	0	0
	Święta Katarzyna	25	387	51	48	32	14	7	241	1	0	2	2
	Żórawina	6	82	29	64	30	9	21	79	3	7	2	2
Ogółem		288	1488	557	696	387	177	216	1109	25	12	33	24
2005	Czernica	62	160	94	115	86	3	14	189	5	0	3	1
	Długołęka	98	113	97	84	59	81	44	218	10	0	46	26
	Jordanów Śląski	20	33	30	30	32	25	22	82	0	0	2	3
	Kąty Wrocławskie	25	319	155	253	76	21	37	133	7	0	2	0
	Kobierzyce	15	242	80	66	52	25	27	287	0	1	1	0
	Mietków	8	26	7	9	6	13	16	10	0	0	0	0
	Sobótka	13	229	114	118	41	18	25	6	8	0	2	3
	Święta Katarzyna	27	396	41	39	37	15	8	261	4	0	1	1
	Żórawina	13	126	79	89	50	11	39	198	5	7	1	1
Ogółem		281	1644	697	803	439	212	232	1384	39	8	58	35
2006	Czernica	34	141	89	99	78	11	22	171	6	0	1	0
	Długołęka	79	78	86	86	49	68	33	178	6	0	30	29
	Jordanów Śląski	24	27	32	31	28	31	24	68	0	0	4	4
	Kąty Wrocławskie	20	253	162	228	80	19	43	149	7	0	1	0
	Kobierzyce	32	271	76	67	69	11	10	292	0	1	1	0
	Mietków	6	18	3	11	7	6	14	7	0	0	1	1
	Sobótka	8	238	99	111	42	12	21	6	8	0	2	1
	Święta Katarzyna	26	177	51	21	22	14	8	190	0	0	0	0
	Żórawina	17	127	78	96	74	24	46	69	5	9	4	4
Ogółem		246	1330	676	750	449	196	221	1130	32	10	44	39
2007	Czernica	31	93	92	100	66	13	64	144	4	1	2	2
	Długołęka	92	82	83	95	68	74	43	166	5	0	42	42
	Jordanów Śląski	28	25	41	30	26	36	20	74	0	0	4	4
	Kąty Wrocławskie	15	111	126	159	71	23	27	100	4	0	0	0
	Kobierzyce	19	157	76	79	66	28	32	234	2	0	5	0
	Mietków	3	15	8	6	2	11	11	2	0	0	0	0
	Sobótka	8	196	100	156	52	5	38	6	6	0	1	0
	Święta Katarzyna	24	108	65	41	44	13	33	169	0	0	1	1
	Żórawina	26	91	72	103	71	26	46	54	5	15	5	5
Ogółem		246	878	663	769	466	229	314	949	26	16	60	54
Razem za 2004-2007		1061	5340	2593	3018	1741	814	983	4572	122	46	195	152

**Tabela nr 4. Przestępczość. zjawiska patologiczne występujące wśród nieletnich
Liczba zarejestrowanych incydentów w poszczególnych okresach według podanych kategorii**

Okres	Gmina	Nadużycie alkoholu	Narkomania	Kradzieże	Uszkodzenie ciała	Groźba karalna	Falszowanie dokumentów	Bójki	Żebractwo	Inne
II półrocze 2004	Czernica									
	Długołęka									
	Jordanów Śląski									
	Kąty Wrocławskie			2	1					
	Kobierzyce									
	Mietków				1			1		1
	Sobótka				1		1			
	Święta Katarzyna Zórawina									
Ogółem		0	0	2	3	0	1	1	0	1
2005	Czernica			1						
	Długołęka									
	Jordanów Śląski									
	Kąty Wrocławskie	6	1	8	3			1		6
	Kobierzyce									
	Mietków			1	1			1		1
	Sobótka			1	3					
	Święta Katarzyna Zórawina									
Ogółem		6	1	11	8	0	0	2	0	7
2006	Czernica			2						
	Długołęka									
	Jordanów Śląski			1						
	Kąty Wrocławskie	1		11	1	1				7
	Kobierzyce									
	Mietków			1		1				
	Sobótka	3			3	1				2
	Święta Katarzyna Zórawina									
Ogółem		4	0	15	4	3	0	0	0	9
2007	Czernica									
	Długołęka									
	Jordanów Śląski									
	Kąty Wrocławskie	2		6	2		1			2
	Kobierzyce									
	Mietków							1		
	Sobótka			2	1	1				2
	Święta Katarzyna Zórawina									
Ogółem		2	0	8	3	1	1	1	0	4
Razem za 2004-2007		12	1	26	18	4	2	4	0	21

Tabela nr 5. Przemoc w rodzinie
Liczba zarejestrowanych incydentów w poszczególnych okresach według podanych kategorii

Okres	Gmina	Interwencje w rodzinie - ogółem	Przemoc fizyczna	Rażące zaniedbanie wobec dziecka	Wykorzystywanie seksualne nieletnich	Libacje alkoholowe	Założenie „Niebieskiej Karty”	Liczba ofiar przemocy domowej	Skierowanie sprawy na drogę sądową	Odebranie dziecka rodzicom
II półrocze 2004	Czernica	18	7			2	7			
	Długołęka									
	Jordanów Śląski	22	1			2	5	22		
	Kąty Wrocławskie	47	38				44	47	1	
	Kobierzyce									
	Mietków	4	2				4	5		
	Sobótka	63	4		1	3	38	40	1	
	Święta Katarzyna									
Zórawina										
Ogółem		154	52	0	1	7	98	114	2	0
2005	Czernica	4	17			1	17			
	Długołęka									
	Jordanów Śląski	15	3			1	7	11	2	
	Kąty Wrocławskie	100	63		1		100	113	3	
	Kobierzyce									
	Mietków	12	11	1			10	15	1	
	Sobótka	78	9	1	1	4	70	89	6	
	Święta Katarzyna									
Zórawina										
Ogółem		209	103	2	2	6	204	228	12	0
2006	Czernica	9	31			4	31			
	Długołęka									
	Jordanów Śląski	12	3		1	1	6	10	1	
	Kąty Wrocławskie	71	58				68	94	4	
	Kobierzyce									
	Mietków	15	10				14	18	1	
	Sobótka	63	11		1	5	48	59	9	
	Święta Katarzyna									
Zórawina	27				27	27	27			
Ogółem		197	113	0	2	37	194	208	15	0
2007	Czernica	2	15		1	5	15		1	
	Długołęka									
	Jordanów Śląski	18	1			2	6	8	1	
	Kąty Wrocławskie	44	41		1		41	50	2	
	Kobierzyce									
	Mietków	8	5				8	11		
	Sobótka	60	18	1	3	3	28	47	8	
	Święta Katarzyna									
Zórawina	20				20	20	20	3		
Ogółem		152	80	1	5	30	118	136	15	0
Razem za 2004-2007		712	348	3	10	80	614	686	44	0

1.3.3 Rynek pracy w Powiecie Wrocławskim

Z danych otrzymanych z Powiatowego Urzędu Pracy we Wrocławiu z roku 2008 wynika, iż stopa bezrobocia w Powiecie Wrocławskim wynosi 10,8%.

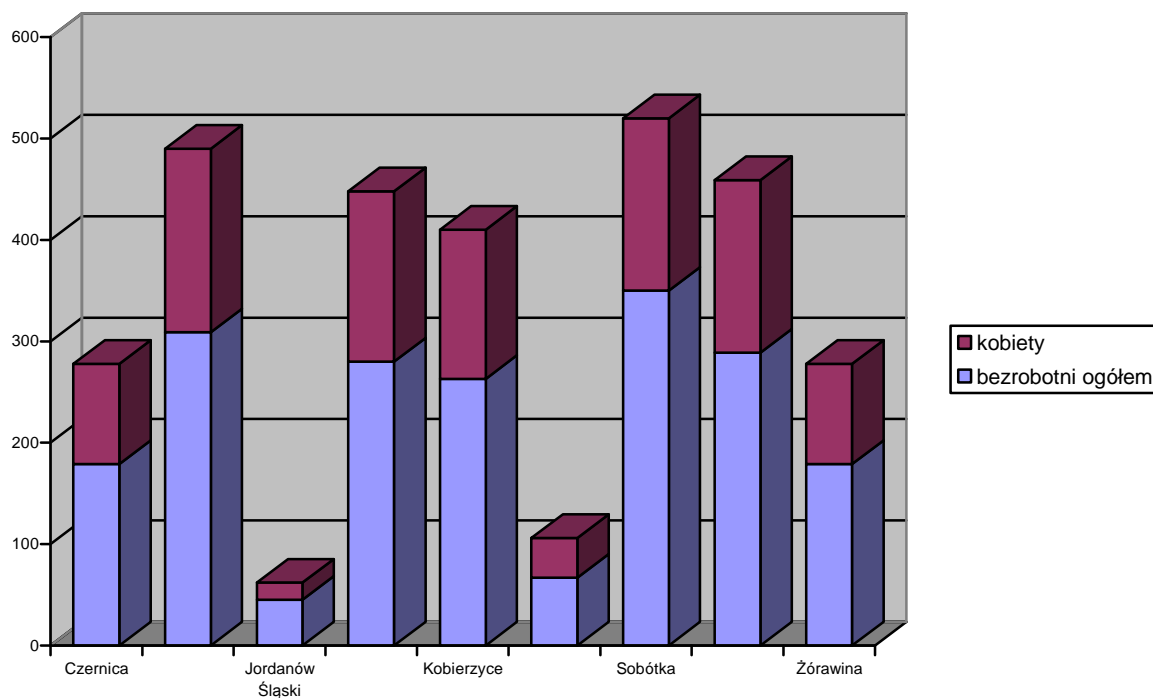
Tabela nr 6.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy we Wrocławiu według gmin.

Powiat Wrocławski - bezrobotni według gmin stan na dzień 30 kwietnia 2008 r.			
Gmina/Powiat	Bezrobotni		% udział bezrobotnych w poszczególnych gminach do ogólnej liczby bezrobotnych
	razem	kobiety	
1	2	3	4
Czernica	179	99	9,12%
Długołęka	309	181	15,76%
Jordanów Śląski	45	17	2,29%
Kąty Wrocławskie	280	168	14,28%
Kobierzyce	263	147	13,41%
Mietków	67	39	3,42%
Sobótka	350	170	17,85%
Święta Katarzyna	289	170	14,74%
Żórawina	179	99	9,13%
Razem	1961	1090	100%

Źródło: Sprawozdania o rynku pracy Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej – 01

Bezrobotni z Powiatu Wrocławskiego wg gmin

Wykres nr 2 bezrobotni z Powiatu Wrocławskiego według gmin

Według stanu na dzień 30 kwietnia 2008 r., w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy we Wrocławiu zarejestrowanych było 1 961 osób bezrobotnych, w tym 1 090 kobiet.

Wśród gmin Powiatu Wrocławskiego, największy odsetek osób bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych znajduje się w gminie Sobótka 17,85 %, a najmniejszy w gminie Jordanów Śląski 2,29 %.

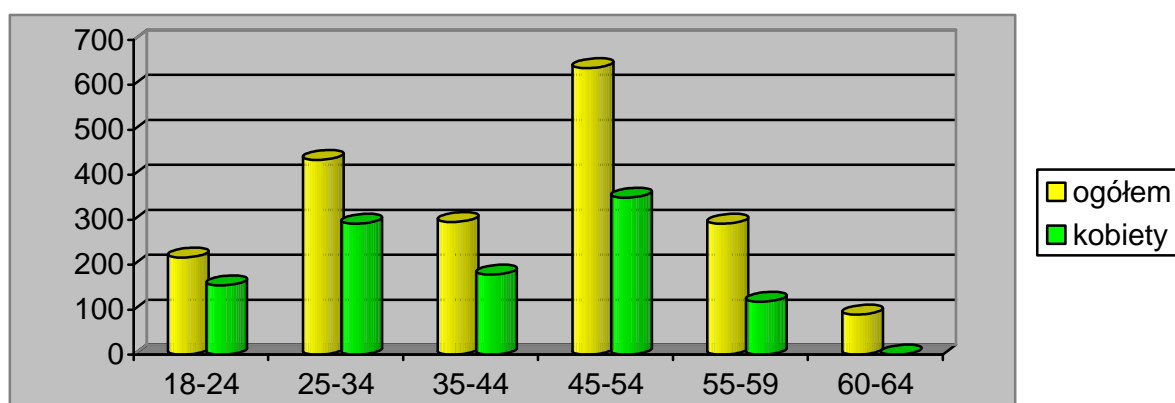
Na strukturę bezrobocia w powiecie wpływa wiele czynników. Do głównych należą wiek i wykształcenie osób poszukujących pracy, co ilustruje tabela nr 7.

Tabela nr 7. Bezrobotni zarejestrowani według wieku i wykształcenia.

Bezrobotni z terenu Powiatu Wrocławskiego stan na dzień 30 kwietnia 2008 r.			
Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych	
		ogółem	Kobiety
0		1	2
WIEK	18-24	216	154
	25-34	433	291
	35-44	295	178
	45-54	637	349
	55-59	291	118
	60-64 lata	89	0

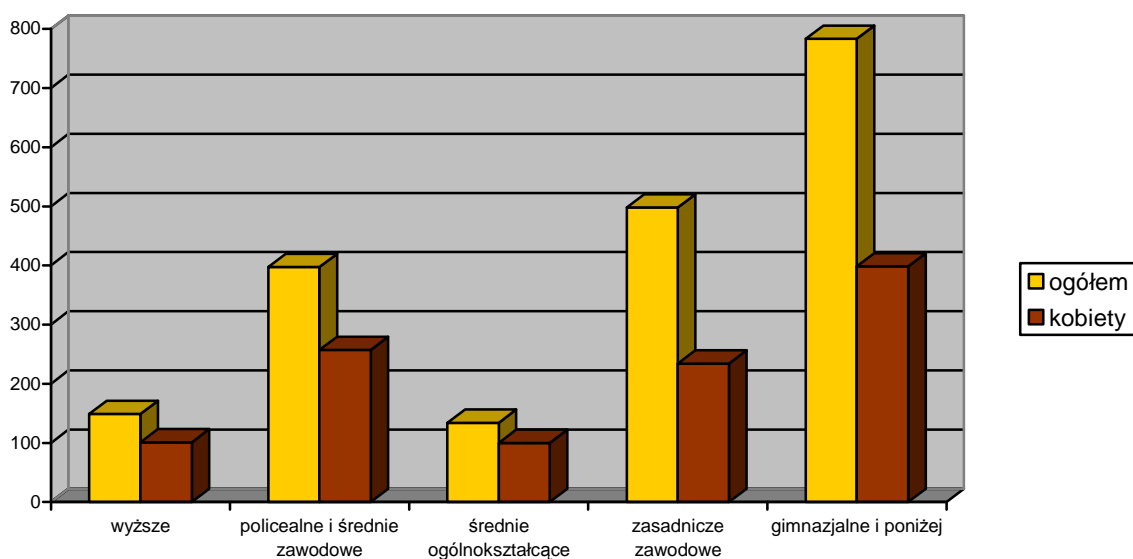
WYKSZTAŁCENIE	Wyższe	149	101
	policealne i średnie zawodowe	397	257
	średnie ogólnokształcące	134	100
	zasadnicze zawodowe	498	234
	gimnazjalne i poniżej	783	398
Ogółem		1961	1090

Bezrobotni z terenu Powiatu Wrocławskiego wg wieku

Wykres nr 3. Bezrobotni z terenu Powiatu Wrocławskiego wg wieku

Bezrobotni z terenu Powiatu Wrocławskiego wg wykształcenia

Wykres nr 4. Bezrobotni z terenu Powiatu Wrocławskiego wg wykształcenia

Z powyższych danych wynika, że najmniejsze bezrobocie występuje wśród osób w wieku 60 - 64 lat. Jednak osoby w tym wieku mają niewielkie szanse na znalezienie pracy. Najmniej bezrobotnych jest w wieku od 18 - 24 lat. Wpływ na to mogą mieć zachodzące procesy demograficzne (tzw. niż demograficzny) oraz poprawiający się poziom wykształcenia młodzieży.

Osobom wykształconym jest znacznie łatwiej znaleźć pracę, niż osobom niewykształconym. To stwierdzenie ma potwierdzenie w powyższej tabeli. Najmniej petentów poszukujących zatrudnienia jest z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym, najwięcej natomiast z zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej.

W poniższej tabeli przedstawiono ilość i rodzaj ofert proponowanych przez Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu dla osób pozostających bez zatrudnienia na dzień 30 kwietnia 2008 roku.

Tabela nr 8.
Ilość wolnych ofert pracy.

Powiat Wrocławski		
Wolne oferty pracy na dzień 30 kwietnia 2008 r.		
Ogółem		388
ogółem	Staże	2
	miejsca przygotowania zawodowego	0
	prace społecznie użyteczne	21
	dla niepełnosprawnych	27
	dla osób w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	0

Ważnym sektorem gospodarki powiatu jest rolnictwo, chociaż jego znaczenie systematycznie spada. W rolnictwie pracuje 17,7% ogółu zatrudnionych na terenie Powiatu Wrocławskiego. Rolnictwo ukierunkowane jest głównie na produkcję roślinną. Powierzchnia gruntów rolnych stanowi prawie 93% ogólnej powierzchni użytków rolnych. Gospodarstwa rolne są dobrze wyposażone w zmechanizowany sprzęt rolniczy. Atuty gospodarcze powiatu nie wpływają jednak znacząco na poziom bezrobocia. Ponad 80% ludności powiatu mieszka na terenach wiejskich, gdzie występuje duże bezrobocie ukryte.

1.3.4 Opieka nad dzieckiem i rodziną

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych niejednokrotnie jest podstawą do organizowania zastępczych form opieki nad dzieckiem.

Nie ulega wątpliwości, także w świetle zasad przyjętych przez kodeks rodzinny i opiekuńczy, że najważniejszym środowiskiem wychowawczym dla dziecka jest rodzina. To w rodzinie dziecko zdobywa pierwsze informacje o otaczającym je świecie, tu poznaje i przyswaja normy moralne, wzorce zachowania. Rodzina kształtuje osobowość dziecka, oddziałuje nań najdłużej i najsilniej. Tylko ona zaspokaja podstawowe potrzeby emocjonalne dziecka. Rodzice posiadają niezbędną autonomię i środki do prawidłowego wychowania swoich dzieci. Gwarantują im to przepisy prawa, przewidując jednak możliwość sprawowania kontroli nad prawidłowym wykonywaniem przez rodziców władzy rodzicielskiej. Również dziecko ma prawo sygnalizować niewłaściwe wykonywanie władzy rodzicielskiej zagrażające jego dobru.

Najważniejszą jednak funkcję kontrolną w zakresie wykonywania władzy rodzicielskiej sprawuje państwo, działając poprzez swoje organy, a głównie przez sąd opiekuńczy. Ukształtowanie instytucji władzy rodzicielskiej w polskim prawie rodzinnym związane jest z jego zasadą główną - dobra dziecka. Ponieważ dziecko przez pierwsze lata życia jest niesamodzielne, naturalne jest, że zostaje przez swoich rodziców otoczone pieczę. Wykonywanie tej pieczy nazywane jest powszechnie władzą rodzicielską, czyli ogółem praw i obowiązków względem dziecka, mających na celu zapewnienie mu należytej pieczy i strzeżenie jego interesów. Władza rodzicielska powinna być wykonywana tak, jak wymaga tego dobro dziecka i interes społeczny. Kształtując władzę rodzicielską, ustawodawca uznał jednak za konieczne poddanie jej kontroli sądu opiekuńczego. Ingerencja sądu w wykonywanie władzy rodzicielskiej prowadzi do jej ograniczenia, zawieszenia bądź pozbawienia .

Gdy istnieją jakiegokolwiek wątpliwości, co do prawidłowości wykonywania władzy rodzicielskiej, sąd na podstawie zebranego materiału dowodowego bada i ocenia czy dobro dziecka zostało naruszone lub czy jest zagrożone. Efektem tego może być zarządzenie umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Najczęstszymi przyczynami interwencji sądu są: niewydolność wychowawcza rodziców, zaniedbywanie obowiązku sprawowania pieczy nad dzieckiem, nadużywanie alkoholu przez jedno lub oboje rodziców, nieporadność, brak środków utrzymania, brak odpowiednich warunków mieszkaniowych i inne. Efektem nienależytego wykonywania władzy rodzicielskiej jest najczęściej absencja szkolna, związane z nią dodatkowe kłopoty szkolne dziecka, między innymi powtarzanie klasy, zły stan sanitarny i zdrowotny mieszkań, brud, brak nawyków higienicznych, pasożyty, choroby, brak szczepień. Towarzyszy temu często zaburzony rozwój emocjonalny i brak poczucia bezpieczeństwa.

Na terenie Powiatu Wrocławskiego funkcjonuje obecnie 107 rodzin zastępczych, w których umieszczonych jest łącznie 169 dzieci. Wśród wychowanków rodzin zastępczych

dominują sieroty społeczne, czyli dzieci, których rodzice naturalni nie chcą, nie mogą lub nie potrafią wypełniać swoich obowiązków rodzicielskich.

Podstawową przyczyną nasilającego się rozpadu rodzin oraz ich niewydolności w funkcjach wychowawczych i opiekuńczych jest uzależnienie alkoholowe rodzica, a coraz częściej także obojga rodziców. Problem nadużywania alkoholu jest często w lokalnych społecznościach, szczególnie wiejskich, powszechnie akceptowanym stylem życia. Prowadzone badania pokazują, iż problem ten dotyczy nie tylko środowisk patologicznych, ale także środowisk osób, osiągających powodzenie materialne, wysoką pozycję ekonomiczną i społeczną. Dla dzieci z rodzin alkoholowych skutki upowszechniającego się nadużywania alkoholu są dramatyczne, ale różne dla środowisk zamożnych i ubogich. W środowisku osób o dobrej pozycji materialnej problem zaniedbywania dzieci przez nadmiernie pijących dorosłych członków rodziny jest trudniejszy do ujawnienia, gdyż łatwiej go ukryć, niż w rodzinach ubogich, gdzie alkoholizm ujawnia się szybciej.

Często przyczyną dezorganizacji i niewydolności rodziny, a tym samym powodem umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej jest choroba psychiczna lub upośledzenie umysłowe rodziców lub jednego z rodziców. Wśród przyczyn wzrostu potrzeb organizowania opieki zastępczej można zauważyć rosnące ubóstwo rodzin długotrwale bezrobotnych, gdyż wiele rodzin nie jest w stanie sobie poradzić z problemami, jakie niesie bezrobocie. W ostatnich latach znacznie wzrosła liczba osób długotrwale przebywających za granicą, którzy pozostawili dzieci pod opieką bliskich osób, najczęściej dziadków. Wyniki badań pokazują, iż częstym powodem umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej jest śmierć ojca lub matki, znacznie rzadziej obojga rodziców. Nierzadko wdowa lub wdowiec zakładają nową rodzinę, a dziecko stanowiące przeszkodę zostaje oddane pod opiekę babci.

Do przyczyn umieszczania dziecka w rodzinie zastępczej można zaliczyć również: złe warunki socjalno-bytowe rodzin, niewydolność wychowawcza rodziców, znęcanie się nad dziećmi, brak opieki, zaburzenia osobowości, przestępczość, pobyt w zakładzie karnym. Coraz częściej czynnikiem zagrażającym funkcjonowaniu rodziny stają się rozwody. Niejednokrotnie skutkiem rozwodu jest pogarszająca się sytuacja materialna matki, która jest zobowiązana przejąć samodzielną opiekę nad dziećmi i poszukiwać źródła dochodu w pracy za granicą. Przyczyny niesprawowania pieczy nad dzieckiem są zróżnicowane, gdyż w wielu przypadkach rodzice naturalni nie mogą sprawować opieki nad dzieckiem, np. z powodu choroby, alkoholizmu, wyjazdu za granicę albo nie potrafią tego czynić, np. z powodu bardzo młodego wieku lub też nie chcą tego robić, wykazując w tym względzie zdecydowanie złą wolę.

Skala potrzeb w zakresie organizowania opieki zastępczej nad dziećmi w ciągu ostatnich lat stale powiększa się. Do wzrostu skali wspomnianych potrzeb przyczynia się obiektywna sytuacja i warunki życia dziecka oraz wzrost społecznej świadomości. We

współczesnym społeczeństwie ludzie są bardziej wyczuleni na krzywdę dzieci, a tym samym częściej alarmują odpowiednie instytucje o złej sytuacji dziecka w rodzinie naturalnej. W sprawach opiekuńczych coraz aktywniej działają szkoły i ośrodki pomocy społecznej.

W latach 2005 - 2007 w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Wrocławskiego wychowywało się tylko 49 sierot naturalnych. Funkcję rodziny zastępczej najczęściej pełnią pary małżeńskie, które posiadają własne dzieci, dość często już w pełni dorosłe.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie rodzin zastępczych zamieszkujących w poszczególnych gminach powiatu.

Tabela nr 9.

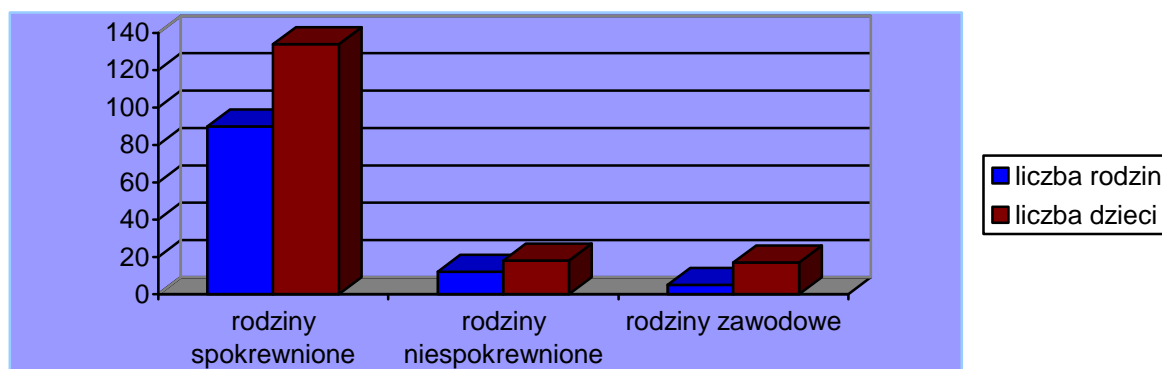
Rodziny zastępcze w Powiecie Wrocławskim

Liczba rodzin zastępczych oraz umieszczonych w nich dzieci w poszczególnych gminach Powiatu Wrocławskiego (stan na dzień 30 września 2008 r.)

L.p	Gmina	Rodziny zastępcze spokrewnione	Liczba dzieci	Rodziny zastępcze niespokrewnione	Liczba dzieci	Rodziny zastępcze zawodowe	Liczba dzieci
1.	Czernica	10	12	2	6	1	4
2.	Długołęka	21	36	1	1	1	1
3.	Jordanów Śląski	3	3	-	-	-	-
4.	Kąty Wrocławskie	24	36	2	2	1	2
5.	Kobierzyce	3	4	3	3	-	-
6.	Mietków	3	4	-	-	1	4
7.	Sobótka	10	14	1	1	-	-
8.	Święta Katarzyna	9	14	2	4	-	-
9.	Żórawina	7	11	1	1	1	6
	Razem	90	134	12	18	5	17

Rodziny zastępcze w Powiecie Wrocławskim
stan na dzień 30 września 2008 r.

Wykres nr 5. Rodziny zastępcze w Powiecie Wrocławskim

Najliczniejszą grupę wiekową rodziców zastępczych stanowią osoby w wieku od 51 do 60 lat. Uzyskane dane pokazują, iż polskie sądy opiekuńcze odchodzą od tendencji umieszczania małoletnich dzieci w rodzinach spokrewnionych ustanowionych tylko w osobie starszej i często schorowanej babci.

Obserwuje się systematyczny spadek liczby rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem. Przedstawione poniżej dane pokazują, jak kształtowała się sytuacja w ciągu trzech minionych lat.

Tabela nr 10.

Zestawienie liczbowe rodzin zastępczych w latach 2005 – 2007

Typ Rodziny	Rok 2005		Rok 2006		Rok 2007	
	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci
rodziny spokrewnione	109	134	103	133	99	148
rodziny niespokrewnione	6	11	11	19	13	20
rodziny zawodowe wielodzietne	3	15	3	17	3	13
rodziny zawodowe specjalistyczne	1	3	1	3	3	7
rodziny zawodowe o charakterze pogotowia rodzinnego	1	8	2	7	1	3
Razem	120	171	120	179	119	191

W porównaniu do spadku liczby funkcjonujących rodzin spokrewnionych wzrosła liczba dzieci w nich umieszczanych. Zgromadzone dane wskazują, iż coraz częściej w rodzinie zastępczej wychowują się całe rodzeństwa, z czwórką lub piątką dzieci. Wśród funkcjonujących rodzin najwięcej jest tych z jednym dzieckiem przyjętym do rodziny, najmniej rodzin z piątką i szóstką dzieci. Najliczniejszą grupę wychowanków umieszczonych w rodzinach zastępczych stanowią dzieci w wieku od 14 do 18 lat.

Przedstawione dane obrazują wyraźny wzrost liczby niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych, których w roku 2005 było tylko 6, a w roku 2007 - 13. W rodzinach niespokrewnionych liczne grupy stanowiły dzieci w wieku od 7 do 13 lat i dzieci w wieku od 14 do 18 lat. Powyższe dane pokazują, iż osoby niespokrewnione częściej podejmują decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej, chociażby dla jednego dziecka. Zatem można wnioskować, iż w polskim społeczeństwie zmienia się myślenie dotyczące opieki zastępczej i możliwości zaopiekowania się dzieckiem niespokrewnionym. Coraz częściej rodziny zastępczą niespokrewnioną z dzieckiem tworzą małżeństwa, które posiadają dorosłe dzieci. Funkcję niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych najczęściej pełniły małżeństwa w przedziale wiekowym 41 – 50 lat.

Liczba rodzin zastępczych niespokrewnionych zawodowych wielodzietnych pozostaje na stałym poziomie i od roku 2005 wynosi 3, jednakże znacznie zmniejszyła się liczba dzieci w niej umieszczonych. Powyższe przewidywania pozwalają mieć nadzieję, iż w najbliższych latach nastąpi wzrost liczby tworzonych rodzin zastępczych zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem. Ustanowienie rodziny zastępczej zawodowej pozwala na umieszczenie w niej małoletnich dzieci, często całych rodzeństw, co korzystnie wpływa na relacje i funkcjonowanie danej rodziny.

W latach 2005 – 2007 tylko 12 dzieci w wieku do 18 roku życia opuściło rodziny zastępcze, z których: 7 powróciło do rodziny naturalnej, 2 zostało zaadoptowanych, 3 zostało umieszczonych w Wielofunkcyjnej Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej im. Św. Mikołaja w Kątach Wrocławskich.

W okresie lipiec – sierpień 2008 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu przeprowadziło badanie ankietowe wśród rodzin zastępczych zamieszkałych na terenie Powiatu Wrocławskiego. Respondentom zadano szereg pytań otwartych i zamkniętych dotyczących problematyki wychowawczej i oczekiwanej pomocy specjalistycznej. Badanie miało na celu umożliwienie zebrania informacji istotnych przy planowaniu pozamaterialnej pomocy indywidualnej i grupowej dla rodziców i dzieci. Ankiety zostały skierowane do wszystkich aktualnie funkcjonujących rodzin. Na prośbę Centrum pozytywnie odpowiedziały 32 rodziny (27%).

Wśród problemów z zakresu niedostosowania społecznego, z którymi najczęściej mają do czynienia opiekunowie zastępczy wymieniane są: agresja słowna (8 osób), agresja

fizyczna (6 osób), kradzieże (3 osoby), używki (3 osoby), wagary szkolne (3 osoby). Zdecydowana większość badanych (21 osób) odpowiada, że nie ma problemów tego typu. Być może ma to związek z faktem, że przyznanie się do problemów związanych z wypełnianiem powierzonych obowiązków może być dla rodzin zastępczych kwestią drażliwą.

Zapytani o problemy z zakresu zaburzeń zachowania u dzieci respondenci najczęściej wskazywali na: skłonność do manipulowania ludźmi, kalkulatorywność (8 osób), „cwaniactwo” (7 osób), nadpobudliwość (4 osoby). W pojedynczych przypadkach wymieniano także skłonność do kłamstw, łatwowierność, „wycofywanie się,” niechęć do mówienia o swoich problemach. Ponad 1/3 badanych (11 osób) stwierdziła, że nie ma problemów tego typu.

W odpowiedzi na pytanie o najbardziej potrzebne rodzinom zastępczym formy pomocy ankietowani wymieniali: pomoc materialną i rzeczową (21 osób), „ludzkie” zrozumienie i akceptację (18 osób), poradnictwo wychowawcze (8 osób), wsparcie psychologiczne (8 osób). Respondenci wskazywali także na chęć zintegrowania środowiska rodzin zastępczych (wspólne festyny, wycieczki, spotkania). Taką potrzebę zgłosiło łącznie 9 osób.

Ponad 30% badanych (11 osób) w trakcie sprawowania opieki zastępczej spotkało się z negatywnymi ocenami ze strony środowiska lokalnego, w większości przypadków dotyczyły one finansów (8 osób), a także sposobu sprawowania przez nie opieki oraz zachowania dzieci. Natomiast stosunek krewnych i znajomych rodzin zastępczych po podjęciu przez nie tego obowiązku, był w znaczącej większości pozytywny (81%). Tylko 2 rodziny spotkały się z negatywnym stosunkiem ze strony swego najbliższego otoczenia.

Dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej ma prawo do kontaktów osobistych oraz podtrzymywania jego więzi i pozytywnych relacji z rodziną biologiczną. Większość z badanych rodzin (19 osób) współpracuje z rodzinami biologicznymi dzieci będących pod ich opieką.

Zdecydowana większość badanych (22 osoby) może liczyć na pomoc i wsparcie innych osób lub instytucji podczas sprawowania opieki nad dzieckiem. Badani wskazują tu na: pracowników socjalnych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu (18 osób), członków dalszej rodziny (11 osób), pracowników szkoły (8 osób), kuratora sądowego (4 osoby), Kościół (3 osoby), sąsiadów (3 osoby), inne rodziny zastępcze (2 osoby).

Prawie połowa respondentów (15 osób) nie widzi potrzeby uzupełniania swojej wiedzy z zakresu problematyki opieki zastępczej, 9 osób wskazuje zdecydowanie na taką potrzebę, pozostałe osoby nie mają zdania na ten temat.

Zapytani o pozytywne zmiany, jakie zaszły w zachowaniu i funkcjonowaniu dziecka w czasie sprawowania nad nim opieki zastępczej badani wskazują na:

- nawiązanie pozytywnych relacji z rówieśnikami i dorosłymi w rodzinie i w środowisku - 24 osoby,
- wzrost umiejętności samoobsługowych (przyswojenie zasad higieny osobistej, dbałość o porządek, itd.) - 22 osoby,
- adaptacja i akceptacja zastępczego środowiska rodzinnego (przyjęcie obowiązujących norm, zasad i wartości rodziny zastępczej) - 21 osób,
- poprawa stanu zdrowia – 17 osób,
- poprawa sytuacji szkolnej (pozytywne oceny, wzrost motywacji do nauki) - 15 osób,
- rozwój zainteresowań, talentów, zdolności - 14 osób.

W pojedynczych przypadkach opiekunowie wskazywali także na umiejętność okazywania uczuć, wzrost poczucia bezpieczeństwa, pewności siebie, podwyższenie samooceny u dzieci.

Rodzina zastępcza starając się o opiekę zastępczą nad dzieckiem jest zobowiązana posiadać stałe źródło dochodów. Sytuacja materialna rodziców zastępczych znacząco wpływa na stan zaspokojenia potrzeb biologicznych dziecka, wygląd zewnętrzny, samopoczucie oraz kontakty z rówieśnikami i dalszym otoczeniem. Poziom materialny rodziny jest czynnikiem warunkującym stabilizację życia rodziny oraz poczucie bezpieczeństwa socjalnego. Na warunki materialne rodziny zastępczej składają się regularne dochody członków tworzących wspólne gospodarstwo domowe w przeliczeniu na jednego członka rodziny. Źródłem dochodu rodziny jest praca zarobkowa, świadczenia rentowe i emerytalne, socjalne, dochody uzyskiwane z działalności gospodarczej lub rolniczej oraz dochody dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej w postaci alimentów, renty rodzinnej lub zasiłku pielęgnacyjnego.

Dane dotyczące sytuacji materialnej znajdują się w wywiadach środowiskowych, na podstawie których powstaje okresowa ocena funkcjonowania rodziny zastępczej. Z analizy tych dokumentów wynika, że większość rodzin zastępczych posiada miesięczny dochód w przeliczeniu na 1 osobę w rodzinie w wysokości do 500 zł.

Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 11.**Dochody rodziny zastępczej na osobę w rodzinie.**

Dochód miesięczny na osobę w rodzinie								
Podział dochodu	do 300 zł/osobę		301 - 500 zł/osobę		501 - 800 zł/osobę		powyżej 801 zł/osobę	
Liczba rodzin 107	liczba	%	Liczba	%	liczba	%	liczba	%
	30	28	44	41	36	33	15	14

Przedstawione wyniki badań pokazują, iż 28% rodzin zastępczych posiada niski status materialny, gdzie dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 300 zł. W takich rodzinach zastępczych nie ma możliwości finansowych, aby wszystkie podstawowe potrzeby dziecka były w pełni zaspokojone. Tylko 14% rodzin posiada dochody na wysokim poziomie (dochód na osobę przekracza kwotę 800 zł), co pozwala na wyższy standard życia dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej. W takich rodzinach dzieci chodzą ubrane w kosztowną i markową odzież, posiadają drogie zabawki i sprzęt sportowy, elektroniczny oraz w większym stopniu korzystają z różnorodnych dóbr kultury.

Warunki mieszkaniowe rodziny zastępczej są kolejnym czynnikiem wpływającym na jej funkcjonowanie, a ponadto są jednym z podstawowych elementów decydującym o jej powołaniu. Przy ocenie sytuacji mieszkaniowej badanych bierze się pod uwagę: liczbę izb mieszkalnych, liczbę osób w rodzinie, samodzielne miejsce dziecka do spania, nauki i zabawy, wyposażenie mieszkań w podstawowe urządzenia i sprzęty domowe oraz estetykę i stan mieszkania. Zebrane informacje pokazują, iż 28% badanych rodzin mieszka w bardzo dobrych warunkach, a dzieci często posiadają oddzielny pokój. Wśród rodzin mających więcej niż dwoje dzieci, rodzeństwa dzielą wspólnie pokój czasami z dziećmi biologicznymi rodziców zastępczych, jednakże posiadają oddzielne miejsce do spania oraz swój kącik do lekcji i zabawy. Większość rodzin mieszka w domkach jednorodzinnych, co pozwala członkom rodziny czuć się bardziej swobodnie, a dzieci mają dodatkowe miejsca do zabawy i odpoczynku. Przeważająca liczba badanych znajduje się w dobrej sytuacji mieszkaniowej (38%). Najczęściej rodziny z jednym lub dwojgiem dzieci posiadają mieszkania dwupokojowe z oddzielną kuchnią i łazienką. Badania potwierdziły, iż 26% rodzin zastępczych znajduje się w przeciętnej sytuacji mieszkaniowej. Opisywane rodziny, to rodziny posiadające niskie dochody, a tym samym ze względów finansowych nie są w stanie polepszyć warunków mieszkaniowych dziecka. Mieszkania tych rodzin wymagają remontu, odświeżenia oraz wymiany zużytych sprzętów i mebli. Warto podkreślić, iż gorszą sytuację mieszkaniową mają rodziny spokrewnione z dzieckiem, jednakże dokładają one wszelkich starań, aby pomimo

skromnych warunków było w nich czysto, ciepło i przytulnie. Przeprowadzone badania pokazały, iż tylko 8% badanych rodzin zastępczych posiada złą sytuację lokalową, co niekorzystnie wpływa na funkcjonowanie dziecka w rodzinie. Brak własnego kąta, w którym dziecko może czuć się swobodnie wywołuje u wychowanka stan napięcia i brak chęci do nauki. Wśród badanych rodzin są osoby zamieszkujące w mieszkaniach, w których brak podstawowych urządzeń, takich jak centralne ogrzewanie, gaz czy wc. Na ogół w mieszkaniach i domach rodzin zastępczych jest czysto oraz panuje ład i porządek, jednakże w 2 rodzinach stan czystości i higieny został określony jako niezadowolający. Zgromadzone dokumenty potwierdzają, iż wszystkie dzieci wychowujące się w rodzinach zastępczych są zadbane, czysto i schludnie ubrane oraz wyposażone w podręczniki i przybory szkolne.

Usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych

W dobrze funkcjonujących rodzinach zastępczych proces usamodzielnienia jest sprawą rodziny, ważnym tematem, o którym się rozmawia. Ułatwia to przejście tego procesu w łagodny i naturalny sposób. Podstawowym celem okresu usamodzielnienia jest integracja wychowanka ze środowiskiem i przygotowanie do samodzielnego życia. Wychowanek rodziny zastępczej pomimo uzyskania pełnoletniości może pozostać w rodzinie, do czasu ukończenia nauki w szkole, którą rozpoczął przed osiągnięciem pełnoletniości lub podjąć decyzję o opuszczeniu rodziny. Wówczas osoba usamodzielniana może ubiegać się o przyznanie następujących form pomocy: pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, a także pomocy pieniężnej na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

Warunkiem przyznania pomocy jest zobowiązanie osoby usamodzielnianej do realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia, opracowanego wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, zatwierdzonego przez dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Sporządzony dokument nie ma charakteru sztywnego, może być modyfikowany w trakcie procesu usamodzielniania wówczas, gdy potrzeby wychowanka ulegają zmianom. Przyznawana pomoc stanowi więc szansę dla osób, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej, ale starają się współpracować w dziedzinie swego usamodzielnienia z instytucją pomocy społecznej i zaistniałe problemy stopniowo pokonywać.

Usamodzielniany wychowanek rodziny zastępczej ma ponadto prawo do uzyskania wszelkich informacji, wsparcia i pomocy ze strony Centrum w rozwiązywaniu problemów związanych ze szkołą, zatrudnieniem, problemami rodzinnymi, mieszkaniowymi, prawnymi lub innymi, wynikających z niezaradności po opuszczeniu rodziny zastępczej.

Nie zawsze realizacja programu usamodzielnienia kończy się wymiernym efektem - jak uzyskanie mieszkania i pracy. Równie ważny jest wymiar edukacyjny usamodzielnienia, uzależniony od możliwości i aspiracji wychowanka - dla jednego jest to ukończenie szkoły zawodowej, dla innego podejmowanie kształcenia na coraz wyższym poziomie. Obecnie świadczenie na kontynuowanie nauki pobiera 41 osób pochodzących z terenu Powiatu Wrocławskiego.

Poniższa tabela przedstawia, na jakich poziomach kształcenia znajdują się obecnie osoby usamodzielniane.

Tabela nr 12.

Typy szkół, w których kontynuują naukę podopieczni z rodzin zastępczych.

Typ szkoły	Liczba osób
zasadnicze szkoły zawodowe	3
szkoły średnie	5
szkoły policealne	24
szkoły wyższe	9
Razem	41

Motywowanie usamodzielnianych wychowanków do kontynuowania edukacji i podnoszenia własnych kompetencji osobowościowych odgrywa ogromną rolę w procesie usamodzielniania. Potrzebna jest jednak zróżnicowana oferta edukacyjna, dzięki której wychowankowie mogliby wyrównać braki, zamiast zrezygnować z nauki czy udawać kształcenie tylko ze względu na otrzymywanie świadczenia finansowego.

W związku z planowanym przystąpieniem do Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 - 2013 Działanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu przygotowało krótką ankietę, która została skierowana do wszystkich usamodzielnianych wychowanków z terenu naszego powiatu. Jej celem było rozpoznanie zainteresowań podopiecznych tak, aby odpowiednio ukierunkować późniejsze działania związane z pozyskiwaniem środków. Z zaproponowanych przez nas instrumentów aktywnej integracji największym zainteresowaniem respondentów cieszyły się zajęcia w ramach podnoszenia kompetencji zawodowych, w tym:

- kurs księgowo-kadrowy (4 osoby),

- kurs operatora wózków widłowych (4 osoby),
- kurs prawa jazdy kat. B (3 osoby),
- kursy kosmetyczne (3 osoby).

W pojedynczych przypadkach ankietowani zgłaszali chęć udziału w kursie terapii zajęciowej, mediacji oraz kosztorysowania.

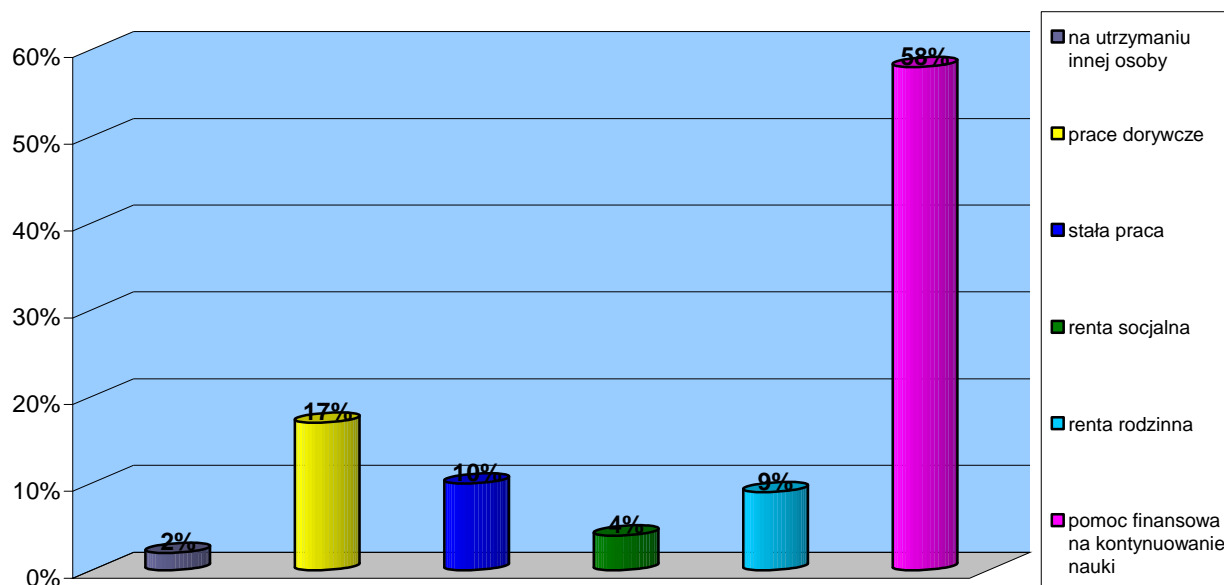
Jedynie 2 spośród badanych osób wyraziły zainteresowanie udziałem w terapii psychologicznej, rodzinnej lub psychospołecznej. Jednakże bezpośrednie kontakty z wychowankami pokazują, że często są to osoby wymagające odpowiedniego wsparcia specjalistów oraz motywacji do podejmowania działań na rzecz stabilizacji własnej sytuacji życiowej. Należy pamiętać, że wszystkie osoby wychowujące się w rodzinach zastępczych mają za sobą traumatyczne doświadczenia wyniesione z własnego środowiska rodzinnego, które nie pozostają bez wpływu na ich dalsze funkcjonowanie.

Usamodzielnieni wychowankowie, jak wszyscy młodzi ludzie wchodzący w dorosłe, samodzielne życie mają kłopoty ze znalezieniem stałej pracy. Przez to ich start życiowy jest dużo trudniejszy. Ze zgromadzonych danych wynika, że dla większości usamodzielnionych wychowanków rodzin zastępczych jedynym źródłem dochodu jest świadczenie pieniężne na kontynuowanie nauki w kwocie 494,10 zł. miesięcznie (30% aktualnie obowiązującej podstawy). W przypadku sierot naturalnych dodatkowym źródłem dochodu jest renta rodzina z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych bądź z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. W niewielu przypadkach wychowankowie korzystają z rent socjalnych. Blisko 20% usamodzielnianych podejmuje prace dorywcze.

Wykres nr 6. Sposób pozyskiwania funduszy w samodzielnym życiu.

Źródła dochodu usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych

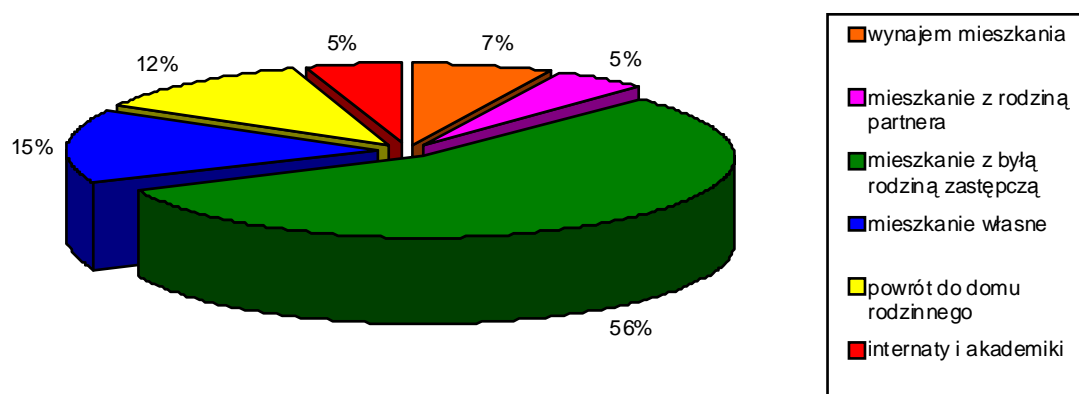

Blisko 13% (6 osób) spośród usamodzielnianych wychowanków założyło już własną rodzinę, z czego 5 osób ma dzieci. W związkach nieformalnych pozostaje około 1/4 ogółu analizowanej populacji. Są to związki bezdzietne.

Fakt posiadania mieszkania jest sprawą niezbędną do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie. Ustawa o pomocy społecznej określa zapisy dotyczące sytuacji mieszkaniowej wychowanków usamodzielniających się. Przepisy te gwarantują zabezpieczenie lokalu dla pełnoletnich wychowanków. Niestety paragrafy to jedno, a rzeczywistość drugie. Tylko w pojedynczych przypadkach przepisy zostały sumiennie wypełnione. W każdej z gmin na terenie Powiatu Wrocławskiego usamodzielniani wychowankowie napotykają trudności w uzyskaniu mieszkania z zasobów gminnych, pomimo zaangażowania pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu wspierających ich działania w tym zakresie.

Obecnie sytuacja mieszkaniowa wychowanków przedstawia się w następujący sposób: 3 osoby wynajmują mieszkanie samodzielnie, bądź w większej grupie, 2 osoby zamieszkują z rodziną partnera, 6 osób posiada własne mieszkanie, 5 osób powróciło do domu rodzinnego, 23 osoby zamieszkują z osobami, które stanowiły rodzinę zastępczą, 2 osoby zamieszkują w akademikach, bądź w internatach.

Lokale mieszkalne usamodzielnionych wychowanków

Wykres nr 7. Sytuacja mieszkaniowa usamodzielnionych wychowanków rodzin zastępczych

W większości przypadków sytuację mieszkaniową usamodzielnianych podopiecznych poprawia otrzymana przez nich pomoc finansowa na usamodzielnienie i/lub na zagospodarowanie w formie rzeczowej. Wychowankowie przyznane środki wykorzystują na remonty oraz na doposażenie lokali w meble i niezbędny sprzęt gospodarstwa domowego. Przyznawane świadczenia w znacznej mierze wpływają na poprawę warunków mieszkalnych oraz ułatwiają start w dorosłe życie.

1.3.5 Placówki opiekuńczo - wychowawcze

Aktualnie na terenie Powiatu Wrocławskiego funkcjonują trzy całodobowe placówki opiekuńczo – wychowawcze: 1 wielofunkcyjna, 1 typu socjalizacyjnego i 1 rodzinna. Łącznie są w stanie zapewnić opiekę dla 70 wychowanków. W okresie minionych 4 lat liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu zmniejszyła się z 9 do 3. Nastąpiło to na skutek likwidacji placówek socjalizacyjnych i rodzinnych, inicjowanych w większości przypadków przez dyrektorów tychże placówek. Ta forma opieki zastępczej zaczęła być stopniowo wypierana przez nowo tworzące się zawodowe rodziny zastępcze, które w sposób bardziej skuteczny i efektywny radzą sobie w naszych realiach.

Według stanu na dzień 01.09.2008 roku wykorzystanie miejsc w placówkach opiekuńczo – wychowawczych przedstawia się następująco:

1. Liczba dzieci pochodzących z Powiatu Wrocławskiego, umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu wynosi 48. Jest to liczba porównywalna do stanu wychowanków z września 2004 r. Jednak wówczas połowa wychowanków przebywała w placówkach rodzinnych. Natomiast obecnie w jedynej placówce rodzinnej działającej na terenie Powiatu Wrocławskiego przebywa 5 wychowanków będących mieszkańcami Powiatu Wrocławskiego.

2. Liczba dzieci pochodzących z Powiatu Wrocławskiego, umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych wynosi 17. Wszystkie dzieci pochodzą z terenu naszego Powiatu.
3. W placówkach znajdujących się poza terenem Powiatu Wrocławskiego przebywa obecnie 11 dzieci pochodzących z powiatu, z tego aż 8 przyjętych zostało w bieżącym roku.
4. Na terenie Powiatu Wrocławskiego w placówkach opiekuńczo – wychowawczych przebywa 16 dzieci pochodzących spoza naszego terenu, ponad trzykrotnie mniej w stosunku do września 2004 r.

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, iż możliwości Powiatu Wrocławskiego w zakresie dotyczącym zapewnienia miejsc w placówkach opiekuńczo – wychowawczych są odpowiednie w odniesieniu do występujących potrzeb. Aktualnie wychowankowie pochodzący z Powiatu Wrocławskiego stanowią 68% wszystkich dzieci przebywających w placówkach na naszym terenie, co stanowi o 20% więcej niż w porównywalnym okresie 2004 r.

W bieżącym roku skierowano do placówek 16 dzieci pochodzących z naszego powiatu, w tym samym czasie placówki opuściło 9 dzieci (2 powróciło do domu rodzinnego, 2 zostało adoptowanych, 4 usamodzielnionych, 1 umieszczone w rodzinie zastępczej). Zmniejsza się liczba dzieci kierowanych do ośrodków wychowawczych, co związane jest z bardziej skomplikowanymi procedurami niż faktycznymi potrzebami w tym zakresie. Jednak negatywnym skutkiem tego zjawiska jest postępująca demoralizacja pozostałych wychowanków placówki narażonych na kontakt z młodzieżą kwalifikującą się do skierowania do ośrodka wychowawczego, a także coraz częstsze zjawisko długotrwałych ucieczek podopiecznych z domów dziecka, które nie są placówkami zamkniętymi i nie są w stanie skutecznie przeszkodzić w samowolnych oddaleniach się młodzieży z ich terenu.

Zgodnie z art. 80 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12.03.2004 r. skierowanie dziecka do placówki opiekuńczo – wychowawczej na pobyt całodobowy może nastąpić po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej. Powyższy zapis wciąż wydaje się nie do końca realizowany w związku z dalszym brakiem skutecznej wymiany informacji pomiędzy różnymi instytucjami zajmującymi się statutowo pomocą dziecku i rodzinie. W 2008 r. nie odnotowano żadnej sytuacji, kiedy wydanie postanowienia sądowego o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej poprzedzone byłoby skierowaną do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu informacją o zaistnieniu sytuacji kryzysowej w rodzinie. Taki obrót sprawy stawia powiat w roli faktycznego wykonawcy postanowień sądowych w zakresie umieszczania podopiecznych w placówkach opiekuńczo

– wychowawczych lub w rodzinach zastępczych. Najczęściej wydawane są postanowienia w trybie natychmiastowym, wymagające podjęcia jak najszybszej decyzji, w możliwie krótkim czasie. Tymczasem z powodu zapełniania się placówek o wolne miejsce trzeba starać się w powiatach ościennych, często bezskutecznie, przez długi okres czasu.

W zakresie realizacji postanowień sądowych wciąż spornym tematem pozostaje kwestia przewożenia małoletnich z domu rodzinnego do placówki lub pogotowia rodzinnego. Kwestia ta nie została szczegółowo uregulowana w żadnej ustawie. O ile wiadomo, iż przy odbiorze dziecka powinien być obecny kurator sądowy, który może zażądać pomocy ze strony policji, pracowników opieki społecznej i służby zdrowia, o tyle sama kwestia transportu wciąż pozostaje poważnym dylematem. Umieszczenie grupy interwencyjnej i pogotowia rodzinnego w dwóch sąsiadujących ze sobą gminach – Kątach Wrocławskich i Mietkowie powoduje, iż przetransportowanie dzieci przebywających w odległych gminach położonych po drugiej stronie Wrocławia, jak np. Długołęka i Czernica jest bardzo problematyczne. Konieczność podjęcia pilnej decyzji w sytuacji zagrożenia dobra małoletnich uniemożliwia spokojne uzgodnienie pomiędzy instytucjami sposobu realizacji skierowania do placówki. Wobec powyższego konieczne jest podpisanie porozumień pomiędzy władzami gmin i powiatu w zakresie sposobu realizacji postanowień sądowych o umieszczeniu małoletnich w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, które umożliwią sprawne podejmowanie działań, w często dramatycznych okolicznościach.

Tabela nr 13.

Liczba skierowań do placówek opiekuńczo - wychowawczych i sposób ich realizacji.

2008 rok	Liczba wydanych skierowań do grupy interwencyjnej (Kąty Wrocławskie)	Liczba wydanych skierowań do grupy socjalizacyjnej (Kąty Wrocławskie, Kiełczów)	Liczba wydanych skierowań do Pogotowia Rodzinnego
	10	14	2
w tym liczba dzieci wymagających transportu z miejsca pobytu do placówki	9	1	2

Z powyższych danych wynika, iż konieczność zapewnienia transportu z aktualnego miejsca pobytu do placówki lub rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego dotyczy nieomal wszystkich sytuacji interwencyjnych. Inna jest sytuacja dziecka kierowanego do grupy socjalizacyjnej, ponieważ tego typu skierowanie poprzedza najczęściej

kilkumiesięczny pobyt małego w grupie interwencyjnej lub pogotowiu rodzinnym, a zgodnie z § 20 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19.10.2007r. w sprawie placówek opiekuńczo – wychowawczych, dziecko z jednej placówki do drugiej przewozi ta placówka, w której ono przebywało.

Tabela nr 14.

Struktura wiekowa i sytuacja rodzinna wychowanków poszczególnych form opieki (według stanu na dzień 22 września 2008 r.)

Forma opieki	Średnia wieku wychowanków (w latach)	% dzieci przebywających w placówce z rodzeństwem	% dzieci, których rodzice zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej
Grupa interwencyjna (Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza w Kątach Wrocławskich)	12,5	86%	0
Grupa socjalizacyjna (WPO-W w Kątach Wrocławskich)	13,5	50%	11%
Dom Dziecka w Kiełczowie	14,2	37%	12%
Rodzinny Dom Dziecka nr 2 w Dobrzykowicach	13,6	70%	86%
Pogotowie Rodzinne w Maniowie Wielkim	1,4	0	0
Placówki poza Powiatem Wrocławskim	8,3	72%	0
Ogółem	10,6	52,6%	18,2%

Powyższa tabela wskazuje, iż całodobowej opieki w placówkach opiekuńczo – wychowawczych wymaga przede wszystkim młodzież około 13 – 14 roku życia. Najmłodsze dzieci znajdują opiekę w Pogotowiu Rodzinnym w Maniowie Wielkim lub Wielofunkcyjnej Placówce „Dziecięcy Dom” przy ul. Parkowej we Wrocławiu. Dlatego średnia wieku dzieci umieszczonych w placówkach poza powiatem jest niższa niż w placówkach funkcjonujących na naszym terenie, które zapewniają opiekę dzieciom powyżej 7-go roku życia. Dowodzi to również, iż oferta całodobowej opieki dla dzieci w przedziale wiekowym 0 - 7 lat w Powiecie Wrocławskim nie jest wystarczająca i wymaga poszerzenia. Ponadto fakt, iż ponad połowa umieszczonych w placówkach dzieci posiada rodzeństwo (najliczniejsze obecnie to 8 – osobowe), wymaga innego niż dotychczas spojrzenia na rodzinne formy opieki zastępczej, postrzegane jako główna alternatywa dla pobytu

w tradycyjnych placówkach. Odstąpienie od tworzenia, niesprawdzonych w naszych warunkach, rodzinnych domów dziecka oraz brak kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem wielodzietne powoduje, iż większą wagę należy przykładać do pracy z rodziną biologiczną nad powrotem dziecka do rodziny lub poszukiwania osób spokrewnionych, które podjęłyby się opieki nad dziećmi w ramach rodzin zastępczych.

Ponadto coraz częściej pojawia się problem rozdzielania, zwłaszcza licznych rodzeństw, w kilku placówkach, z powodu braku odpowiedniej liczby wolnych miejsc. Taka sytuacja wymusza z kolei potrzebę bliższej współpracy pomiędzy placówkami na rzecz umożliwienia kontaktów pomiędzy rodzeństwem, a także ustalenia wspólnego sposobu pracy z rodzicami biologicznymi dzieci. Pomimo, iż ogólna liczba miejsc w placówkach opiekuńczo – wychowawczych wynosi 70 to dla liczego rodzeństwa, w którym są zarówno dziewczynki jak i chłopcy w różnym wieku, można zapewnić opiekę tylko w Wielofunkcyjnej Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Kątach Wrocławskich, która jest placówką koedukacyjną. Stąd największa rotacja wychowanków i najpełniejsze wykorzystanie miejsc obserwujemy w grupie socjalizacyjnej tejże placówki.

Z powyższych danych wynika także, iż pomimo sporej (18,2%) liczby wychowanków, których rodzice zostali w stosunku do nich pozbawieni władzy rodzicielskiej, nadal dla wielu nie udaje się pozyskać rodzin adopcyjnych, głównie z uwagi na ich wiek oraz rodzeństwo. Dla tych wychowanków w szczególności należy zapewnić długofalową pomoc i wsparcie, aby po usamodzielnieniu nie pozostali zdani tylko na własne siły.

Usamodzielniani wychowankowie placówek

Problemy wychowawcze, z jakimi borykają się opiekunowie w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i zawodowych rodzinach zastępczych dotyczą wszystkich sfer rozwoju dzieci: występują problemy zdrowotne, zaburzenia sfery emocjonalnej i społecznej oraz kłopoty szkolne. Skala i rodzaj problemów nie tyle zależy od formy opieki, co raczej od wieku podopiecznych. Podczas, gdy wśród najmłodszych wychowanków pogotowia rodzinnego i zawodowych rodzin zastępczych częstym problemem jest zły stan zdrowia dzieci – różnego rodzaju niepełnosprawność i przewlekłe choroby oraz wiążące się z nimi kosztowne i czasochłonne dojazdy na leczenie do Wrocławia, to wśród dorastających przeważają trudności związane z funkcjonowaniem społecznym – kradzieże, wagary, kłamstwa, ucieczki.

Coraz częściej zgłaszanym problemem, zarówno przez wychowawców placówek opiekuńczo – wychowawczych jak i opiekunów zastępczych, są występujące u dzieci poważne zaburzenia zachowania i emocji, a także sfery seksualnej, z którymi nie potrafią

sobie samodzielnie poradzić. Wciąż widoczny jest deficyt specjalistycznych, bezpłatnych poradni, służących pomocą dla opiekunów, którzy borykają się z tego typu problemami. Również świadomość wychowawców i opiekunów w zakresie wstępnego diagnozowania niepokojących objawów zachowań i umiejętnego postępowania z dziećmi w trudnych dla nich sytuacjach, pozostaje na niewystarczającym poziomie. Potwierdzeniem tej tezy są wyniki ankiet przeprowadzonych w 2007 r. wśród niespokrewnionych rodzin zastępczych (zawodowych i zwykłych oraz rodzinnych domów dziecka) mieszkających na terenie Powiatu Wrocławskiego.

Wszystkie rodziny przystępujące do wypełniania funkcji opiekunów zastępczych są świadome ogromu obowiązków i odpowiedzialności, które będą na nich spoczywały. Pomimo tego zdarza się, iż po pewnym czasie nie są w stanie podołać problemom, z jakimi przyszło im się borykać. Analizując powody, dla których w ostatnich latach konieczne było rozwiązanie rodzin zastępczych, na pierwszy plan wysuwają się trudności wychowawcze opiekunów z dziećmi: problemy wieku dojrzewania, nie radzenie sobie opiekunów z traumatycznymi doświadczeniami dzieci z przeszłości, takimi jak doznana przemoc fizyczna, psychiczna czy seksualna, które rzutują na terażniejsze funkcjonowanie ich podopiecznych. Niestety najczęściej zdarza się tak, iż opiekunowie przyjmując dzieci do swoich rodzin nie posiadają wszystkich informacji o swoich podopiecznych, wskutek przemilczenia, pobieżnej diagnozy psychologicznej, pedagogicznej lub środowiskowej, czy też zwykłego zaniedbania ze strony placówek, w których wcześniej przebywali ci wychowankowie. Ponadto nie zawsze pomoc, jakiej oczekują od instytucji - tj. poradni psychologiczno - pedagogicznych, pedagogów i psychologów szkolnych, specjalistów pracujących w ośrodkach terapeutycznych, jest adekwatna do ich oczekiwań. Poza trudnościami z dojazdem do specjalistów do Wrocławia z gmin Powiatu Wrocławskiego, związanych z tym kosztami, czasem, koniecznością zapewnienia opieki dla pozostałych dzieci w domu, często barierą nie do pokonania jest potrzeba weryfikacji własnych poglądów na wychowanie u osób, które najczęściej mają już doświadczenie w wychowaniu własnych dzieci. Nie radzenie sobie z podjętymi zobowiązaniami doprowadza niekiedy do pojawienia się problemów zdrowotnych u opiekunów zastępczych, którzy rezygnują z dalszej opieki nad dziećmi podając jako powód nagłe pogorszenie stanu zdrowia. Jest to druga grupa przyczyn rezygnacji, która w istocie rzeczy stanowi pochodną nierozwiązanych problemów wynikających z wcześniej przedstawionych powodów. Dodatkowymi aspektami, które wpływają na podjęcie decyzji o zaprzestaniu sprawowania dalszej opieki nad dziećmi są narastające konflikty w rodzinie opiekunów, pogorszenie sytuacji materialnej rodziny wskutek np. konieczności rezygnacji z dodatkowych źródeł dochodów na rzecz poświęcenia większej ilości czasu podopiecznym, brak poczucia satysfakcji z wykonywanej pracy, wdzięczności ze strony dzieci i zrozumienia w najbliższym otoczeniu.

Mając na względzie dużą liczbę opiekunów zastępczych, którzy w ostatnich latach zrezygnowali z dalszego wychowywania powierzonych im opiece dzieci, w przeprowadzonych ankietach zawarta została skala służąca ocenie stopnia trudności pełnienia funkcji rodzica zastępczego w odczuciu opiekunów mieszkających na terenie Powiatu Wrocławskiego. Analiza przesłanych ankiet pozwoliła wskazać, które obszary pracy z dzieckiem pozbawionym opieki rodziców stanowią dla opiekunów zastępczych największe wyzwanie, a które są źródłem satysfakcji. Pogrupowanie zadań rodzin zastępczych w 5 kategorii kompetencji, czyli wiedzy i umiejętności potrzebnych do odegrania określonej roli w procesie pomocy dzieciom i ich rodzinom, porządkuje w pewien sposób obraz funkcjonowania tych form opieki w naszej rzeczywistości.

Jako najtrudniejszy obszar pracy z dzieckiem opiekunowie wskazali umiejętność wspierania więzi pomiędzy dziećmi a ich rodzicami biologicznymi. Wśród 10 wymienionych zadań najbardziej kłopotliwe dla opiekunów okazało się utrzymywanie samemu kontaktu z rodzicami biologicznymi dziecka w celu uzyskania możliwie najpełniejszej wiedzy o dziecku, znajdowanie pozytywnych cech u rodziców biologicznych, dzięki którym dziecko będzie umacniać własne poczucie wartości oraz udzielanie dziecku pomocy w radzeniu sobie z negatywnymi uczuciami wobec własnych rodziców. W tej kategorii najłatwiejsze, choć wymagające wysiłku, okazało się przechowywanie pamiątek po rodzicach dziecka i umożliwianie dziecku swobodnej rozmowy na temat rodziców wtedy, gdy tego potrzebuje. Odpowiedzi te są zgodne z obawami osób przygotowujących się do pełnienia funkcji opiekunów zastępczych, którzy najczęściej skłaniają się ku pogładowi, iż utrzymywanie kontaktów z rodzicami biologicznymi może zburzyć cały ich wysiłek włożony w pracę wychowawczą. Jednak jak pokazują wyniki ankiet współpraca z rodzinami biologicznymi, choć trudna jest przecież możliwa, skoro opiekunowie zastępczy uznali, iż realne jest zapewnianie dziecku kontaktu z jego rodzicami na terenie swojego domu oraz konstruktywne rozmawianie z dzieckiem na temat jego rodziców i ich problemów, które uniemożliwiają im samym sprawowanie nad nim opieki.

Pewnym zaskoczeniem było wskazanie przez rodziców zastępczych umiejętności zaspokajania potrzeb rozwojowych i kompensacji opóźnień u dzieci, jako nieomal tak samo trudnej jak poprzednia. Przystępujące do sprawowania opieki nad dziećmi osoby często nie mają świadomości jak wielkie braki w wiedzy o otaczającym świecie i opóźnienia w nauce szkolnej mogą przejawiać dzieci wychowywane w środowiskach, które w żaden sposób nie stymulują ich rozwoju. Dodatkowym czynnikiem utrudniającym nadrabianie tych zaległości są często niższe możliwości intelektualne tych dzieci oraz różnego rodzaju zaburzenia i choroby związane np. z nadużywaniem przez matkę alkoholu w czasie ciąży. Praca z dziećmi umieszczonymi w opiece zastępczej wymaga wzmożonego wysiłku, konsekwencji,

systematyczności, a ewentualne rezultaty mogą być obserwowane często po bardzo długim czasie.

W związku z powyższym najtrudniejsza w tym obszarze dla opiekunów jest praca indywidualna z dzieckiem nad wyrównywaniem braków i opóźnień szkolnych oraz zapewnianie dziecku dodatkowych zajęć pozalekcyjnych, nie tylko korekcyjno - kompensacyjnych. Poza wymienionymi wcześniej powodami odczuwalnych trudności w tym obszarze, dodatkowym czynnikiem jest fakt, iż w badanych rodzinach przebywa najczęściej więcej niż troje dzieci, z których każde potrzebuje indywidualnej pracy i wsparcia. Ponadto nie bez znaczenia jest fakt, iż wszystkie ankietowane rodziny mieszkają w powroślańskich wsiach, z których dojazd do Wrocławia, gdzie istnieje najszerza oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci, wiąże się z nakładami finansowymi, koniecznością poświęcenia czasu i zaangażowania dodatkowo osoby, która zaopiekuje się pozostałymi dziećmi. Z tego też względu jako trudne uznano zapewnienie dziecku możliwości udziału w terapii psychologicznej, jeżeli istnieje taka potrzeba oraz wzbogacanie wiedzy o świecie i doświadczeń dziecka poprzez wspólne wyjścia do kina i teatru oraz wycieczki poza miejsce zamieszkania. W tej kategorii kompetencji jako dość trudne i wymagające wysiłku wskazano także przygotowywanie dziecka do samodzielnego życia poprzez radzenie sobie w załatwianiu spraw urzędowych i podejmowania odpowiedzialności za własne decyzje, udzielanie dziecku wsparcia w przeżywaniu straty - bliskich osób, poczucia własnej wartości, rzeczy oraz dbanie o rozwój moralny dziecka.

Start w dorosłość u wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych i niespokrewnionych rodzin zastępczych jest przeważnie trudniejszy i obciążony większym ryzykiem niepowodzeń, niż u usamodzielnianych podopiecznych spokrewnionych rodzin zastępczych, którzy w większości przypadków pozostają u swoich dotychczasowych opiekunów (dziadków, wujków, starszego rodzeństwa) i mogą liczyć na dalsze wsparcie z ich strony, jeżeli nie finansowe, to przynajmniej emocjonalne. Z tego względu już w 2006 r. przy Domu Dziecka w Kątach Wrocławskich otwarte zostało Mieszkanie Chronione dla usamodzielnianych podopiecznych zastępczych form opieki, pochodzących z terenu Powiatu Wrocławskiego. Jak do tej pory korzystają z niego wyłącznie wychowankowie placówek opiekuńczo – wychowawczych, zarówno rodzinnych jak i socjalizacyjnych, co potwierdza tezę o konieczności większego wsparcia dla tychże podopiecznych. Jednak, choć niezbędne, jest to rozwiązanie czasowe, ponieważ łączny pobyt w nim nie może trwać dłużej niż 3 lata. Największym problemem pozostaje nadal kwestia mieszkań socjalnych dla byłych wychowanków placówek, którzy często nie mają perspektyw powrotu do swoich rodzin lub wręcz zostali wymeldowani z pobytu stałego, a dom rodzinny sprzedany.

Tabela nr 15. Usamodzielnienia wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych i ośrodków wychowawczych w 2008 r.

Rodzaj placówki	Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego	Placówka opiekuńczo –wychowawcza typu rodzinnego	Młodzieżowy ośrodek socjoterapii	Ogółem
Liczba osób korzystających z pomocy na kontynuowanie nauki	7	1	2	10
Liczba osób korzystających z pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej	3	0	1	4
Liczba osób korzystających z jednorazowej pomocy na usamodzielnienie	2	0	0	2
Liczba osób korzystających z pobytu w Mieszkanium Chronionym	1	2	0	3
Liczba osób ubiegających się o przyznanie lokalu socjalnego	5	2	0	7
Liczba osób, które otrzymały lokal socjalny w 2008 r.	1	0	0	1

Analizując powyższą tabelę należy stwierdzić, iż większość usamodzielnianych wychowanków po opuszczeniu placówki nie chce lub nie może powrócić do domu rodzinnego, a niezwykle rzadko udaje się dla nich pozyskać lokal socjalny. Nie ma tu żadnych różnic pomiędzy placówką socjalizacyjną i rodzinną, natomiast inaczej rzecz się przedstawia odnośnie usamodzielnianych wychowanków ośrodków wychowawczych i socjoterapii, którzy najczęściej powracają do domów rodzinnych, ponieważ inne są przyczyny ich pobytu poza rodziną. Zdecydowana większość usamodzielnianych wychowanków uczy się i zdobywa doświadczenie zawodowe na różnego rodzaju kursach. W tej dziedzinie rzadko kiedy potrzebują pomocy ze strony odpowiednich instytucji, natomiast nie są w stanie przezwyciężyć samodzielnie problemów mieszkaniowych, ponieważ sam fakt pobytu w placówce opiekuńczo – wychowawczej nie wystarcza do zdobycia odpowiedniej liczby punktów uprawniających do zakwalifikowania się na czoło listy osób oczekujących w danej gminie na przydział lokalu socjalnego.

1.3.6 Zespoły Interdyscyplinarne

Świadomość społeczna dotycząca pomocy psychologicznej coraz bardziej wzrasta. Prowadzone są kampanie społeczne, tworzone stowarzyszenia, fundacje, a ośrodki już istniejące poszerzają swoją działalność w odpowiedzi na coraz bardziej rozszerzające się spektrum problemów społecznych przede wszystkim alkoholizm, narkomania, przemoc domowa, wykorzystywanie seksualne. Są to problemy już istniejące i powodujące często wiele trwałych szkód w systemie rodzinnym. W obliczu tych faktów ważnym jest nie tylko leczenie i naprawianie powstałych szkód, ale przede wszystkim profilaktyka, która będzie zogniskowana na zauważeniu problemu we wstępnej fazie jego rozwoju i jak najszybszym, a zarazem efektywnym rozwiązaniu go, aby nie dochodziło do pogłębiania się procesu patologizacji.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu jako jednostka organizacyjna Powiatu Wrocławskiego swoją działalnością obejmuje przede wszystkim działania profilaktyczne poprzez realizację różnorodnych programów dostosowanych do potrzeb środowisk lokalnych powiatu. Z uwagi na fakt niższej świadomości oraz dostępności pomocy psychologiczno - terapeutycznej w mniejszych gminach i środowiskach wiejskich Centrum złożyło ofertę do Ministra Pracy i Polityki Społecznej dotyczącą realizacji zadania pod nazwą „Tworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych jako profilaktyczne działania na rzecz pomocy dziecku i rodzinie w środowisku”. Program realizowany jest od września do grudnia 2008 r. Początkowym etapem było poinformowanie jak największej liczby osób o specyfice współpracy poszczególnych instytucji i jednostek (m.in. Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, Policja, Parafie, Szkoły, Sądy Rejonowe) w ramach realizacji założeń programu. W kampanii informacyjnej najważniejszą kwestią było podkreślenie faktu, iż zintegrowana pomoc płynąca z wielu źródeł jest o wiele skuteczniejszą formą rozwiązywania kryzysów zaistniałych w rodzinie niż odseparowane i niezintegrowane działania poszczególnych instytucji. Brak wymiany informacji może nawet czasem prowadzić do pogłębienia się problemu, ponieważ działania nie kontaktujących się między sobą jednostek udzielających pomocy mogą nieść za sobą sprzeczne cele wpływające dezorientująco na osoby będące w sytuacji kryzysu. Dlatego też do współpracy włączono jak największą liczbę osób w celu stworzenia wielozadaniowej i wielospecjalistycznej siatki pomocowej, w ramach której będzie dochodziło przede wszystkim do wymiany informacji pomiędzy poszczególnymi członkami zespołu dotyczącej danej sytuacji kryzysowej, ale również wymiany wiedzy merytorycznej, m.in. psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, duchowej.

Celem istnienia zespołu interdyscyplinarnego jest działalność profilaktyczna i pomoc rodzinom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych. Działania zespołu są skierowane do rodzin w kryzysie, niewydolnych wychowawczo i ukierunkowane na rozwiązanie

konkretnego problemu w rodzinie, a w efekcie przeciwdziałanie następstwom zaistnienia problemu. Adresatami działań podejmowanych przez zespół interdyscyplinarny są: rodziny, w których zdarzają się przypadki stosowania przemocy wobec dziecka lub współmałżonka, rodziny, w których dzieci są zaniedbywane (niedożywienie, brak opieki lekarskiej, brak realizacji obowiązku szkolnego itp.), rodziny, w których nadużywa się alkohol lub inne używki, rodziny, w których występują konflikty pomiędzy rodzicami a dzieckiem (dziećmi), zaburzenia zachowania dzieci na tle takich konfliktów, ucieczki z domów itd., rodziny, w których rodzice (opiekunowie) są umyślowo, emocjonalnie, lub fizycznie upośledzeni, rodziny, w których matka lub ojciec zostali osadzeni w więzieniu, rodziny zastępcze i adopcyjne, które przeżywają problemy związane z wychowywaniem powierzonych dzieci, rodziny, w których rodzice (lub jedno z rodziców) są nieletni.

Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest zintegrowane oddziaływanie na rodzinę i budowanie dla niej sieci wsparcia oraz wspomaganie dzieci poprzez wyposażanie rodziców w umiejętności związane z prawidłowym pełnieniem roli rodzica i członka rodziny. Uruchomienie pierwszego etapu pracy zespołu interdyscyplinarnego może nastąpić w wyniku reakcji na: prośbę rodziców lub innych dorosłych członków rodziny, prośbę dziecka, informacje uzyskane od członków społeczności lokalnej, informacje uzyskane z placówek oświatowych, informacje innych służb (biura pośrednictwa pracy, pomoc społeczna, policja, Kościół, organizacje pozarządowe i inne).

1.3.7 Jednostki wspierające system

Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kątach Wrocławskich

Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kątach Wrocławskich jest placówką powołaną do udzielania dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno - pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielającą rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno - pedagogicznej związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

Poradnia wspomaga wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży, efektywność uczenia się, nabywania i rozwijania umiejętności negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów i problemów oraz innych umiejętności z zakresu komunikacji społecznej. Prowadzi profilaktykę uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży z elementami edukacji prozdrowotnej, udzielania pomocy psychologiczno - pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka. Prowadzi terapię zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych. Wspomaga wychowawczą funkcję rodziny. Pomaga rodzicom i nauczycielom w diagnozowaniu i rozwijaniu potencjalnych możliwości oraz mocnych stron ucznia. Pomaga

uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej. Prowadzi edukację prozdrowotną wśród uczniów, rodziców i nauczycieli. Realizuje swoje zadania przez działalność: diagnostyczną, konsultacyjną, terapeutyczną, doradczą, informacyjną, profilaktyczną, interwencyjną, psychoedukacyjną i mediacyjną.

Publiczna Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Sobótce

Publiczna Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Sobótce jest również placówką powołaną do udzielania dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno - pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielającą rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno - pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Poradnia działa na terenie gmin: Sobótka, Jordanów Śląski, Kobierzyce, Żórawina, Święta Katarzyna. Poradnia udziela pomocy uczniom (ich rodzicom) i nauczycielom przedszkoli szkół i placówek mających siedzibę na terenie działania Poradni oraz dzieciom nieuczęszczającym do szkoły (przedszkola), a także ich rodzicom, zamieszkałym na terenie działania Poradni.

Poradnia jest nowoczesną, dobrze wyposażoną placówką. Oferuje wysoki poziom zróżnicowanych usług, systematycznie dąży do ich poszerzenia. Poradnia zmierza do jak najwcześniejszego wykrycia nieprawidłowości rozwojowych dziecka. Stosuje najnowsze metody pracy. Zatrudnia wielu specjalistów o wysokich kwalifikacjach, przygotowanych do realizacji wielu zadań i różnorodnych form pracy. Zapewnia łatwy i szybki dostęp do swoich usług. Jest mocno związana z lokalnym środowiskiem, współpracuje z wieloma instytucjami. Jest przyjazna dzieciom, młodzieży, ich rodzicom, opiekunom i nauczycielom. Systematycznie bada jakość swojej pracy, dąży do jej podnoszenia, wciąż ją modyfikuje. Wszyscy pracownicy Poradni tworzą jej wizerunek, tworzą otwartą, demokratyczną placówkę, w której panuje partnerstwo i życzliwość.

Poradnia realizuje swoje zadania przez prowadzenie działalności diagnostycznej, konsultacyjnej, terapeutycznej, doradczej oraz profilaktycznej w środowisku wychowawczym, a w szczególności:

- a. w zakresie diagnozy prowadzi badania dzieci zgłaszających się do poradni, dokonuje diagnozy potrzeb edukacyjnych, odchyleń i zaburzeń rozwojowych, dysfunkcji. Poprzez wszechstronną diagnozę sytuacji wychowawczej kwalifikuje do odpowiednich (dostosowanych do potrzeb dziecka) form pomocy psychologiczno – pedagogicznej,
- b. w zakresie psychoedukacji prowadzi szkolenia rad pedagogicznych szkół wspomagając efektywność procesów nauczania i wychowania, zajęcia prelekcyjno - wykładowe dla uczniów wspierające efektywność procesów uczenia się oraz zajęcia z rodzicami wspomagające wychowawczą funkcję rodziny,

- c. w zakresie terapii prowadzi terapię psychologiczną, pedagogiczną, socjoterapię oraz terapię logopedyczną. Podejmuje działalność terapeutyczną w szkołach i przedszkolach, prowadzi terapię rodzin, terapię zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych, a także udziela konsultacji oraz pomocy merytorycznej w tym zakresie,
- d. w zakresie doradztwa wychowawczego prowadzi doradztwo psychologiczne, pedagogiczne oraz logopedyczne dla dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli w każdej fazie powstawania problemu,
- e. w zakresie doradztwa zawodowego pomaga uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej,
- f. w zakresie profilaktyki zaburzeń rozwojowych i trudności wychowawczych wspiera rodzinę i szkołę przeciwstawiając się zjawiskom patologii społecznych, popularyzuje wiedzę psychologiczną i pedagogiczną w tym zakresie, rozwija umiejętności wychowawcze w środowisku szkolnym i pozaszkolnym dziecka,
- g. Poradnia współpracuje z innymi poradniami, a w szczególności z: Publiczną Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną w Kątach Wrocławskich, w zakresie wymiany doświadczeń, metod pracy oraz organizowania wspólnych przedsięwzięć na rzecz środowiska wychowawczego Powiatu Wrocławskiego, Poradnią Specjalistyczną we Wrocławiu w zakresie diagnozy i konsultacji dzieci z wadami wzroku i słuchu.
- h. Poradnia współpracuje z instytucjami świadczącymi poradnictwo, a w szczególności z: Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie wymiany doświadczeń i metod pracy z młodzieżą w zakresie poradnictwa zawodowego, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie diagnozowania i monitorowania sytuacji wychowawczej rodzin zastępczych oraz wymiany informacji o tych rodzinach, Poradni Zdrowia Psychicznego w zakresie diagnozy zdrowia psychicznego oraz edukacji zdrowotnej dzieci i młodzieży, Ośrodkami Pomocy Społecznej oraz Referatami ds. Profilaktyki Urzędów Miast i Gmin z rejonu działania Poradni w zakresie profilaktyki niedostosowań społecznych oraz przeciwdziałania zjawiskom patologii społecznych.
- i. Opiniuje w sprawie: pozostawienia ucznia kl. I-III szkoły podstawowej na drugi rok w tej samej klasie, objęcia ucznia nauką w klasie terapeutycznej, dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się, zwolnienia ucznia z wadą słuchu z nauki drugiego języka obcego, udzielania zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki, przyjęcia ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy, przyjęcia do kl. I szkoły ponadgimnazjalnej, liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum, a także kl. I szkoły średniej na podbudowie programowej szkoły zasadniczej, szkoły policealnej i szkoły pomaturalnej, kandydata z problemami zdrowotnymi, ograniczającymi możliwość wyboru kierunku kształcenia ze względu na

stan zdrowia, przystąpienie ucznia lub absolwenta z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się odpowiednio do sprawdzianu przeprowadzonego w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej, egzaminu przeprowadzonego w ostatnim roku nauki w gimnazjum, egzaminu maturalnego lub egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w warunkach i formie, dostosowanych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych ucznia lub absolwenta, o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole.

Opinię wydaje się na pisemny wniosek rodziców dziecka. Na wniosek rodziców lub za zgodą rodziców dziecka Poradnia przekazuje kopię opinii do placówki, do której dziecko uczęszcza. W zakresie orzekania, na wniosek rodziców (prawnych opiekunów dziecka), postępowanie orzekające, kwalifikujące do odpowiednich form kształcenia i opieki prowadzą powołane przez dyrektora Poradni Zespoły Orzekające. Zespół orzecznicy wydaje: orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dzieci i młodzieży z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, w tym o potrzebie zajęć rewalidacyjno - wychowawczych dla dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim, orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły, opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole.

1.3.8 Osoby niepełnosprawne oraz w podeszłym wieku

Wszelkie działania zawarte w obszarze pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom zamieszkującym Powiat Wrocławski wpisują się w strukturę priorytetów i działań w zakresie polityki społecznej podejmowanej przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego, określonych w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku, przyjętej przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego uchwałą z dnia 30 listopada 2005 r. oraz Dolnośląskiej Strategii Integracji Społecznej na lata 2005 – 2013.

Zasadniczymi priorytetami Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 r. w sferze społecznej są:

1. Integracja społeczna i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu między innymi poprzez podejmowanie działań na rzecz wspierania osób niepełnosprawnych oraz innych grup społecznych pozbawionych możliwości samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.
2. Umacnianie społeczeństwa obywatelskiego i rozwoju kultury między innymi poprzez podejmowanie działań na rzecz kreowania opinii społecznej pozbawionej negatywnych

stereotypów w odniesieniu do osób dotkniętych marginalizacją społeczną, wspieranie i promocje postaw prospołecznych oraz lokalnych inicjatyw społecznych na zasadach pomocniczości i partnerstwa, aktywizacji społeczności lokalnych, w szczególności z terenów wiejskich i małych ośrodków miejskich, umacnianie i rozwój współpracy administracji publicznej z organizacjami sektora pozarządowego.

Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2005 – 2013 skupia projektowane działania wokół następujących celów:

1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu między innymi poprzez wspieranie osób niepełnosprawnych pozbawionych możliwości samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.
2. Integracja społeczna środowisk osób wymagających szczególnego wsparcia między innymi poprzez integrację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych.
3. Krzewienie idei społeczeństwa obywatelskiego między innymi poprzez aktywizację społeczności lokalnych, w szczególności z terenów wiejskich, umacnianie i rozwój współpracy administracji publicznej z organizacjami sektora pozarządowego oraz kreowanie opinii społecznej eliminującej negatywne stereotypy w odniesieniu do osób dotkniętych marginalizacją społeczną.
4. Podnoszenie jakości usług społecznych między innymi poprzez podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników oraz kadr kierowniczych jednostek pomocy społecznej.

Położenie Powiatu Wrocławskiego w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Wrocław stanowi naturalny potencjał do rozwoju społecznego i zawodowego jego mieszkańców. Tam też uczy się i pracuje znaczna część ludności zamieszkującej Powiat Wrocławski. We Wrocławiu skoncentrowanych jest wiele instytucji i organizacji działających na polu pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Paradoksalnie jednak dostęp do owych dóbr dla mieszkańców powiatu jest ograniczony, zwłaszcza dla tych, którzy są dotknięci problemem niepełnosprawności i często skorelowanym z nim problemem bezrobocia oraz ubóstwa.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu, realizując zadania Powiatu Wrocławskiego w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych, udziela pomocy finansowej osobom niepełnosprawnym ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, nakierowanej na zaspakajanie ich potrzeb związanych z zapotrzebowaniem w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, jak również dofinansowuje przedsięwzięcia likwidujące bariery techniczne, architektoniczne i w komunikowaniu się. Centrum zapewnia również wsparcie finansowe dla osób niepełnosprawnych, korzystających z turnusów rehabilitacyjnych. Instrumenty finansowe, jakimi dysponował Powiat Wrocławski w latach 2005 - 2007 na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych, rokrocznie zostały maksymalnie wykorzystywane, choć zapotrzebowanie ze strony osób niepełnosprawnych na wsparcie finansowe było znacznie

większe, niż przyznane limity z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Obszarem niezagospodarowanym w pełni pozostaje nadal rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych zamieszkujących Powiat Wrocławski. Kwestia braku aktywności zawodowej tej grupy ludności została podjęta podczas seminarium zorganizowanego w październiku 2007 r. przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu dla organizacji i instytucji działających na polu pomocy osobom niepełnosprawnym w Powiecie Wrocławskim. Uczestnikami spotkania byli również przedstawiciele Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej oraz Powiatowego Urzędu Pracy.

W trakcie dyskusji wyłoniono kilka przyczyn utrwalającej się biernej postawy osób niepełnosprawnych wobec oferowanych aktywnych instrumentów rynku pracy. Po pierwsze – bariery mentalne, rozbudowane w samych niepełnosprawnych, objawiające się, np. obawą o utratę świadczeń socjalnych w momencie podjęcia zatrudnienia lub innymi słowy, obawą o utratę poczucia minimalnego bezpieczeństwa socjalnego. Bariery te w świadomości osób niepełnosprawnych i ich otoczenia, umacniają negatywną postawę wobec szans powodzenia podejmowanej działalności zawodowej lub edukacyjnej. Po drugie – bariery lokomocyjne skorelowane z brakiem odpowiedniej infrastruktury w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych. Brak bazy edukacyjnej, doradczej, zajmującej się pośrednictwem pracy i brak pracodawców w miejscu zamieszkania związany z koniecznością dojazdu do aglomeracji miejskiej, dodatkowo powiązany z odczuwanym problemem niedoboru środków finansowych. Pogłębianie izolacji i dystansu wobec instytucji i organizacji oraz głównego nurtu rynku pracy. Po trzecie – bariery informacyjne, związane z ograniczonym dostępem do aktualnych informacji na temat oferty pomocowej instytucji i organizacji działających na rzecz aktywnej integracji osób wykluczonych społecznie.

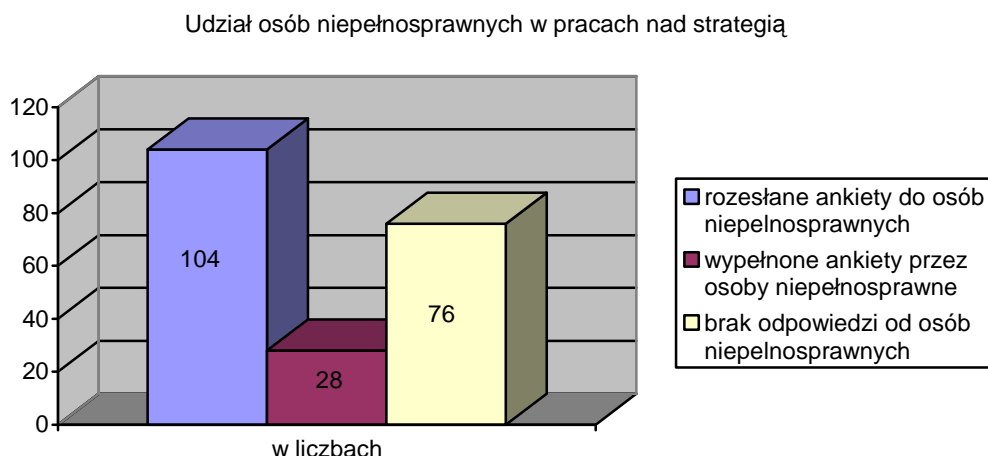
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu obejmuje swym oddziaływaniem 9 gmin. Ogółem zarejestrowanych, obarczonych problemem niepełnosprawności jest 1222 świadczeniobiorców², korzystających z różnorodnych form wsparcia finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W tym 308 osób, to niepełnosprawni w wieku aktywności zawodowej, tj. w wieku od 18 roku życia do 60 roku życia, co stanowi 25,39 % tej populacji, a co oznacza, że co czwarta osoba korzystająca z pomocy społecznej wymaga zainteresowania instytucji w obszarze zawodowym. Niestety rozproszenie tych osób na terenie 9 gmin powoduje znaczny problem w stworzeniu spójnego systemu wsparcia instytucjonalnego i nawiązania bezpośredniego kontaktu, a przede wszystkim ogranicza możliwości diagnostyczne ich rzeczywistego

---

² Stan na dzień 16 czerwca 2008 r.

zapotrzebowania na podejmowanie aktywności w obszarach edukacyjnym, zawodowym i społecznym.

Badania sondażowe na temat zapotrzebowania osób niepełnosprawnych na podejmowanie różnorodnych form aktywności w obszarze zawodowym, społecznym i zdrowotnym przeprowadzone przez pracowników Centrum w maju 2008 r. na grupie 104 osób niepełnosprawnych mobilnych zawodowo, tj. w wieku od 19 roku życia do 40 roku życia, odzwierciedlają znikomą aktywność. Zaledwie 26,92 % spośród osób niepełnosprawnych zaproszonych do udziału w przedsięwzięciu badawczym wykazało zaangażowanie w działania na rzecz niepełnosprawnych poprzez wypełnienie ankiety. Zdecydowana większość, tj. 73,08 % ankietowanych nie odpowiedziała na zaproszenie do współpracy z Centrum pod kątem badania ich potrzeb, mimo zaakcentowanej informacji o tym, że wyniki sondażu zostaną uwzględnione podczas opracowywania „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Wrocławskim”.

Wykres nr 8. Zainteresowanie osób niepełnosprawnych w opracowaniu strategii

Grupa 28 respondentów, którzy podjęli współpracę i wypowiedzieli się z pomocą ankiety na temat aktualnie podejmowanych form aktywności, deklarowanego zainteresowania różnorodnymi formami aktywności oraz na temat barier, które utrudniają im realizację zamierzeń, charakteryzowała się nieznaczną przewagą mężczyzn (M = 53,57%; K = 46,43%). 78,26% ankietowanych było niepełnosprawnych w stopniu znacznym. Zaledwie 21,74% badanych to osoby zakwalifikowane do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. W grupie udzielającej informacji zwrotnych znalazła się zaledwie jedna osoba niepełnosprawna w stopniu lekkim. Nieznacznie dominowali respondenci powyżej 30 roku życia, którzy stanowili 52,17% badanej grupy, przy czym osoby do 30 roku życia stanowiły 47,83% respondentów. Mniej niż połowa ankietowanych (46,43%) wskazała na możliwość podjęcia internetowego kontaktu. Wszyscy respondenci potwierdzili możliwość kontaktu za

pomocą telefonu. Zdecydowana większość osób ankietowanych pochodziła z obszarów wiejskich (69,57%).

Tabela nr 16.

Zainteresowania deklarowane przez osoby niepełnosprawne w zakresie podjęcia różnorodnych form aktywności w obszarach: zawodowym, społecznym i zdrowotnym.

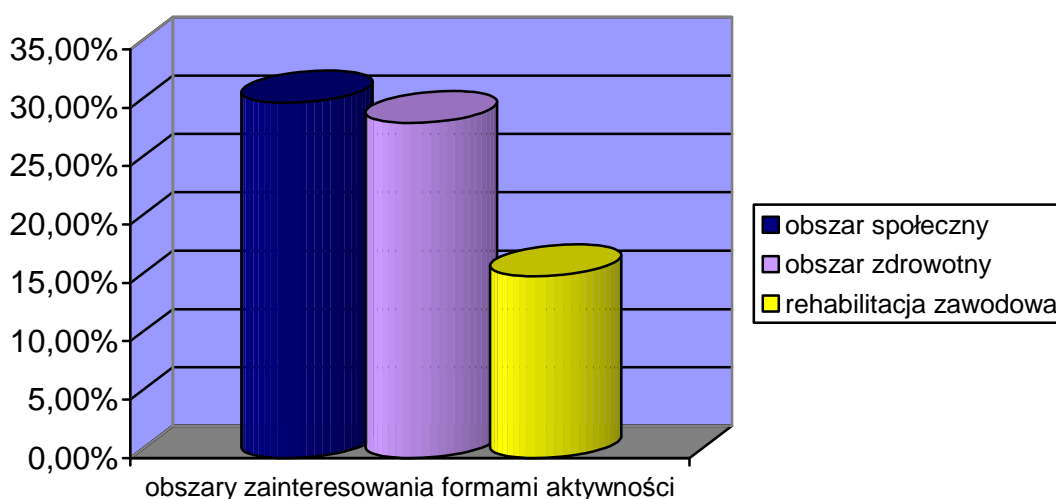
Stopień zainteresowania respondentów	Formy aktywności
Wysoki (50% i więcej)	<ul style="list-style-type: none"> - korzystanie z dofinansowania ze środków PFRON zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, - korzystanie z dofinansowania ze środków PFRON zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, - udział w turnusach rehabilitacyjnych,
Średni (20% - 49%)	<ul style="list-style-type: none"> - korzystanie z dofinansowania ze środków PFRON likwidacji barier architektonicznych, technicznych oraz w komunikowaniu, - korzystanie ze wsparcia Dolnośląskiego Oddziału PFRON – programy celowe, - uczestnictwo w ośrodkach dziennego wsparcia, świetlicach, klubach samopomocowych, grupach wsparcia, - korzystanie ze wsparcia asystenta osoby niepełnosprawnej, - podjęcie zatrudnienia, - udział w szkoleniach Powiatowego Urzędu Pracy, - udział w badaniach kontrolnych i profilaktycznych,
Niski (1% - 19%)	<ul style="list-style-type: none"> - podejmowanie działań na zasadzie wolontariusza, - udział w treningach kompetencji społecznych, - udział w zajęciach Centrum Integracji Społecznej, - rozpoczęcie działalności gospodarczej, - rejestracja w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba poszukująca pracy i niepozostająca w zatrudnieniu, - udział w zajęciach Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej, - udział w projekcie „Doradztwo i Kariera” dla osób niepełnosprawnych, - udział w zajęciach uzupełniających wykształcenie ogólne na poziomie podstawowym, gimnazjalnym lub średnim,

	<ul style="list-style-type: none"> - udział w zajęciach w ramach kształcenia ustawicznego, mającego na celu uzyskanie zawodu lub przygotowania zawodowego lub potrzeb wynikających ze specyfiki niepełnosprawności, - udział w terapii psychologicznej lub psychospołecznej dla osób i rodzin, - udział w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc, - udział w zajęciach terapeutycznych lub edukacyjnych z zakresu choroby alkoholowej,
Brak zainteresowania (0%)	<ul style="list-style-type: none"> - korzystanie z wsparcia tłumacza osoby głuchoniemej, - korzystanie z wsparcia przewodnika osoby niedowidzącej, - rejestracja w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna.

Największe zainteresowanie wśród respondentów wzbudziły formy aktywności z obszaru społecznego (30,43%) i zdrowotnego (28,69%). Zainteresowanie aktywnością w obszarze zawodowym deklarowało zaledwie 15,65% osób badanych, co wydaje się być silnie skorelowane z wysokim odsetkiem osób uczestniczących w badaniu zakwalifikowanych do znacznego i umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.

Z pewnym prawdopodobieństwem można założyć, że stan zdrowia respondentów stanowi barierę utrudniającą podjęcie aktywności zawodowej.

Typy zainteresowań deklarowane przez osoby niepełnosprawne

Wykres nr 9. Obszary zainteresowań osób niepełnosprawnych proponowanymi formami aktywności

Istotnym elementem przedsięwzięcia badawczego było pozyskanie informacji na temat problemów, które stanowią przeszkodę w podejmowaniu zachowań aktywnych przez osoby niepełnosprawne w Powiecie Wrocławskim.

Zdecydowana większość badanych (60,87%) wskazała na bariery związane z odległością („dojazd”), która dzieli je od rówieśników, od osób w podobnym położeniu, od instytucji i organizacji działających na polu pomocy osobom niepełnosprawnym oraz placówek leczniczych i rehabilitacyjnych. Kłopoty z organizacją transportu wpływają na ograniczenie kontaktów osób niepełnosprawnych z systemami wspierającymi, a tym samym sprzyjają pogłębieniu ich izolacji społecznej.

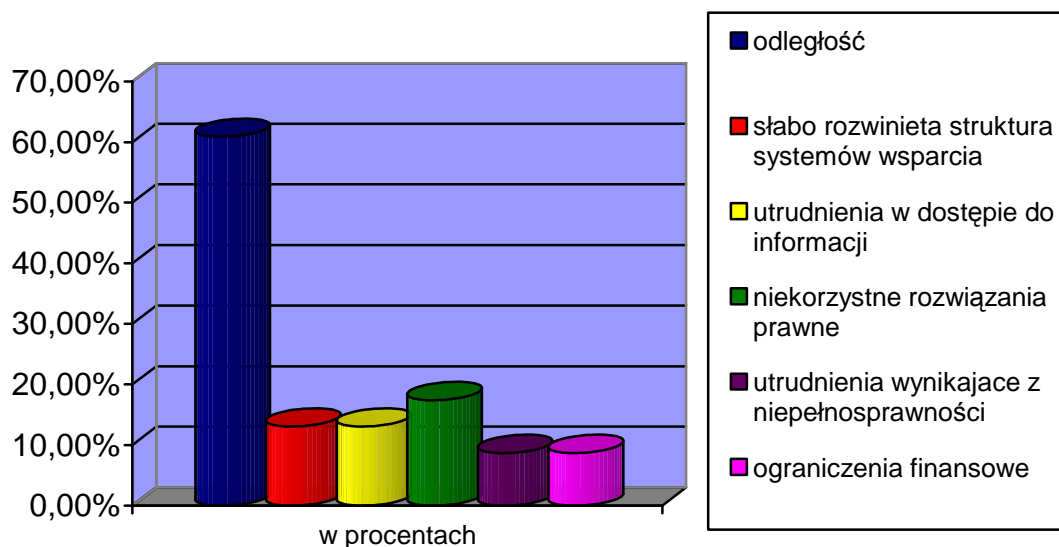
13,04% osób badanych podkreślało problemy związane ze słabo rozwiniętą strukturą systemów wspierających, działających w obrębie ich miejsca zamieszkania, tj. małej ilości instytucji i organizacji (w tym wolontariuszy), nieprzystosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz małej liczby placówek rehabilitacyjnych.

Taka sama liczba odpowiedzi (13,04%) dotyczyła utrudnień w dostępie do informacji, na przykład dotyczących uprawnień osób niepełnosprawnych oraz dostępnych form wsparcia.

17,39% utrudnień, według badanych, wynika z niekorzystnych rozwiązań prawnych, które uniemożliwiają, np. korzystanie z dofinansowania zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przez osoby przebywające w zakładach opiekuńczo - leczniczych oraz z ograniczeń w dostępie do turnusów rehabilitacyjnych, głównie wynikających z większego popytu na tę formę wsparcia niż pozwalają na to środki finansowe przyznawane z PFRON.

Wśród innych czynników utrudniających możliwości podejmowania aktywności przez osoby niepełnosprawne, respondenci wskazali także przyczyny wynikające z ich niesprawności i ograniczenia zdolności samodzielnego funkcjonowania (8,69%) oraz niewystarczające zasoby finansowe przy jednoczesnym wzroście kosztów utrzymania związanych z koniecznością leczenia, dojazdami do placówek rehabilitacyjnych i instytucji wspierających (8,69%).

Przyczyny braku aktywności zawodowej wśród osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Wrocławskiego

Wykres nr 10 Przyczyny braku aktywności zawodowej wśród osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Wrocławskiego

Dane uzyskane dzięki wymianie informacji między instytucją wspierającą, a beneficjentami pomocy, pozwalają na skierowanie uwagi na te obszary życia osób niepełnosprawnych, które wymagają interwencji systemu pomocy społecznej, gdyż są one interpretowane jako bariery utrudniające samodzielne funkcjonowanie osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

W badaniach znalazły odzwierciedlenie takie dominujące problemy niepełnosprawnych klientów objętych wsparciem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, jak: bariery lokomocyjne związane z rozproszeniem i oddaleniem od instytucji i organizacji działających na polu pomocy osobom niepełnosprawnym, słabo rozwinięta struktura systemów wspierających, działających w obrębie miejsca zamieszkania, bariery informacyjne i niedobór wiedzy na temat uprawnień oraz dostępnych form wsparcia dla niepełnosprawnych i ich rodzin, blokady wynikające z niedogodnych rozwiązań prawnych, utrudnienia wynikające z samej niesprawności organizmu oraz niedostatku środków finansowych i podwyższonych kosztów utrzymania związanych z koniecznością leczenia, dojazdami do placówek rehabilitacyjnych i instytucji wspierających.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity z 2008 r. Dz.U. Nr 14 poz. 92) za osoby niepełnosprawne uznaje się osoby dotknięte trwałą lub okresową niezdolnością do pełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Osoby niepełnosprawne napotykają liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Są to problemy spotykane w życiu codziennym, w rodzinie, pracy, urzędzie, które przybierają postać barier architektonicznych, psychicznych materialnych i prawnych. Osoba niepełnosprawna musi pokonać funkcjonujące nadal w społeczeństwie bariery świadomościowe, bierność, niezrozumienie, niechęć i niewiedzę.

Polityka społeczna wobec osób niepełnosprawnych polega na działaniach różnych podmiotów publicznych i organizacji pozarządowych, mających na celu tworzenie ogólnych warunków nauki, pracy, bytu i funkcjonowania osób niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego i społecznego, umożliwiających pełną integrację społeczną w środowisku zamieszkania, środowisku pracy oraz społeczeństwie jako całości. Dużą rolę do spełnienia mają w tym zakresie organizacje pozarządowe, które zajmują się pomocą osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom. Ustawodawstwo socjalne nakłada na politykę społeczną zadania integracji osób niepełnosprawnych z pełnosprawnymi.

Działania wobec osób niepełnosprawnych są zadaniami ogólnospołecznymi, ponieważ skutki niepełnosprawności dotyczą wszystkich ludzi. Powiat Wrocławski realizuje zadania wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych – poprzez następujące formy:

Rehabilitacja zawodowa:

1. Udzielanie osobom niepełnosprawnym jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.
2. Dokonywanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych.
3. Dokonywanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę kosztów wyposażenia stanowisk pracy dla osoby niepełnosprawnej.
4. Dokonywanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę na wynagrodzenia osób niepełnosprawnych.
5. Finansowanie kosztów szkolenia, instrumentów rynku pracy i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych.
6. Dokonywanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę na szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja społeczna:

1. Dofinansowania do uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych.
2. Dofinansowania likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, realizowanych związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.
3. Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów.

4. Dofinansowanie tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

Kultura

W ramach działań na rzecz osób niepełnosprawnych uwzględniono edukację, kulturę i sztukę jako ważne zadania powiatu i są realizowane poprzez:

1. Włączanie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz osób dorosłych w działalność instytucji kulturalnych, w szczególności poprzez programy do nich adresowane.
2. Organizowanie okolicznościowych imprez integracyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz dorosłych osób niepełnosprawnych z różnymi rodzajami niepełnosprawności.
3. Organizowanie wystaw, dzieł malarskich i innych prac wykonanych przez osoby niepełnosprawne.

Sport, kultura, turystyka i rekreacja osób niepełnosprawnych

Osoby niepełnosprawne z różnym rodzajem i stopniem niepełnosprawności powinny korzystać z turystyki i różnego rodzaju imprez krajoznawczo - turystycznych i sportowo -rekreacyjnych.

W odniesieniu do tego będą realizowane następujące zadania:

1. Dofinansowanie do organizowania imprez integracyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz dorosłych osób niepełnosprawnych z różnymi rodzajami niepełnosprawności.
2. Pomoc organizacjom pozarządowym działającym na terenie powiatu w organizowaniu wycieczek krajoznawczych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz dorosłych osób niepełnosprawnych.
3. Propagowanie wśród organizacji pozarządowych zrzeszających osoby niepełnosprawne, potrzeby organizowania imprez sportowych dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych osób niepełnosprawnych.

Tabela nr 17.

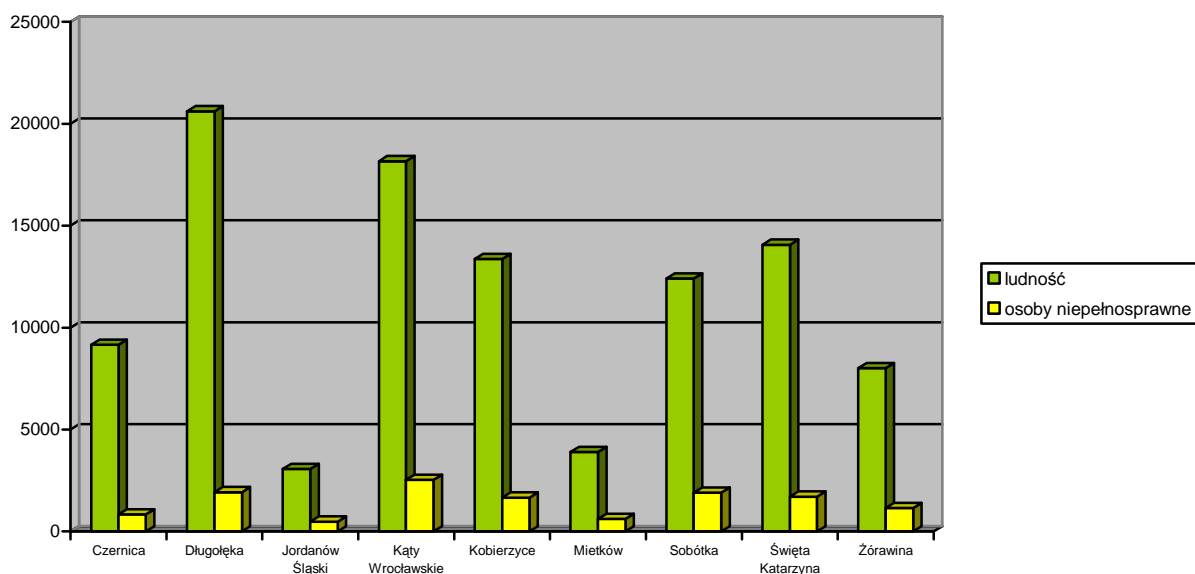
Liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie Wrocławskim

L.p.	Gmina	Ludność	W tym osoby niepełnosprawne
1.	Czernica	9 164	836
2.	Długołęka	20 611	1 928
3.	Jordanów Śląski	3 063	484
4.	Kąty Wrocławskie	18 150	2 532
5.	Kobierzyce	13 363	1 659

6.	Mietków	3 896	620
7.	Sobótka	12 410	1 898
8.	Święta Katarzyna	14 061	1 708
9.	Żórawina	8 019	1 148
Razem		102 737	12 813

Osoby niepełnosprawne w Powiecie Wrocławskim

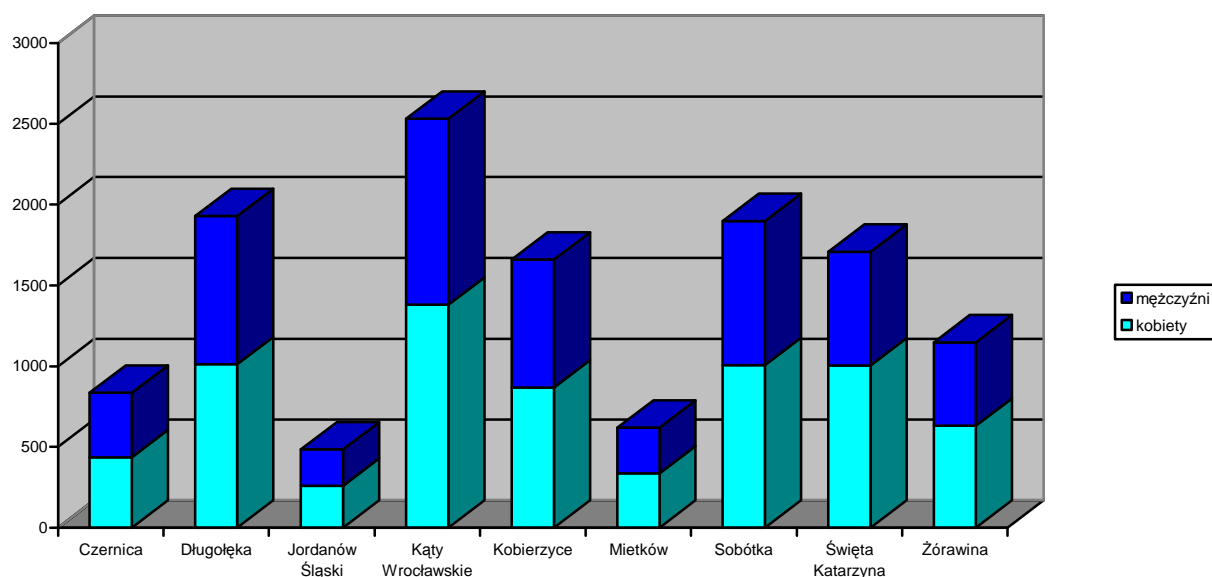
Wykres nr 11. Osoby niepełnosprawne w Powiecie Wrocławskim

Tabela nr 18.

Osoby niepełnosprawne w Powiecie Wrocławskim według płci

L.p.	Gmina	Ogółem osoby niepełnosprawne	Kobiety	Mężczyźni
1.	Czernica	836	436	400
2.	Długołęka	1 928	1 012	916
3.	Jordanów Śląski	484	260	224
4.	Kąty Wrocławskie	2 532	1 380	1 152
5.	Kobierzyce	1 659	869	790
6.	Mietków	620	336	284
7.	Sobótka	1 898	1 007	891
8.	Święta Katarzyna	1 708	1 005	703
9.	Żórawina	1 148	632	516
Razem		12 813	6 937	5 876

Osoby niepełnosprawne z terenu Powiatu Wrocławskiego wg płci

Wykres nr 12. Osoby niepełnosprawne z terenu Powiatu Wrocławskiego wg płci

Na terenie Powiatu Wrocławskiego funkcjonują następujące organizacje, stowarzyszenia i fundacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych /lub starszych oraz ich rodzin.

L.p.	Nazwa	Ulica	Miejscowość	Telefon / e-mail
1.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy	ul. Witosa 18	55-040 Kobierzyce	071 311 13 28 071 311 16 01
2.	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Chorych „SONICH”	ul. Robotnicza 51	55-040 Kobierzyce	071 311 13 01
3.	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Pomocna Dłoń”	ul. Drzymały 13	55-080 Kąty Wrocławskie	071 31 66 184
4.	Stowarzyszenie „Krzyś”	Sośnica 25/2	55-080 Kąty Wrocławskie	071 316 78 50
5.	Oddział Rejonowy Polskiego Związku	ul. Zwycięstwa 1	55-080 Kąty	071 316 61 41

	Emerytów, Rencistów i Inwalidów		Wrocławskie	
6.	„AS” Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Lokalnych	ul. Św. Jakuba 3	55-050 Sobótka	071 390 42 00 nzozsobotka@onet.pl
7.	Fundacja „Radość”	ul. Al. Św. Anny 1	55-050 Sobótka	071 31 62 387
8.	Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów „Siechnice”	ul. Wiosenna 7	55-011 Siechnice	071 390 20 20

1.3.8.1 Pomoc środowiskowa

Osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby wymagają pomocy innych osób, jak też członkom rodzin, którym bliscy nie są w stanie zapewnić niezbędnej opieki przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych, które obejmują: pomoc w zaspakajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację, w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem i usługi gospodarcze np.: kąpanie, ubieranie, mycie, dozowanie leków, itp.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są dostosowane do poszczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności tj. rehabilitacja fizyczna, terapia. Są one świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem – pielęgniarki, rehabilitantów.

Pierwszym krokiem, który należy wykonać przy ubieganiu się o usługi opiekuńcze to zgłoszenie się do Ośrodka Pomocy Społecznej w miejscu zamieszkania z pisemnym wnioskiem. Po zgłoszeniu zapotrzebowania na usługi (przez osobę lub rodzinę osoby wymagającej opieki) pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy. Celem wywiadu jest ustalenie położenia materialnego podopiecznego, a także zakresu usług. Jeśli z charakteru i zakresu usług wynika potrzeba dokonania oceny stanu zdrowia, wymagane jest, aby osoba zainteresowana przedłożyła stosowne zaświadczenie lekarskie, uzasadniające korzystanie z usług opiekuńczych i zalecaną pielęgnację.

W decyzji przyznającej usługi określa się rodzaj, zakres, dzienny wymiar świadczonych usług a także okres, przez który mają być świadczone, wysokość i tryb pobierania opłat. Pomoc w formie usług jest odpłatna i zależy od: miejsca zamieszkania,

dochodu netto przypadającego na osobę mieszkającą samotnie lub średniego dochodu na jedną osobę w rodzinie, sytuacji osób ubiegających się, rodzaju i miejsca świadczenia usług.

Tabela nr 19.

Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2004 - 2007 z podziałem na poszczególne gminy Powiatu Wrocławskiego.

Gmina	Lata			
	II półrocze 2004	2005	2006	2007
Żórawina	10	6	6	8
Kąty Wrocławskie	8	7	6	9
Mietków	2	2	1	1
Jordanów Śląski	-	-	-	-
Kobierzyce	13	20	22	29
Sobótka	24	21	27	30
Czernica	5	16	14	18
Długołęka	4	6	3	4
Święta Katarzyna	13	17	19	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Wrocławskiego.

Dane zawarte w tabeli nr 19 wskazują, iż najwięcej usług opiekuńczych świadczonych było mieszkańcom z gmin: Kobierzyce (84), Sobótka (102) i Święta Katarzyna (66). Nie bez znaczenia jest tu fakt, że gminy te należą do najliczniejszych gmin Powiatu Wrocławskiego. Liczba ludności przekłada się na ilość świadczonych usług opiekuńczych. W gminach, których liczba mieszkańców przekracza 10 tys. więcej jest osób wymagających tego typu pomocy.

Na terenie Powiatu Wrocławskiego organizatorem usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania są Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej. Świadczenie tych usług wynika z ustawy o pomocy społecznej - tekst jednolity z dnia 17 czerwca 2008r. (Dz. U. Nr 115 poz.728 ze zm.).

1.3.8.2 Pomoc stacjonarna

W sytuacji, gdy osoba w podeszłym wieku nie może mieć zapewnionej przez rodzinę i gminę pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, a wymaga całodobowej opieki i posiada wolę zamieszkania w Domu Pomocy Społecznej może ubiegać się o skierowanie do takiego domu.

Umieszczenie w Domu Pomocy Społecznej następuje w oparciu o pisemny wniosek osoby ubiegającej się o skierowanie do domu, złożonego do Ośrodka Pomocy Społecznej właściwego ze względu na jej miejsce zamieszkania. Ponadto do wniosku należy dołączyć zaświadczenie lekarskie stwierdzające, że stan zdrowia osoby ubiegającej się wymaga umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej, opinię Ośrodka Pomocy Społecznej (wywiad środowiskowy), decyzję organu emerytalno – rentowego ustalającą wysokość renty lub emerytury a w przypadku ich braku decyzję o przyznaniu zasiłku stałego lub renty socjalnej.

Całe postępowanie związane z zebraniem dokumentacji potrzebnej do umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej przeprowadza Ośrodek Pomocy Społecznej, zgodny z miejscem zamieszkania osoby zainteresowanej. Decyzję o skierowaniu i decyzję ustalającą opłatę za pobyt w takim domu wydaje organ gminy właściwy dla tej osoby w dniu jej kierowania do Domu Pomocy Społecznej. Decyzję o umieszczeniu w Domu Pomocy Społecznej wydaje starosta powiatu, na terenie którego usytuowany jest Dom.

Zgodnie z art. 60 ustawy o pomocy społecznej pobyt w Domu Pomocy Społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej o zasięgu powiatowym ustala starosta i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do dnia 31 marca każdego roku. Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

- 1) mieszkaniec domu (nie więcej jednak niż 70% swojego dochodu)
- 2) małżonek, zstępny przed wstępnym,
- 3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej

Osoby i gmina określone w pkt 2 i 3 nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność.

Dom Pomocy Społecznej zapewnia całodobową opiekę oraz zaspakaja niezbędne potrzeby bytowe, społeczne, religijne na poziomie obowiązującego standardu. Umożliwia mieszkańcom korzystanie z przysługujących, na podstawie odrębnych przepisów, świadczeń zdrowotnych oraz pokrywa opłaty ryczałtowe i częściową odpłatność za nie do wysokości limitu ceny, przewidzianego w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym.

Dom świadczy usługi:

- 1) w zakresie potrzeb bytowych, zapewniając miejsce zamieszkania, wyżywienie, odzież, obuwie, utrzymanie czystości,
- 2) opiekuńcze polegające na udzielaniu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, pielęgnacji,
- 3) wspomagające, polegające na umożliwieniu udziału w terapii zajęciowej, podnoszeniu sprawności i aktywizowaniu mieszkańców, umożliwieniu zaspakajania potrzeb religijnych i kulturalnych, utrzymywaniu kontaktów z rodziną i środowiskiem, pomocy w załatwianiu spraw osobistych.

Na terenie Powiatu Wrocławskiego funkcjonuje jeden Dom Pomocy Społecznej dla osób w podeszłym wieku, znajdujący się w Borzygniewie (gmina Mietków). Jego działalność wynika z art. 19, ust. 10 ustawy o pomocy społecznej (tekst jednolity z 2008r. Dz. U. Nr 115 poz.728). Dom przeznaczony jest dla 70 osób .

Tabela nr 20.

Zestawienie ruchu mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Borzygniewie w latach 2004-2007

Lata	Liczba mieszkańców	w tym liczba mieszkańców		Liczba osób umieszczonych w Domu w ciągu roku	Liczba osób, które opuściły Dom w ciągu roku
		skierowanych przed 01.01.2004 r.	skierowanych po 01.01.2004 r.		
2004 stan na dzień 31.12.2004	60	58	2	10*	11
2005 stan na dzień 31.12.2005	62	44	18	21	19
2006 stan na dzień 31.12.2006	64	36	28	21	18
2007 stan na dzień 31.12.2007	60	27	33	20	24

Źródło: opracowanie własne na podstawie miesięcznych meldunków Domu Pomocy Społecznej w Borzygniewie.

* 7 osób zostało przyjętych do DPS w 2004r. na podstawie decyzji wydanych w 2003r.

3 osoby zostały przyjęte na podstawie decyzji kierujących wydanych po 01.01.2004r

Dane zawarte w tabeli nr 20 odzwierciedlają tendencję wywołaną zmianą ustawy o pomocy społecznej w 2004 roku. Zawarte w ustawie nowe zasady finansowania pobytu mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej zmniejszyły liczbę osób kierowanych w 2004 r. do

placówki. Od 2005 r. sytuacja uległa zmianie. Zauważalna jest tendencja wzrostowa do umieszczania osób w tej formie opieki. Można, zatem stwierdzić, iż istotną sprawą stało się poszukiwanie rozwiązania gwarantującego seniorom należyte miejsce w społeczeństwie oraz stworzenie wraz z ubytkiem sił warunków do godnego życia.

Tabela nr 21.

Zestawienie osób kierowanych do Domu Pomocy Społecznej w Borzogniewie w latach 2004 - 2007 z uwzględnieniem miejsca zamieszkiwania.

Miejsce pobytu	Lata			
	2004	2005	2006	2007
Powiat Wrocławski	1	3	15	9
Miasto Wrocław	1	14	4	5
Inne powiaty	1	4	2	6

Zauważalny wzrost zapotrzebowania na usługi świadczone przez placówki zajmujące się profesjonalnie opieką nad ludźmi w podeszłym wieku oraz niepełnosprawnymi przyczynił się do powstania w 2008 roku na terenie Powiatu Wrocławskiego Zakładu Pielęgnacyjno - Opiekuńczego. Zakład, którego organizacją podjęła się Caritas Archidiecezji Wrocławskiej, działalnością uzupełnia system opieki nad osobami w podeszłym wieku i niepełnosprawnymi w Powiecie Wrocławskim.

Dokumenty związane z uzyskaniem skierowania do Zakładu Pielęgnacyjno - Opiekuńczego wystawiane są przez lekarzy pierwszego kontaktu lub, jeśli osoba jest hospitalizowana, przez lekarza prowadzącego w szpitalu. Zakład udziela całodobowych świadczeń zdrowotnych, które obejmują swoim zakresem pielęgnację, opiekę i rehabilitację osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewnia im kontynuację leczenia farmakologicznego, pomieszczenie i wyżywienie odpowiednie do stanu zdrowia osoby, a także prowadzi edukację zdrowotną. Celem zakładu jest zapewnienie okresowej intensywnej opieki pielęgnarskiej: rekonwalescentom, umożliwiając im powrót do środowiska zamieszkania i w miarę możliwości samodzielne funkcjonowanie, osobom przewlekle chorym, które ze względu na stan zdrowia wymagają stacjonarnej pielęgnacji i rehabilitacji.

1.3.8.3 Jednostki wspierające osoby niepełnosprawne

Warsztat Terapii Zajęciowej

Warsztat Terapii Zajęciowej w Małkowicach rozpoczął działalność 1 grudnia 2004 r. Został zorganizowany w oparciu o art. 10 ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych – tekst jednolity z dnia 18 stycznia 2008r. (Dz. U. Nr. 14 poz. 92) oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 roku w sprawie warsztatów terapii zajęciowej. Jest pierwszą tego typu placówką w Powiecie Wrocławskim, działa na zasadach określonych w umowie zawartej dnia 28.09.2004 pomiędzy Powiatem Wrocławskim a Caritas Archidiecezji Wrocławskiej.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Małkowicach przeznaczony jest dla 30 osób niepełnosprawnych, w stosunku do których orzeczono stopień umiarkowany lub znaczny ze wskazaniem do terapii zajęciowej przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. Warsztat jest placówką pobytu dziennego. Jego celem jest dążenie do integracji społecznej uczestników, poprawy sprawności psychofizycznej, zaradności, aby w przyszłości mogli podjąć pracę zarobkową. Terapia zajęciowa uczestników w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej odbywa się codziennie przez 7 godzin w pracowniach: gospodarstwa domowego, muzykoterapii, plastyczne, dydaktyczno - komputerowej, rękodzieła, modelarskiej i ogrodniczej (sezonowa).

Terapeuci odpowiedzialni za poszczególne pracownie, wspólnie z psychologiem opracowują i realizują indywidualne programy rehabilitacji i terapii każdego uczestnika. Programy są tworzone i weryfikowane na podstawie zgromadzonych dokumentów, rozmów i obserwacji zachowań uczestników. Pozwalają określić mocne strony każdej z osób, a także wyznaczają obszary, w których możliwe jest zdobycie nowych umiejętności. Są one realizowane w 3 miesięcznych cyklach, w poszczególnych pracowniach Warsztatu.

Poza zajęciami obowiązkowymi prowadzonymi w Warsztacie uczestnicy biorą udział w zajęciach dodatkowych (imprezy kulturalne, bale, zabawy, wieczorki, itp.), a także uczestniczą w treningu ekonomicznym, w ramach którego dysponują środkami finansowymi.

Powstanie w 2004 roku Warsztatu Terapii Zajęciowej w Małkowicach stało się dopełnieniem działań na rzecz osób niepełnosprawnych, ponieważ ten rodzaj placówki przeznaczonej dla dorosłych był brakującym elementem w działalności ku integracji społecznej niepełnosprawnych z terenu powiatu.

Zespół Szkolno – Opiekuńczy w Sobótce

Szkoła jako placówka oświatowa funkcjonuje nieprzerwanie od 1954 roku. W skład Zespołu Szkolno – Opiekuńczego wchodzi: Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla absolwentów Gimnazjum Specjalnego, kształcąca uczniów w zawodzie mechanik samochodowy oraz internat szkolny.

Ramowy plan nauczania przewiduje oprócz przedmiotów ogólnych realizację przedmiotów zawodowych oraz praktykę zawodową i zajęcia z rewalidacji indywidualnej. Istnieje możliwość realizowania praktyk na terenie Sobótki. Placówka posiada bazę: noclegową - internat szkolny (42 miejsca), jadalnię, bibliotekę, salę terapeutyczną, pracownię komputerową z podłączonym Internetem, salę korekcyjno – rewalidacyjną, gabinet zajęć logopedycznych, salę gimnastyczną z zapleczem sanitarnym, boiska sportowe, plac zabaw z urządzeniami sportowo – rekreacyjnymi i ścieżki zdrowia.

Ośrodek dysponuje wykwalifikowaną kadrą pedagogiczną zapewniającą fachową opiekę nad dziećmi oraz realizację programu nauczania w zakresie szkoły podstawowej i gimnazjum, a także indywidualne programy pracy z dzieckiem upośledzonym w stopniu umiarkowanym. Ośrodek oferuje szerokie działania w zakresie: logopedii, rewalidacji indywidualnej, korekcji wad postawy, socjoterapii, muzykoterapii, psychiatrii, terapii pedagogicznej i psychologicznej, programu profilaktyki (przeciwdziałania agresji i przemocy, nałogom), pracy w grupie dzieci wymagających szczególnej troski i opieki. Do szkoły podstawowej i gimnazjum dzieci przyjmowane są przez cały rok szkolny na podstawie: orzeczenia poradni psychologiczno – pedagogicznej oraz pisemnej zgody rodziców (opiekunów prawnych).

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Kątach Wrocławskich

Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy w Kątach Wrocławskich jest placówką przeznaczoną dla dzieci z upośledzeniem umysłowym. W skład Ośrodka wchodzi: Szkoła Podstawowa Specjalna, Publiczne Gimnazjum Specjalne i internat.

Placówka jako jedyna w Kątach Wrocławskich posiada duże, dobrze wyposażone zaplecze kuchenne, z którego mogą korzystać uczniowie nie tylko Ośrodka. Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy prowadzi profilaktykę uzależnień, promocję zdrowia, przeciwdziałania przemocy i agresji. Uczniowie biorą udział w licznych konkursach sportowych, kulturalnych, plastycznych i wielu innych. Dzieci uczęszczają na gimnastykę korekcyjną, utworzono system opieki nad dziećmi leworęcznymi. W ramach terapii pedagogicznej prowadzone są zajęcia z muzykoterapii, komunikacji, wychowania

zdrowotnego oraz z profilaktyki agresji i uzależnień. W Ośrodku zapewniona jest również stała pomoc psychologiczno – pedagogiczna oraz pielęgniarska.

Niepubliczny Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy przy Zakładzie Opiekuńczo Leczniczym dla Dzieci w Jasz kotlu

Niepubliczny Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy przy Zakładzie Opiekuńczo - Leczniczym dla Dzieci z upośledzeniem umysłowym w Jasz kotlu powstał w październiku 1992 roku. W skład Ośrodka wchodzi szkoła oraz internat. Internat podzielony jest na 3 grupy wychowawcze. Obecnie mieszka w nim 27 wychowanków. Grupy są tworzone z uwzględnieniem wieku dzieci i klas, do których uczęszczają. Każdą grupą opiekuje się 2 wychowawców, przy czym grupę II (dzieci głębiej upośledzone) dodatkowo wspiera asystent. Dzieci mieszkające w internacie biorą udział: w zajęciach kółka kulinarnego, podczas których uczą się przygotowywania różnych potraw, w zajęciach kółka informatycznego pogłębiającego wiedzę z zakresu obsługi komputera, w zajęciach o charakterze sportowym pozwalającym się wyszaleć, a także uczące poprawnej rywalizacji, w zajęciach z arteterapii (dzieci malują na jedwabiu, pracują w glinie, itp.), w wielu akcjach charytatywnych mających na celu pomoc potrzebującym (np. pomoc dzieciom z Sierra Leone, przepustka do życia, pomoc misjonarzom itp.), w ogólnopolskiej kampanii społecznej „Cała Polska czyta dzieciom”, w zajęciach edukacyjnych „Radosny uśmiech, radosna przyszłość”.

W Ośrodku prowadzone są następujące zajęcia rewalidacyjne:

- 1 Terapia pedagogiczna: doskonalenie i utrwalanie umiejętności czytania, budowania zdań, rozumienia przeczytanego i usłyszanego tekstu, pisowni trudnych wyrazów, utrwalanie znajomości części mowy, wyodrębniania wyrazów w zdaniu, sylab w wyrazie, liter w sylabie, doskonalenie i utrwalanie umiejętności liczenia, wykonywania zadań matematycznych, rozwijanie myślenia matematycznego i logicznego, rozwijanie wyobraźni, koncentracji uwagi, spostrzegawczości i pamięci, doskonalenie sprawności w obrębie motoryki małej tzw. grafomotorycznej manipulacji, koordynacji wzrokowo - ruchowej.
- 2 Logopedia: treningi fonacyjno-oddechowe, relaksacja, nauka technik płynnego mówienia, treningi słuchu fonemowego, ćwiczenia analizy i syntezy słuchowej, ćwiczenia z zakresu kombinatoryki wyrazowej, wzbogacanie słownictwa, nauka rozumienia mowy, usprawnianie motoryczne aparatu mownego, masaże ćwiczenia czynne i bierne aparatu mowy, usuwanie wad wymowy, stymulowanie autokontroli słuchowej, doskonalenie techniki czytania, treningi pamięci słuchowej.

- 3 Muzykoterapia: ujawnianie i rozładowywanie zablokowanych emocji i napięć, osiągnięcia integracji w grupie, poprawa komunikacji, nauka odpoczynku i relaksacji, usprawnienie funkcji percepcyjno - motorycznych, uwrażliwienie na muzykę i przyrodę, wzmocnienie i uatrakcyjnienie rehabilitacji, procesu leczenia, poprawienie kondycji psychofizycznej, wzrostu pozytywnego nastawienia do życia i samego siebie.
- 4 Kynoterapia jest jedną z metod naturalnych wspomagającą leczenie i rehabilitację osób z różnego rodzaju zaburzeniami i niepełnosprawnościami, prowadzona z udziałem odpowiednio wyszkolonych psów.
- 5 Arteterapia – systematycznie, co 2 tygodnie wychowankowie aktywnie uczestniczą w zajęciach z arteterapii. W trakcie zajęć dzieci rysują, malują (także na jedwabiu) i lepią z gliny (później prace są wypalane w piecu).

Niepubliczny Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy przy Zakładzie Opiekuńczo - Leczniczym w Wierzbicach

Przy Zakładzie Opiekuńczo - Leczniczym w Wierzbicach od 1 września 2002 r. funkcjonuje Specjalny Ośrodek Wychowawczy. Jest niepubliczną placówką opiekuńczo - wychowawczą dla dzieci w wieku od 6 lat do ukończenia gimnazjum oraz liceum ogólnokształcące. Placówka zapewnia opiekę dzieciom w normie intelektualnej, a także z niepełnosprawnością intelektualną (w stopniu lekkim i umiarkowanym), u których występuje niesprawność ruchowa oraz inne schorzenia, w tym sprzężone. Ośrodek zapewnia dzieciom całodobową opiekę i wychowanie, w ciągu całego roku kalendarzowego (również w okresach wolnych od zajęć szkolnych). W Ośrodku dzieci mają zapewnioną rehabilitację i opiekę lekarską. W Ośrodku przebywają dzieci, które posiadają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną.

Ośrodek jest placówką wspierającą rodziców w wychowaniu i sprawowaniu opieki nad ich dzieckiem niepełnosprawnym. Mogą w nim przebywać dzieci, których rodzice są całkowicie pozbawieni praw rodzicielskich lub posiadają częściowe ich ograniczenie. Czas trwania opieki całkowitej świadczonej przez Ośrodek jest dostosowywany do sytuacji wychowanków (rodzinnej, materialnej, zdrowotnej) z uwzględnieniem ich możliwości intelektualnych. Wychowankowie Ośrodka realizują obowiązek szkolny w Szkole Podstawowej Specjalnej i Gimnazjum Specjalnym.

Celem wychowania i opieki w Ośrodku jest dobro dziecka i jego wszechstronny rozwój osobowościowy, uwzględniający jego indywidualne możliwości, w oparciu o chrześcijański system wartości i zasady pedagogiki katolickiej. Ośrodek wypełnia swój cel realizując zadania zawarte w programie rozwoju placówki, w programie wychowawczym

i planach pracy. Ponadto realizuje zadania rewalidacyjne i psychoterapeutyczne. Głównym zadaniem Ośrodka jest przygotowanie wychowanków, na miarę ich możliwości, do samodzielnego udziału w życiu społecznym w integracji ze środowiskiem.

Do podstawowych zadań Ośrodka należy:

1. rozwijanie posiadanych zdolności umysłowych oraz rehabilitacja psychofizyczna - poprzez kontakt grupowy i indywidualny z wychowankami, ich rodzinami oraz współpracę z personelem szkolnym, medycznym i zespołem specjalistycznym w działaniach kompensacyjnych, korekcyjnych i usprawniających,
2. rozwój osobowościowy - poprzez uczenie postaw pozytywnych, w oparciu o chrześcijański system wartości oraz istniejące w wychowankach dobro, kształcenie sfery emocjonalnej i właściwej oceny moralnej, służące nabywaniu przez wychowanków coraz dojrzszych postaw ludzkich,
3. wychowanie religijne - poprzez oparcie wychowania na wartościach chrześcijańskich, rozwijanie u wychowanków postawy miłości Boga, drugiego człowieka i siebie, wskazywanie wychowankom celu, sensu i wartości życia, godności własnej i innych,
4. uczenie szacunku dla drugiego człowieka i zdolności niesienia mu pomocy - poprzez pełną akceptację wychowanka oraz wypracowywanie postaw wdzięczności, dyspozycyjności, wrażliwości, umiejętności współpracy z innymi,
5. przygotowanie do zawodu i życia w przyszłej rodzinie - poprzez rozwijanie praktycznych umiejętności właściwych poszczególnym wychowankom, uczenie podejmowania odpowiedzialnych decyzji, omawianie zadań życiowych z uwzględnieniem problemów, konfliktów, które trzeba przewycięzać, wychowanie do szacunku dla życia poczętego i pełnej odpowiedzialności za nie,
6. wychowanie patriotyczne - poprzez zapoznanie z historią i bogactwem kultury narodowej, kształtowanie przekonania, że każdy je tworzy swoim życiem i pracą, rozwijanie u wychowanków miłości Ojczyzny, tożsamości narodowej i patriotyzmu, szacunku dla polskiego dziedzictwa kulturowego i poszanowania dla innych kultur.

Dzieci mają również możliwość korzystania z nauki na komputerze, z internetu oraz poszerzania swojej wiedzy poprzez programy edukacyjne.

Ośrodek realizuje swoje cele i zadania we współpracy z rodzicami, prawnymi opiekunami wychowanków, szkołą, personelem oraz osobami i instytucjami świeckimi i kościelnymi wspierającymi jego działalność.

Organizacja placówki dostosowana jest do potrzeb opiekuńczo - wychowawczych i zdrowotnych mieszkających w niej dzieci i młodzieży. Ośrodek funkcjonuje cały rok. Wychowankowie przebywają w nim w dniach nauki szkolnej, zaś wychowankowie, których rodzice, całkowicie lub częściowo, pozbawieni są praw rodzicielskich przebywają w Ośrodku

również w dniach wolnych od nauki szkolnej. Po zakończonych zajęciach szkolnych Ośrodek przejmuje opiekę nad wychowankami.

ROZDZIAŁ II

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

2.1 Analiza SWOT

Analiza SWOT jest podstawowym narzędziem zarządzania strategicznego. Skrót SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich wyrazów:

- *strenghts* – siły , atuty;
- *weaknesses* – słabości;
- *opportunities* – szanse, okazje;
- *threats* – zagrożenia.

Analiza ta jest oparta na podziale wszystkich czynników wpływających na obecną i przyszłą pozycję oraz czynniki zewnętrzne i wewnętrzne oraz działające negatywnie i pozytywnie. Opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego i winno stanowić punkt wyjściowy dla określenia celów strategicznych.

Analizę SWOT odniesiono przede wszystkim do kwestii społecznych.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywność władz samorządowych powiatu. 2. Aktywność i kreatywność instytucji pomocowych. 3. Zmiany liczby mieszkańców w powiecie wykazujące tendencje wzrostowe – migracja mieszkaniowa i zawodowa. 4. Współpraca z Komendą Miejską Policji. 5. Funkcjonowanie Domu Pomocy Społecznej dla osób w podeszłym wieku. 6. Funkcjonowanie placówek opiekuńczo - wychowawczych. 7. Organizowanie imprez o charakterze 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedośkonność przepisów prawnych. 2. Brak jednolitej polityki państwa dotyczącej rozwiązywania problemów społecznych. 3. Brak stabilności finansowej placówek pomocy społecznej. 4. Mała liczba warsztatów terapii zajęciowej dla osób niepełnosprawnych. 5. Brak ośrodka interwencji kryzysowej. 6. Zbyt uboga oferta zajęć dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych. 7. Dziedziczenie bierności i bezradności. 8. Ograniczona wysokość środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację zadań zakresu rehabilitacji zawodowej

<p>ponadlokalnym i ponadregionalnym.</p> <p>8. Skoordynowany system pomocy dziecku i rodzinie w powiecie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zespoły interdyscyplinarne w gminach, - funkcjonowanie pogotowia rodzinnego, - funkcjonowanie rodzin zastępczych, - warsztaty terapii zajęciowej, <p>9. Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu.</p> <p>10. Stosowanie nowatorskich rozwiązań i innowacyjność.</p> <p>11. Współpraca Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z Gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej.</p> <p>12. Wykształcona i przygotowana kadra.</p> <p>13. Atrakcyjne położenie geograficzne powiatu.</p> <p>14. Zmniejszające się bezrobocie.</p>	<p>i społecznej osób niepełnosprawnych.</p> <p>9. Bariery architektoniczne w obiektach użyteczności publicznej.</p> <p>10. Zjawisko bezrobocia i niskie płace.</p> <p>11. Słabe przygotowanie do pracy, braki w wykształceniu.</p> <p>12. Edukacja zawodowa nieodpowiadająca potrzebom rynku pracy.</p> <p>13. Brak mobilności zawodowej.</p> <p>14. Zmniejszający się przyrost naturalny.</p> <p>15. Niedoinwestowanie oświaty, kultury i sportu.</p> <p>16. Niezadowalający stan techniczny szkół i placówek społecznych.</p> <p>17. Ograniczony dostęp do medycznych i rehabilitacyjnych usług specjalistycznych.</p> <p>18. Wykluczenie społeczne.</p> <p>19. Wyuczona bezradność i postawy roszczeniowe.</p> <p>20. Słabo rozwinięta infrastruktura komunikacyjna utrudniająca dostęp do instytucji i organizacji działających na polu integracji społecznej.</p>
--	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>1. Aktywność władz samorządowych.</p> <p>2. Możliwości korzystania z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.</p> <p>3. Rozwój współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy nakierowanej na aktywizację zawodową mieszkańców powiatu.</p> <p>4. Rozwój innowacyjnych form, metod i rozwiązań w pomocy społecznej.</p> <p>5. Rozwój współpracy z instytucjami</p>	<p>1. Utrudnienie realizacji zadań wywołane brakiem wystarczających środków.</p> <p>2. Niestabilne uregulowania prawne i finansowe.</p> <p>3. Starzenie się społeczeństwa.</p> <p>4. Migracja zarobkowa wywołana brakiem perspektyw dla młodzieży.</p> <p>5. Osłabienie znaczenia rodziny naturalnej.</p> <p>6. Pauperyzacja społeczeństwa.</p> <p>7. Rozwój zjawiska wykluczenia</p>

<p>i organizacjami działającymi na terenie powiatu oraz konsolidacja ich działań na rzecz aktywizacji społecznej mieszkańców.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Opracowywanie i wdrażanie programów profilaktycznych. 7. Rozwijanie instytucjonalnych form w zakresie niesienia pomocy środowiskom zagrożonym przemocą. 8. Wzrost zainteresowania mieszkańców powiatu wpływem na decyzje kształtujące warunki życia społeczności lokalnych, rozwój powiatu i instytucji obywatelskich. 9. Dostosowanie kierunków kształcenia do rynku pracy. 10. Rozwój kształcenia ustawicznego. 11. Aktywizacja mieszkańców i rozwój demokracji lokalnej. 12. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych. 13. Atrakcyjność turystyczna. 14. Bliskość miasta Wrocławia. 15. Możliwość współpracy z licznymi specjalistycznymi placówkami znajdującymi się na terenie Wrocławia. 16. Pozyskiwanie na cele społeczne funduszy ze źródeł zewnętrznych. 17. Aktywna polityka rządu wspierająca wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich. 18. Wykorzystanie zasobów ludzkich i rozwój pozarolniczych form działalności. 19. Przyływ zewnętrznego kapitału. 	<p>społecznego.</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Dezintegracja i izolacja współpracy z powiatami ościennymi. 9. Potencjalne nasilanie się zjawisk patologicznych - wzrost zagrożenia rozwojem patologii społecznych (demoralizacja, alkoholizm, narkomania, przemoc, rozboje i inne) szczególnie u ludzi młodych. 10. Wzrost zachowań biernych i postaw roszczeniowych.
--	---

2.2 Misja

Misją Powiatu jest:

„Zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego mieszkańców Powiatu Wrocławskiego”.

2.3 Cele i zadania

1. CEL NADRZĘDNY:

Wspieranie procesu integracji społecznej osób niepełnosprawnych i ich rodzin oraz osób starszych zamieszkujących w Powiecie Wrocławskim.

Cele operacyjne:

1.1. Wspieranie i inicjowanie działań na rzecz aktywizacji osób niepełnosprawnych w obszarach zawodowym, społecznym, zdrowotnym i edukacyjnym oraz osób starszych poprzez wykorzystanie dostępnych instrumentów finansowych (PFRON, EFS, środki powiatu i inne zewnętrzne)

1.1.1 Zadanie: likwidacja barier architektonicznych, technicznych oraz w komunikowaniu się

Opis zadania
Likwidowanie barier wynikających z indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych jest jednym z priorytetowych zagadnień związanych realizacją zadań Powiatu na rzecz osób obciążonych problemem niepełnosprawności. Ze względu na wysokie koszty likwidacji barier, często związanych z wysokimi kosztami adaptacji mieszkań i domów lub zakupu specjalistycznego sprzętu ułatwiającego funkcjonowanie i komunikowanie się osób niepełnosprawnych z otoczeniem, szczególnie istotne staje się wsparcie finansowe przedsięwzięć nakierowanych na ich likwidację. Pozyskanie środków finansowych z dodatkowych źródeł, np. takich jak EFS, otwiera szanse na poszerzenie zakresu udzielanej pomocy na ten cel. Mierniki: liczba i kwoty dofinansowań

Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, instytucje i organizacje działające na polu pomocy osobom niepełnosprawnym, jednostki samorządu terytorialnego	Działania ciągłe	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Europejski Fundusz Społeczny, inne fundusze zewnętrzne

1.1.2 Zadanie: zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny oraz przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

Opis zadania			
<p>Wzrastające zapotrzebowanie na zakup sprzętu rehabilitacyjnego stosowanego w warunkach domowych, wynikające z utrudnionego dostępu do placówek leczniczo-rehabilitacyjnych oraz wysokich kosztów usług rehabilitacyjnych powoduje, że wsparcie finansowe przedsięwzięć nakierowanych na organizowanie procesu usprawniania w miejscu zamieszkania staje się jednym z kluczowych zadań powiatu równorzędnie z zaopatrzeniem osób niepełnosprawnych w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze niezbędne w codziennym funkcjonowaniu.</p> <p>Mierniki: liczba i kwoty dofinansowań.</p>			
Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, instytucje i organizacje działające na polu pomocy osobom niepełnosprawnym, jednostki samorządu terytorialnego	Działania ciągłe	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Europejski Fundusz Społeczny, inne fundusze zewnętrzne

1.1.3 Zadanie: propagowanie i współfinansowanie zatrudnienia oraz samozatrudnienia osób niepełnosprawnych

Opis zadania			
<p>Obserwowany brak aktywności osób niepełnosprawnych w obszarze zawodowym, znajdujący odzwierciedlenie w badaniach sondażowych przeprowadzonych przez pracowników PCPR oraz w danych otrzymywanych z Powiatowego Urzędu Pracy, stanowi podstawę do podejmowania działań zmierzających do uaktywnienia tej grupy poprzez propagowanie i dofinansowanie przedsięwzięć nakierowanych np. na rozpoczynanie działalności gospodarczej przez osoby niepełnosprawne w Powiecie Wrocławskim, zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.</p> <p>Mierniki: liczba i kwoty dofinansowań oraz liczba warsztatów, seminariów, konferencji i spotkań oraz ulotek i plakatów promocyjnych.</p>			
Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, instytucje i organizacje działające na polu pomocy osobom niepełnosprawnym, jednostki samorządu terytorialnego	Działania ciągłe	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Europejski Fundusz Społeczny, inne fundusze zewnętrzne

1.1.4 Zadanie: organizowanie szkoleń zawodowych i przekwalifikowujących oraz badań profilaktyczno - kontrolnych dla osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy

Opis zadania
<p>Zadaniem wspierającym proces aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych jest między innymi organizowanie szkoleń i kursów zawodowych pozwalających podwyższyć kwalifikacje zawodowe lub zmienić profil zawodowy, a tym samym zwiększyć szanse osób niepełnosprawnych w powrocie na rynek pracy.</p> <p>Mierniki: liczba szkoleń i badań oraz kwoty dofinansowań.</p>

Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowy Urząd Pracy	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, instytucje i organizacje działające na polu pomocy osobom niepełnosprawnym, jednostki samorządu terytorialnego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Działania ciągłe	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Europejski Fundusz Społeczny, inne fundusze zewnętrzne

1.1.5 Zadanie: współfinansowanie turnusów rehabilitacyjnych

Opis zadania			
<p>Współfinansowanie turnusów rehabilitacyjnych jest istotnym zadaniem wspierającym proces rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych zwłaszcza, że ta forma pomocy cieszy się wysokim zainteresowaniem niepełnosprawnych mieszkańców powiatu i w zasadniczym stopniu ułatwia dostęp do zabiegów leczniczych i usprawniających.</p> <p>Mierniki: liczba i kwoty dofinansowań.</p>			
Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Instytucje i organizacje działające na polu pomocy osobom niepełnosprawnym	Działania ciągłe	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, EFS

1.1.6 Zadanie: organizowanie instytucjonalnej pomocy stacjonarnej dla osób starszych i niepełnosprawnych

Opis zadania			
<p>Zapewnienie instytucjonalnej opieki osobom w podeszłym wieku i niepełnosprawnym to realizacja zadania gwarantującego seniorom i niepełnosprawnym należyte miejsce w społeczeństwie oraz stworzenie, wraz z ubytkiem sił, warunków do godnego życia.</p> <p>W Powiecie Wrocławskim opieka instytucjonalna na rzecz w/w osób prowadzona jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ w ramach pomocy społecznej – w Domu Pomocy Społecznej w Borzygniewie 			
<p>Dom Pomocy Społecznej zapewnia całodobową opiekę oraz zaspakaja niezbędne potrzeby bytowe, społeczne, religijne na poziomie obowiązującego standardu.</p> <p>Mierniki: liczba wydanych decyzji o umieszczeniu</p>			
Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej	Działania ciągłe	Finanse publiczne, wpłaty uczestników
<ul style="list-style-type: none"> ➤ w ramach systemu opieki zdrowotnej - w Zakładzie Pielęgnacyjno - Opiekuńczym w Małkowicach <p>Zakład Pielęgnacyjno – Opiekuńczy udziela całodobowych świadczeń zdrowotnych, które obejmują swoim zakresem pielęgnację, opiekę i rehabilitację osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewnia im kontynuację leczenia farmakologicznego.</p>			
Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Centrum Opieki „Caritas”	Narodowy Fundusz Zdrowia	Działania ciągłe	Finanse publiczne NFZ, wpłaty własne

1.1.7 Zadanie: organizowanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osób starszych i niepełnosprawnych

Opis zadania			
<p>Organizowanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osób starszych i niepełnosprawnych jest kluczowym zadaniem pomocy społecznej, pozwalającym na wspieranie samodzielnego funkcjonowania tych osób w warunkach domowych, we własnej społeczności lokalnej, bez konieczności umieszczania w placówkach. Kolosalne znaczenie dla realizacji zadania ma rozwinięcie współpracy partnerów lokalnych, aktywizującej do wykorzystania zasobów najbliższej społeczności do działań samopomocowych.</p> <p>Mierniki: liczba usług opiekuńczych</p>			
Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej	Instytucje i organizacje działające na polu pomocy osobom niepełnosprawnym, jednostki samorządu terytorialnego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Działania ciągłe	wpłaty uczestników

1.1.8 Zadanie: wpieranie funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej

Opis zadania
<p>Warsztaty terapii zajęciowej są formą rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych w stosunku do których orzeczono niezdolność do pracy zarobkowej. Celem działania warsztatów jest dążenie do integracji społecznej uczestników, poprawy sprawności psychofizycznej, zaradności. Prowadzona terapia ma przygotować uczestników warsztatu do podjęcia w przyszłości pracy zarobkowej. Realizacja tego zadania pozwoli osobom niepełnosprawnym włączyć się w aktywne życie.</p>

Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, instytucje i organizacje działające na polu pomocy osobom niepełnosprawnym, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, „Caritas”	Działania ciągłe	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, finanse publiczne

1.1.9 Zadanie: zastosowanie narzędzi i instrumentów aktywnej integracji

Opis zadania			
<p>Zadanie w zakresie zastosowania narzędzi i instrumentów aktywnej integracji wynika z Poddziałania 7.1.2. POKL - Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie i dotyczy aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej osób wykluczonych społecznie, w oparciu o zasady przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych.</p> <p>Mierniki: liczba zastosowanych narzędzi i instrumentów aktywnej integracji</p>			
Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy we Wrocławiu	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, instytucje i organizacje działające na polu pomocy osobom niepełnosprawnym, jednostki samorządu terytorialnego, Gminne Ośrodki	Działania ciągłe	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Europejski Fundusz Społeczny, inne fundusze zewnętrzne

	Pomocy Społecznej, „Caritas”, Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej		
--	--	--	--

1.1.10 Zadanie: utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy

Opis zadania			
Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Powiecie Wrocławskim ma za zadanie stworzenie wsparcia dla osób z upośledzeniem umysłowym, które z uwagi na swoją niepełnosprawność nie mogą zostać objęte rehabilitacją zawodową.			
Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Dolnośląski Urząd Wojewódzki, Starostwo Powiatowe	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu, instytucje i organizacje działające na polu pomocy osobom niepełnosprawnym, jednostki samorządu terytorialnego, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, „Caritas”	2009 - 2010	Dolnośląski Urząd Wojewódzki

1.2. Rozwój spójnego systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin w środowisku lokalnym poprzez integracji środowisk działających Powiecie Wrocławskim na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom

1.2.1 Zadanie: organizowanie cyklicznych spotkań i wspólnych przedsięwzięć na rzecz rozwoju i umocnienia partnerstwa pomiędzy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie a Powiatowym Urzędem Pracy nakierowanego na usprawnienie procesu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

Opis zadania			
<p>Organizowanie spotkań służących wymianie informacji i inicjowaniu przedsięwzięć międzyinstytucjonalnych, wpływających na wzrost efektywności niesionej pomocy osobom niepełnosprawnym, jest jednym z zasadniczych zadań wspierających aktywizację w obszarze rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych zamieszkujących Powiat Wrocławski. Powyższe zadanie wpisuje się w aktualne trendy obowiązujące w pracy socjalnej, propagujące ideę partnerstwa na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.</p> <p>Mierniki: liczba spotkań, warsztatów, ankiet, sprawozdań, szkoleń, konferencji, seminariów, wspólnych inicjatyw</p>			
Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu	Działania ciągłe	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Europejski Fundusz Społeczny, inne fundusze zewnętrzne

1.2.2 Zadanie: inicjowanie i organizowanie spotkań na płaszczyźnie jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych działających na terenie Powiatu Wrocławskiego na rzecz budowania partnerstwa i współpracy nakierowanej na wsparcie osób niepełnosprawnych oraz osób starszych i ich rodzin

Opis zadania
<p>Budowanie partnerstwa lokalnego na rzecz rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców Powiatu Wrocławskiego, zwłaszcza na płaszczyźnie jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych, wpływa korzystnie na proces zapobiegania rozwojowi zjawiska wykluczenia społecznego na poziomie jednostkowym. Rozwój partnerstwa sprzyja optymalnej diagnostyce problemów na poziomie lokalnym, a tym samym umożliwia szybkie reagowanie i zastosowanie rozwiązań adekwatnych do występujących tam problemów.</p> <p>Mierniki: liczba seminariów, konferencji, warsztatów, spotkań informacyjnych, liczba</p>

zawiązanych partnerstw, akcji i ulotek promocyjnych.			
Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, instytucje i organizacje działające na polu pomocy osobom niepełnosprawnym, jednostki samorządu terytorialnego, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, „Caritas”, Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu	Działania ciągłe	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Europejski Fundusz Społeczny, inne fundusze zewnętrzne

1.2.3. Zadanie: propagowanie idei aktywności lokalnej i organizowania samopomocy, szczególnie na terenach wiejskich

Opis zadania			
<p>Idea partnerstwa lokalnego, samopomocy oraz uwrażliwienia na problemy najbliższej społeczności, ma szczególne zastosowanie na obszarach wiejskich, oddalonych od centrów miejskich, posiadających zdecydowanie lepiej rozwiniętą infrastrukturę instytucji i organizacji pomocowych. Wypełnienie tej niszy w obszarach wiejskich można uzyskać poprzez uaktywnienie naturalnych systemów wspierających w postaci rodziny, znajomych i sąsiadów.</p> <p>Mierniki: programy aktywności lokalnej, spotkania informacyjne, zawiązane grupy wsparcia, ulotki, plakaty.</p>			
Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, instytucje	Działania	Państwowy Fundusz

Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	i organizacje działające na polu pomocy osobom niepełnosprawnym, jednostki samorządu terytorialnego, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, „Caritas”, PUP we Wrocławiu	ciągłe	Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Europejski Fundusz Społeczny, inne fundusze zewnętrzne
------------------------------	--	--------	--

2.CEL NADRZĘDNY:

Zintegrowany system pomocy i wspierania dla rodzin zastępczych oraz usamodzielnionych wychowanków tych rodzin.

Cele operacyjne:

2.1. Zadanie: Monitorowanie sytuacji i problemów rodzin zastępczych oraz usamodzielnionych wychowanków tych rodzin

Opis zadania			
Przeprowadzanie wywiadów środowiskowych w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej (usamodzielnionych), co najmniej raz na 6 m-cy; sporządzanie oceny sytuacji opiekuńczo - wychowawczej dziecka, bieżące przekazywanie informacji do właściwych sądów. Współpraca ze szkołą (wychowawca, pedagog, psycholog) w celu zbadania sytuacji szkolnej dziecka, a także uzyskania wiedzy na temat współpracy rodziny zastępczej ze szkołą.			
Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Pracownicy sądów (kuratorzy), przedstawiciele instytucji oświatowych (wychowawca, nauczyciel, pedagog, psycholog, poradnia psychologiczno-pedagogiczne na terenie powiatu)	Działania ciągłe	Budżet powiatu

2.2 Zadanie: Wspomaganie rodziny zastępczej w sprawowaniu jej podstawowych funkcji

Opis zadania			
<p>Jak wskazują wyniki przeprowadzonych badań ankietowych oraz informacje otrzymywane od rodzin zastępczych podczas przeprowadzania wywiadów środowiskowych wiele rodzin boryka się z problemami z zakresu niedostosowania społecznego oraz różnorodnymi zaburzeniami zachowania u dzieci. Konieczne jest zapewnienie specjalistycznej pomocy rodzinie i dzieciom sprawiającym problemy wychowawcze (zagrożonym demoralizacją, uzależnieniami) oraz prowadzenie współpracy ze szkołą, jednostkami pomocy społecznej i innymi w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i emocjonalno- społecznych. Podopieczni są także zachęceni do korzystania z oferty organizacji pozarządowych działających na terenie miasta Wrocławia, oferujących pomoc w tym zakresie, skierowaną do mieszkańców województwa dolnośląskiego.</p> <p>Wyniki badań pokazują, że rodziny zastępcze w przeważającej większości posiadają niski status materialny. W odpowiedzi na pytanie o najbardziej potrzebne formy pomocy pomoc materialną i rzeczową ankietowani uznali za najważniejszą. Bardzo ważną rolę w zaspokajaniu potrzeb życiowych dzieci mają świadczenia na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci przyznawane przez Starostę na podstawie obowiązujących przepisów.</p>			
Institucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Pracownicy sądów (kuratorzy), Policja, przedstawiciele instytucji oświatowych, poradnia zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży, świetlice socjoterapeutyczne i środowiskowe	Działania ciągłe	Budżet powiatu, budżety gmin, środki zewnętrzne

2.3. Zadanie: Budowanie systemu wsparcia dla rodzin w trakcie sprawowania opieki zastępczej nad dziećmi i młodzieżą

Opis zadania
<p>Z badań ankietowych przeprowadzonych wśród rodzin zastępczych wynika, że zdecydowana większość badanych może liczyć na pomoc i wsparcie innych osób lub instytucji podczas sprawowania opieki nad dzieckiem. Jako najbardziej potrzebne rodzinom zastępczym formy</p>

pomocy rodziny wymieniają m.in. „ludzkie” zrozumienie i akceptację, poradnictwo wychowawcze, wsparcie psychologiczne.

W odpowiedzi na te oczekiwania planuje się kontynuowanie cyklicznych spotkań grupy wsparcia, utworzonej dla rodziców zastępczych z terenu powiatu wrocławskiego, zainicjowanie grup wsparcia dla wychowanków rodzin. W ostatnim okresie spotkania grupy wsparcia zostały wzbogacone o możliwość indywidualnych konsultacji psychologicznych dla zainteresowanych rodzin.

Badania pokazują także, że ponad 30% badanych w trakcie sprawowania opieki zastępczej spotkało się z negatywnymi ocenami ze strony środowiska lokalnego. Dlatego ważna jest popularyzacja form wspierania rodzin zastępczych w środowisku lokalnym (propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego, poszukiwanie wsparcia finansowo- rzeczowego wśród lokalnych przedsiębiorców), stworzenie grupy wolontariatu.

Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Organizacje pozarządowe, wolontariat, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej	2010- 2015	Budżet powiatu, budżety gmin, środki zewnętrzne

2.4. Zadanie: Integrowanie i wzmacnianie rodzin zastępczych, dzieci w nich przebywających oraz usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych

Opis zadania
<p>Organizowanie okolicznościowych spotkań integracyjno-wspierających dla rodzin zastępczych oraz usamodzielnionych wychowanków tych rodzin. Powyższe plany są odpowiedzią na oczekiwania wynikające z przeprowadzonej ankiety. Respondenci wskazywali na chęć zintegrowania środowiska rodzin zastępczych (wspólne festyny, wycieczki, spotkania). Taką potrzebę zgłosiło blisko 30% rodzin.</p> <p>Wspólne spędzanie czasu oraz aktywny wypoczynek pomaga wyrównywać deficyty wychowawcze szczególnie w odniesieniu do dzieci z rodzin patologicznych i zagrożonych demoralizacją.</p>

Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Organizacje pozarządowe, wolontariat, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej	2010- 2015	Budżet powiatu, budżety gmin, środki zewnętrzne

2.5. Zadanie: Popularyzowanie współpracy między instytucjami i organizacjami udzielającymi pomocy dziecku i rodzinie z uwzględnieniem własnego potencjału rodziny

Opis zadania			
<p>Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych, w sytuacjach dotyczących rozwiązywania powstałych problemów oraz trudności wychowawczych z danym dzieckiem. Pracownicy szkół, Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej mogą dysponować większą wiedzą o środowisku rodzinnym, a co za tym idzie - mają możliwość bardziej adekwatnego rozpoznania potrzeb i problemów, skutecznego ich rozwiązania.</p> <p>Propagowanie w podejmowanych działaniach metody „konferencja grupy rodzinnej” polegającej na angażowaniu w rozwiązywanie trudności i problemów jak największej liczby członków rodziny i osób jej bliskich (dot. także instytucji wspomagających). Wykorzystanie potencjału i zdolności, jaki mają poszczególni członkowie rodzin.</p>			
Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Sądy rodzinne (kuratorzy), przedstawiciele instytucji oświatowych, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, członkowie dalszej i bliższej rodziny	2010- 2015	Budżet powiatu, budżet gmin, zasoby własne rodziny

2.6. Zadanie: Aktywizowanie i usamodzielnienie młodzieży oraz pomoc w życiowym starcie

Opis zadania			
<p>Tworzenie programów usamodzielnienia w oparciu o możliwości wychowanków. Motywowanie osób opuszczających rodziny zastępcze do kontynuowania edukacji i podnoszenia własnych kompetencji osobowościowych odgrywa ogromną rolę w procesie usamodzielniania.</p> <p>Usamodzielniani wychowankowie napotykać trudności w uzyskaniu mieszkania z zasobów gminnych. Bardzo ważne jest więc wspieranie działań wychowanków zmierzających do pozyskania lokali socjalnych oraz udzielanie usamodzielnianym pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i zagospodarowanie w formie rzeczowej.</p>			
Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, opiekun usamodzielnienia	Działania ciągłe	Budżet powiatu, budżety gmin

2.7. Zadanie: Pomoc dziecku w jego powrocie do rodziny naturalnej

Opis zadania			
<p>Badanie, co najmniej raz na 6-miesiący sytuacji materialno - bytowej rodzin biologicznych, poprzez wywiady środowiskowe w miejscu zamieszkania tych rodzin. Motywowanie i wspieranie rodziców naturalnych do podejmowania działań w celu znalezienia stałego zatrudnienia, podjęcia leczenia odwykowego lub poprawy warunków mieszkaniowych poprzez tworzenie wspólnie opracowanych kontraktów socjalnych.</p>			
Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Sądy rodzinne (kuratorzy), Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy	Działania ciągłe	Budżet powiatu, budżety gmin

2.8. Zadanie: Podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników socjalnych oraz osób pracujących na rzecz rodzin zastępczych

Opis zadania			
W celu zapewnienia profesjonalnego wsparcia podopiecznym niezbędne jest stałe pogłębianie kompetencji zawodowych pracowników. Zadanie to jest realizowane poprzez udział zatrudnionych w PCPR osób w szkoleniach, sympozjach, specjalizacjach, studiach podyplomowych.			
Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Placówki oświatowe, Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej, instytucje szkoleniowe	2009- 2015	Budżet Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie Wrocławiu, środki zewnętrzne, środki własne pracowników.

3. CEL NADRZĘDNY:

Doskonalenie i tworzenie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną

3.1. Cel operacyjny:

Przeciwdziałanie rozbiciu rodziny biologicznej i umieszczaniu dzieci w różnych formach opieki zastępczej poprzez koordynowanie działań instytucji wspierających rodziny znajdujące się w kryzysie.

3.1.1 Zadanie: Nawiązanie ściślejszej współpracy z instytucjami pomocowymi poprzez utworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych

Opis zadania
Zespół Interdyscyplinarny, to grupa specjalistów podejmująca się współpracy w celu udzielenia pomocy podopiecznemu lub całej rodzinie. Działania Zespołu są skierowane do rodzin w kryzysie, niewydolnych wychowawczo i ukierunkowane są na rozwiązanie konkretnego problemu w rodzinie, a ich celem jest przeciwdziałanie następstwom zaistnienia problemu. Zadaniem

Zespołu Interdyscyplinarnego jest zintegrowane oddziaływanie na rodzinę i budowanie dla niej sieci wsparcia oraz wspomaganie dzieci poprzez wyposażanie rodziców w umiejętności związane z prawidłowym pełnieniem roli rodzica i członka rodziny.

Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, pomoc społeczna (pracownicy Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej), pracownicy sądów (kuratorzy), Komendy Powiatowe Policji, przedstawiciele instytucji oświatowych (wychowawca, nauczyciel, pedagog, psycholog), ochrona zdrowia (lekarze pierwszego kontaktu, pielęgniarki środowiskowe), samorząd terytorialny (wójtowie gmin, pracownicy urzędu gminy, sołtysi), środowisko lokalne (wszystkie osoby, które są świadkami trudności przeżywanych przez rodzinę), instytucje kościelne (księża miejscowych parafii).	Działania ciągłe	Budżet powiatu, budżety gmin, fundusze zewnętrzne

3.1.2. Zadanie: Prowadzenie stałego monitoringu rodzin, wobec których kierowane były działania Zespołu Interdyscyplinarnego

Opis zadania
<p>Udzielanie wsparcia rodzinie nie kończy się wraz z rozwiązaniem sytuacji kryzysowej przy udziale członków Zespołu Interdyscyplinarnego. Zakończenie następuje wraz z usamodzielnieniem się podopiecznego lub rodziny w realizacji potrzeb życiowych, ale także wtedy, gdy członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego są zgoni, że osiągnięto taki etap pracy z rodziną, iż możliwe jest prowadzenie jej samodzielnie przez określonego członka Zespołu (pracownika socjalnego, pedagoga, itd.), który będzie sprawował kontrolę nad efektami pracy Zespołu.</p>

Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	pomoc społeczna (pracownicy Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej), pracownicy sądów (kuratorzy), przedstawiciele instytucji oświatowych (wychowawca, nauczyciel, pedagog, psycholog).	Działania ciągłe	Budżet powiatu, budżety gmin

3.2 Cel operacyjny:

Optymalizacja efektów działania placówek opiekuńczo – wychowawczych i rodzinnych form opieki zastępczej w kontekście zapobiegania wykluczeniu społecznemu osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

3.2.1 Zadanie: Dostosowanie zakresu i form całodobowej instytucjonalnej opieki dla dzieci i młodzieży pochodzących z terenu Powiatu Wrocławskiego do faktycznych potrzeb w tym zakresie, wynikających z bieżącego monitoringu.

Opis zadania			
Bieżące dostosowywanie regulaminów organizacyjnych placówek opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących na terenie Powiatu Wrocławskiego do rozeznaczonych potrzeb dotyczących w szczególności wieku i potrzeb rozwojowych wychowanków wymagających całodobowej opieki, ciągłe poszerzanie współpracy pomiędzy różnymi instytucjami na rzecz sprawniejszego regulowania sytuacji prawnej małoletnich i skracania okresu ich pobytu w instytucjonalnych formach opieki, a także zapewnienie sprawnej realizacji postanowień sądowych w zakresie umieszczania małoletnich w trybie interwencyjnym w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poprzez podpisanie stosownych porozumień z władzami gmin.			
Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, pomoc społeczna (pracownicy Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej), pracownicy placówek opiekuńczo – wychowawczych, pracownicy sądów	Działania ciągłe	Budżet powiatu, budżety gmin, fundusze zewnętrzne

	(kuratorzy), Komendy Powiatowe Policji, przedstawiciele instytucji oświatowych (wychowawca, nauczyciel, pedagog, psycholog), ośrodek adopcyjno – opiekuńczy.		
--	--	--	--

3.2.2. Zadanie: Intensyfikacja pracy z rodzinami dzieci zagrożonych koniecznością odseparowania od własnej rodziny oraz już umieszczonych w zastępczych formach całodobowej opieki.

Opis zadania			
Wzmoczenie pracy socjalnej z rodzinami biologicznymi dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, poprzez zawieranie kontraktów socjalnych mających na celu mobilizację rodziców w kierunku ustabilizowania ich sytuacji zdrowotnej, materialno – bytowej i osobistej, a także poszukiwanie osób, np. metodą Konferencji Grupy Rodzinnej, z kręgu rodziny dziecka, które byłyby w stanie zaopiekować się dziećmi lub stanowić wsparcie dla ich rodziców.			
Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, pomoc społeczna (pracownicy Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej), pracownicy sądów (kuratorzy), Komendy Powiatowe Policji, przedstawiciele instytucji oświatowych (wychowawca, nauczyciel, pedagog, psycholog), stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, rodziny.	Działania ciągłe	Budżet powiatu, budżety gmin, fundusze zewnętrzne

3.2.3. Zadanie: Dalsza promocja i wzmożone wsparcie dla rodzinnych form opieki zastępczej, w szczególności rodzin zastępczych zawodowych o charakterze pogotowia rodzinnego, zapewniających całodobową opiekę dla dzieci poniżej 7-go roku życia.

Opis zadania			
<p>Prowadzenie ciągłej akcji promocyjnej mającej na celu pozyskiwanie kandydatów na zawodowych rodziców zastępczych oraz zapewnienie dla nich bezpłatnych szkoleń, czego wynikiem będzie podpisanie umowy z przynajmniej jeszcze jedną rodziną zastępczą zawodową o charakterze pogotowia rodzinnego zamieszkałą na terenie Powiatu Wrocławskiego, a także zwiększenie wsparcia dla już działającego Pogotowia Rodzinnego poprzez poszukiwanie nowatorskich rozwiązań sprzyjających świadczeniu przez tę rodzinę wysokiej jakości usług opiekuńczo – wychowawczych dla małych dzieci, również we współpracy ze specjalistycznymi poradniami i ośrodkami zdrowia działającymi we Wrocławiu.</p>			
Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, ośrodek adopcyjno – opiekuńczy, poradnie zdrowia i rehabilitacyjne, Pogotowie Rodzinne w Maniowie Wielkim.	Działania ciągłe	Budżet powiatu, budżety gmin, fundusze zewnętrzne

3.3 Cel operacyjny:

Zapobieganie negatywnym konsekwencjom separacji małych dzieci od rodzin biologicznych oraz ich pobytu w zastępczym środowisku wychowawczym na rozwój psychospołeczny i umiejętność radzenia sobie w przyszłości w dorosłym życiu.

3.3.1 Zadanie: Organizowanie specjalistycznych szkoleń i grup wsparcia dla pracowników placówek opiekuńczo–wychowawczych i opiekunów zawodowych rodzin zastępczych.

Opis zadania
<p>Dalsze prowadzenie grupy wsparcia dla opiekunów zastępczych, organizowanie we współpracy z innymi instytucjami i stowarzyszeniami szkoleń dla pracowników placówek opiekuńczo – wychowawczych i rodzin zastępczych poświęconych szeroko rozumianej problematyce wsparcia rozwoju dziecka z różnego rodzaju dysfunkcjami i zaburzeniami, inicjowanie wdrażania nowych form pracy z dzieckiem w placówce i rodzinie zastępczej odpowiadających potrzebom rozwojowym podopiecznych i faktycznym możliwościom opiekunów i wychowawców, wspomaganych przez wolontariuszy.</p>

Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, pracownicy placówek opiekuńczo – wychowawczych, opiekunowie zastępczy, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, wolontariat	Działania ciągłe	Budżet powiatu, fundusze zewnętrzne

3.3.2 Zadanie: Wspieranie procesu pełnego usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych i zawodowych rodzin zastępczych dzięki stworzeniu im warunków pełnej autonomii życiowej i przywróceniu im poczucia wpływu na własne życie.

Opis zadania			
Współdziałanie z władzami gmin w zakresie kreowania polityki mieszkaniowej wobec usamodzielnianych wychowanków zastępczych form opieki nad dzieckiem, podejmowanie długofalowych działań na rzecz poprawy sytuacji materialno – bytowej wychowanków poprzez ciągłe podnoszenie kwalifikacji zawodowych i doskonalenie umiejętności osobistych w obszarze autoprezentacji, asertywności, radzenia sobie w sprawach urzędowych m. in. metodą kontraktu socjalnego.			
Instytucja koordynująca	Partnerzy	Okres realizacji	Źródła finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu, urzędy gmin, pracownicy placówek opiekuńczo – wychowawczych, opiekunowie zastępczy, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, wolontariat	Działania ciągłe	Budżet powiatu, budżety gmin, fundusze zewnętrzne

2. 4 Monitorowanie i ewaluacja Strategii

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zaawansowania realizacji Strategii i zgodności z postawionymi celami i założeniami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione, a także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby efektywnie kojarzyć je z innymi przedsięwzięciami realizowanymi na obszarze powiatu.

Ocena realizacji Strategii dokonywana będzie po zakończeniu roku kalendarzowego i przedstawiana przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu Radzie Powiatu Wrocławskiego każdorazowo podczas składania sprawozdania z działalności Centrum roku następnego. Ocena będzie dokonywana na podstawie składanych do końca stycznia każdego roku do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie Kart Realizacji Strategii.

**Karta Realizacji Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Powiecie Wrocławskim w latach 2009 – 2015**

Nazwa jednostki sprawozdawczej:.....

Jednostka odpowiedzialna za realizację		
Cel operacyjny		
Zadanie		
Krótki opis realizacji zadania		
Stan realizacji zadania		
zadanie zrealizowano (w jaki sposób? ile osób otrzymało pomoc? efekty?)	zadanie niezrealizowano (dlaczego? przyczyny)	
Wydatki jednostki organizacyjnej przeznaczone na osiągnięcie strategicznego zadania działań w okresie .....w tym fundusze zewnętrzne.....		

.....
Podpis osoby wypełniającej kartę

.....
Podpis osoby reprezentującej jednostkę

2.5 Spis tabel

Tabela nr 1.	Struktura wiekowa mieszkańców Powiatu Wrocławskiego .	10
Tabela nr 2.	Rodzaje świadczeń z zakresu pomocy społecznej, z których korzystają osoby z terenu Powiatu Wrocławskiego.	13
Tabela nr 3.	Problemy jakie występują w rodzinach z terenu Powiatu Wrocławskiego wychowujących dzieci do 18 roku życia.	14
Tabela nr 4.	Przestępczość i zjawiska patologiczne występujące wśród nieletnich z terenu Powiatu Wrocławskiego.	15
Tabela nr 5.	Przemoc w rodzinie.	16
Tabela nr 6.	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP we Wrocławiu według gmin.	17
Tabela nr 7.	Bezrobotni zarejestrowani według wieku i wykształcenia.	18
Tabela nr 8.	Ilość wolnych ofert pracy w Powiecie Wrocławskim.	20
Tabela nr 9.	Rodziny zastępcze w Powiecie Wrocławskim	23
Tabela nr 10.	Zestawienie liczbowe rodzin zastępczych w latach 2005 - 2007 w Powiecie Wrocławskim.	24
Tabela nr 11.	Dochody rodziny zastępczej na osobę w rodzinie.	28
Tabela nr 12.	Typy szkół, w których kontynuują naukę podopieczni z rodzin zastępczych.	30
Tabela nr 13.	Liczba skierowań do placówek opiekuńczo – wychowawczych i sposób ich realizacji.	35
Tabela nr 14.	Struktura wiekowa i sytuacja rodzinna wychowanków poszczególnych form opieki (według stanu na dzień 22.09.2008 r.).	36
Tabela nr 15.	Usamodzielnienia wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych i ośrodków wychowawczych w 2008 r.	41
Tabela nr 16.	Zainteresowania deklarowane przez osoby niepełnosprawne w zakresie podjęcia różnorodnych form aktywności w obszarach: zawodowym, społecznym i zdrowotnym.	50
Tabela nr 17.	Liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie Wrocławskim.	55
Tabela nr 18.	Osoby niepełnosprawne w Powiecie Wrocławskim według płci.	56
Tabela nr 19.	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2004 - 2007 z podziałem na poszczególne gminy Powiatu Wrocławskiego.	59
Tabela nr 20.	Zestawienie ruchu mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Borzogniewie w latach 2004 - 2007.	61
Tabela nr 21.	Zestawienie osób kierowanych do DPS w Borzogniewie w latach 2004 - 2007 z uwzględnieniem miejsca zamieszkiwania.	62

2.6 Spis wykresów

Wykres nr 1.	Ludność Powiatu Wrocławskiego według wieku.	10
Wykres nr 2.	Bezrobotni z Powiatu Wrocławskiego według gmin.	18
Wykres nr 3.	Bezrobotni z terenu Powiatu Wrocławskiego według wieku.	19
Wykres nr 4.	Bezrobotni z terenu Powiatu Wrocławskiego według wykształcenia.	19
Wykres nr 5.	Rodziny zastępcze w Powiecie Wrocławskim.	24
Wykres nr 6.	Sposób pozyskiwania funduszy w samodzielnym życiu przedstawia poniższy wykres.	32
Wykres nr 7.	Sytuacja mieszkaniowa usamodzielnionych wychowanków rodzin zastępczych.	33
Wykres nr 8.	Zainteresowanie osób niepełnosprawnych w opracowaniu strategii.	49
Wykres nr 9.	Obszary zainteresowań osób niepełnosprawnych proponowanymi formami aktywności.	51
Wykres nr 10.	Przyczyny braku aktywności zawodowej wśród osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Wrocławskiego.	53
Wykres nr 11.	Osoby niepełnosprawne w Powiecie Wrocławskim.	56
Wykres nr 12.	Osoby niepełnosprawne z terenu Powiatu Wrocławskiego według płci.	57

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	1
Rozdział I Charakterystyka Powiatu Wrocławskiego.....	4
1.1 Informacje dotyczące obszaru.	4
1.2 Ludność Powiatu Wrocławskiego.....	10
1.3 Problemy społeczne i zasoby, którymi dysponuje Powiat Wrocławski.....	11
1.3.1 Przyczyny trudnej sytuacji życiowej.....	11
1.3.2 Pomoc społeczna.....	11
1.3.3 Rynek pracy w Powiecie Wrocławskim.....	17
1.3.4 Opieka nad dzieckiem i rodziną.....	20
1.3.5 Placówki opiekuńczo - wychowawcze	33
1.3.6 Zespoły Interdyscyplinarne.....	42
1.3.7 Jednostki wspierające system.....	43
1.3.8 Osoby niepełnosprawne oraz w podeszłym wieku.....	46
1.3.8.1 Pomoc środowiskowa.....	58
1.3.8.2 Pomoc stacjonarna	60
1.3.8.3 Jednostki wspierające osoby niepełnosprawne	63
Rozdział II Strategia rozwiązywania problemów społecznych.....	68
2.1 Analiza SWOT	68
2.2 Misja	71
2.3 Cele i zadania.....	71
2.4 Monitorowanie i ewaluacja Strategii.....	92
2.5 Spis tabel.....	94
2.6 Spis wykresów.....	95
Spis treści	96